

ARCHEOLOGIENOTA WORTEGEMSTRAAT, VIERSCHAAR, VOLKAARTSBEEKSTRAAT, MOREGEMPLEIN EN HEERBAAN TE WORTEGEM-PETEGEM & OUDENAARDE

DEEL 1 VERSLAG VAN RESULTATEN

ABO Archeologische Rapporten 2232

Rapport opgemaakt door: Sander Milis & Polte De Weirdt

Derbystraat 55
9051 Gent

Projectcode:

Intern: 38119

Extern: 22.188

AOE: 2024D39

COLOFON

Titel

Archeologienota Wortegemstraat, Vierschaar, Volkaartsbeekstraat, Moregemplein en Heerbaan te Wortegem-Petegem & Oudenaarde

Auteurs

Sander Milis & Polte De Weirdt

Projectcodes

Intern: 38119

Extern: 22.188

Agentschap Onroerend Erfgoed: 2024D39

Plaats en datum

Gent, maart – augustus 2024

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 2232

ISSN 2406-3940

Alle afbeeldingen zijn aangeleverd door ABO nv tenzij anders aangegeven.

RAPPORTFICHE

Versies		
<i>Versie</i>	<i>Datum</i>	<i>Status</i>
v0	25/03/2024	Interne draft
v1	05/05/2024	Externe draft
v2	27/06/2024	Definitieve versie
v3	12/08/2024	Externe draft na aanpassing
v4	13/08/2024	Definitieve versie na aanpassing

Projectteam	
<i>Functie</i>	<i>Naam</i>
Projectleider	Sander Milis
Business Unit Manager	Glenn De hooghe
Kwaliteitscontrole	Melissa Lamberts & Jan Coenaerts
General Director	Patrick Hambach

INHOUDSOPGAVE

DEEL 1 Verslag van resultaten	1
1 Inleiding	10
1.1 Administratieve gegevens	10
1.2 Aanleiding van het onderzoek en wettelijk kader	11
1.3 Afbakening van het projectgebied	11
1.4 Doel van het onderzoek en onderzoeksstrategie	13
2 Aard van de bedreiging	14
2.1 Huidige situatie	14
2.2 Toekomstige situatie	23
3 Landschappelijke analyse	36
3.1 Topografische situering	36
3.2 Bodemkundige situering	42
4 Archeologische voorkennis	49
4.1 Historische achtergrond	49
4.2 Inventarissen onroerend erfgoed	50
4.3 Cartografische en iconografische bronnen	65
4.4 Recente landschapsveranderingen	78
5 Besluit	83
6 Bibliografie	88
DEEL 2 Programma van maatregelen	90
1 Inleiding	91
2 Gemotiveerd advies	97
2.1 Zone 'westelijk Lijntracé' (Totaal: 5.436 m ² Onderzoeksgebied: 4.744m ²)	97
2.2 Zone 'oostelijk lijntracé' (Totaal: 58.072 m ² Onderzoeksgebied: 27.237 m ²)	99
2.3 Uitgesteld traject	101
3 Methodologie en onderzoeksstrategie	102
3.1 Zone 'Westelijk Lijntracé (4.744 m ²)	102
3.2 Zone 'Oostelijk Lijntracé' (27.237 m ²)	115
3.3 Archeologische opgraving (verplicht)	145
4 Bijkomende bepalingen	154
4.1 Vondstmelding	154
4.2 Bewaring en deponering van vondsten	154
4.3 Criteria voor het niet uitvoeren van de voorziene onderzoeksmethoden	155
4.4 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code Goede Praktijk	155
4.5 Risico's en maatregelen	155
5 Bibliografie	157
6 Kwaliteitscontrole en ondertekening	158

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: GRB basiskaart met aanduiding van het projectgebied	12
Figuur 2: GRB basiskaart met aanduiding van het westelijk lijntracé.....	12
Figuur 3: GRB basiskaart met aanduiding van het oostelijk lijntracé.	13
Figuur 4: Meest recente luchtfoto met aanduiding van het projectgebied	15
Figuur 5: Meest recente luchtfoto met aanduiding van het westelijk lijntracé.	15
Figuur 6: Meest recente luchtfoto met aanduiding van het oostelijk lijntracé.....	16
Figuur 7: Beek in het westen van het projectgebied. (Initiatiefnemer 2024)	16
Figuur 8: Asfaltwegenis op de kruising van de Oudenaardseweg en Vierschaar. (Initiatiefnemer 2024) ...	17
Figuur 9: Zicht op het toekomstige terrein voor grondverbetering (rechts). (Initiatiefnemer 2024).....	17
Figuur 10: Orthofoto uit 2017 met zicht op het terrein voor grondverbetering.....	18
Figuur 11: Orthofoto uit 2018 met zicht op het terrein voor grondverbetering.....	18
Figuur 12: Bestaande toestand van het westelijke lijntracé. (Initiatiefnemer 2024)	19
Figuur 13: Bestaande toestand van het westen van het oostelijke lijntracé. (Initiatiefnemer 2024)	20
Figuur 14: Bestaande toestand van het midden van het oostelijke lijntracé. (Initiatiefnemer 2024)	21
Figuur 15: Bestaande toestand van het oosten van het oostelijk lijntracé. (Initiatiefnemer 2024)	22
Figuur 16: Overzicht van de geplande bodemingrepen ter hoogte van het westelijk lijntracé per niveau op ortholuchtfoto.	24
Figuur 17: Overzicht van de geplande bodemingrepen ter hoogte van het oostelijk lijntracé per niveau op ortholuchtfoto - deel 1.	24
Figuur 18: Overzicht van de geplande bodemingrepen ter hoogte van het oostelijk lijntracé per niveau op ortholuchtfoto - deel 2.	25
Figuur 19: Overzicht van de geplande bodemingrepen ter hoogte van het oostelijk lijntracé per niveau op ortholuchtfoto - deel 3.	25
Figuur 20: Overzicht van de geplande bodemingrepen ter hoogte van het oostelijk lijntracé per niveau op ortholuchtfoto - deel 4.	26
Figuur 21: Overzicht van de geplande bodemingrepen ter hoogte van het oostelijk lijntracé per niveau op ortholuchtfoto - deel 5.	26
Figuur 22: Inplantingsplan westelijk lijntracé. (Initiatiefnemer 2024)	27
Figuur 23: Inplantingsplan westen oostelijk lijntracé. (Initiatiefnemer 2024)	28
Figuur 24: Inplantingsplan centraal oostelijk lijntracé. (Initiatiefnemer 2024)	29
Figuur 25: Inplantingsplan westen oostelijk lijntracé. (Initiatiefnemer 2024)	30
Figuur 26: Schematische weergave van de aan te leggen wegenis. (Initiatiefnemer 2024)	32
Figuur 27: Schematische voorstelling van het pompstation. (Initiatiefnemer 2024)	33
Figuur 28: Schematische voorstelling overstort. (Initiatiefnemer 2024)	34
Figuur 29: schematische weergave van de opbouw van het terrein voor grondverbetering. (Initiatiefnemer 2024).....	35
Figuur 30: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied	36
Figuur 31: Topografische kaart met aanduiding van het westelijk lijntracé.....	37
Figuur 32: Topografische kaart met aanduiding van het oostelijk lijntracé.	37
Figuur 33: Digitaal Hoogtemodel (1m) met waterlopen en aanduiding van het projectgebied, macroniveau	38
Figuur 34: Digitaal Hoogtemodel (1m) met waterlopen en aanduiding van het westelijk lijntracé, microniveau	38
Figuur 35: Digitaal Hoogtemodel (1m) met waterlopen en aanduiding van het oostelijk lijntracé, microniveau	39
Figuur 36: Hoogteprofiel 1 (W-O)	39

Figuur 37: Hoogteprofiel 2 (W-O)	39
Figuur 38: Hoogteprofiel 3 (N-Z)	40
Figuur 39: Skyview (factor 0,25 m) met aanduiding van het projectgebied	40
Figuur 40: Skyview (factor 0,25 m) met aanduiding van het westelijk lijntracé	41
Figuur 41: Skyview (factor 0,25 m) met aanduiding van het oostelijk lijntracé	41
Figuur 42: Gedigitaliseerde bodemkaart met aanduiding van het projectgebied	43
Figuur 43: Gedigitaliseerde bodemkaart met aanduiding van het westelijk lijntracé	44
Figuur 44: Gedigitaliseerde bodemkaart met aanduiding van het oostelijk lijntracé	44
Figuur 45: Gedigitaliseerde quartairgeologische kaart (1:200.000) met aanduiding van het projectgebied	45
Figuur 46: Schematische voorstelling van quartaire bodemtypes 1 (links) en 1a (rechts)	45
Figuur 47: Gedigitaliseerde Tertiairgeologische kaart met aanduiding van het projectgebied	46
Figuur 48: Potentiële bodemerosie per perceel met aanduiding van het projectgebied	46
Figuur 49: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het projectgebied	47
Figuur 50: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het westelijk lijntracé	47
Figuur 51: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het oostelijk lijntracé	48
Figuur 52: De vierschaar met flankerende lindebomen. (Inventaris Onroerend Erfgoed 2024)	50
Figuur 53: Visuele weergave van de Inventaris Onroerend Erfgoed rondom het projectgebied. (IOE, 2024).	51
Figuur 54: Visuele weergave van de Inventaris Onroerend Erfgoed rondom het westelijk lijntracé. (IOE, 2024)	51
Figuur 55: Visuele weergave van de Inventaris Onroerend Erfgoed rondom het oostelijk lijntracé. (IOE, 2024)	52
Figuur 56: Weergave van de Centrale Archeologische Inventaris in de omgeving van het projectgebied (CAI, 2024)	53
Figuur 57: Visuele weergave van de Centrale Archeologische Inventaris in dichte omgeving van het westelijke lijntracé. (CAI, 2024).	54
Figuur 58: Weergave van gepubliceerde archeologienota's in de omgeving van het westelijk lijntracé.	56
Figuur 59: Visuele weergave van de Centrale Archeologische Inventaris in dichte omgeving van het oostelijke lijntracé. (CAI, 2024).	57
Figuur 60: Weergave van gepubliceerde archeologienota's in de omgeving van het oostelijk lijntracé. ...	62
Figuur 61: Detail van de kaart van de slag bij Oudenaarde door Mosburger (1712) met aanduiding van de locatie van het projectgebied bij benadering. (Mosburger 1712)	66
Figuur 62: Detail van de kaart van de slag bij Oudenaarde van 1715 met aanduiding van het projectgebied bij benadering. (Brakel 1715)	67
Figuur 63: Voorgestelde archeologische zone met aanduiding van de Wortegemstraat (geel) en toenmalige CAI-meldingen. (Foard et al. 2012)	68
Figuur 64: Fricx-kaart met aanduiding van het projectgebied	70
Figuur 65: Villaret-kaart met aanduiding van het projectgebied	70
Figuur 66: Villaret-kaart met aanduiding van het oostelijk lijntracé	71
Figuur 67: Villaret-kaart met aanduiding van het westelijke lijntracé	71
Figuur 68: Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied.	72
Figuur 69: Ferrariskaart met aanduiding van het oostelijk lijntracé	72
Figuur 70: Ferrariskaart met aanduiding van het westelijk lijntracé	73
Figuur 71: Atlas der buurtwegen met aanduiding van het projectgebied	73
Figuur 72: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het oostelijk lijntracé	74
Figuur 73: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het westelijk lijntracé	74
Figuur 74: Vandermaelenkaart met aanduiding van het projectgebied	75

Figuur 75: Vandermaelen-kaart met aanduiding van het oostelijk lijntracé	75
Figuur 76: Vandermaelen-kaart met aanduiding van het westelijk lijntracé	76
Figuur 77: Poppkaart met aanduiding van het projectgebied	76
Figuur 78: Popp-kaart met aanduiding van het oostelijk lijntracé (Geopunt, 2042)	77
Figuur 79: Popp-kaart met aanduiding van het westelijk lijntracé (Geopunt, 2042)	77
Figuur 80: Orthofoto uit 1971 met aanduiding van het projectgebied.....	78
Figuur 81: Orthofotomozaïek uit 1971 met aanduiding van het oostelijk lijntracé	79
Figuur 82: Orthofotomozaïek uit 1971 met aanduiding van het westelijk lijntracé.....	79
Figuur 83: Meest recente orthofotomozaïek met aanduiding van het projectgebied.....	80
Figuur 84: Meest recente orthofotomozaïek met aanduiding van het oostelijk lijntracé.....	80
Figuur 85: Meest recente orthofotomozaïek met aanduiding van het westelijk lijntracé	81
Figuur 86: Orthofoto uit 2017 met aanduiding van het projectgebied ter hoogte van het terrein voor grondverbetering.....	81
Figuur 87: Orthofoto uit 2018 met aanduiding van het projectgebied ter hoogte van het terrein voor grondverbetering.....	82
Figuur 88: Overzicht van het archeologisch advies met betrekking tot het westelijk lijntracé.	85
Figuur 89: Overzicht van het archeologisch advies met betrekking tot het oostelijk lijntracé – deel 1.	85
Figuur 90: Overzicht van het archeologisch advies met betrekking tot het oostelijk lijntracé – deel 2.	86
Figuur 91: Overzicht van het archeologisch advies met betrekking tot het oostelijk lijntracé – deel 3.	86
Figuur 92: Overzicht van het archeologisch advies met betrekking tot het oostelijk lijntracé – deel 4.	87
Figuur 93: Overzicht van het archeologisch advies met betrekking tot het oostelijk lijntracé – deel 5.	87
Figuur 94: Overzicht van het archeologisch advies met betrekking tot het westelijk lijntracé.	93
Figuur 95: Overzicht van het archeologisch advies met betrekking tot het oostelijk lijntracé – deel 1.	94
Figuur 96: Overzicht van het archeologisch advies met betrekking tot het oostelijk lijntracé – deel 2.	94
Figuur 97: Overzicht van het archeologisch advies met betrekking tot het oostelijk lijntracé – deel 3.	95
Figuur 98: Overzicht van het archeologisch advies met betrekking tot het oostelijk lijntracé – deel 4.	95
Figuur 99: Overzicht van het archeologisch advies met betrekking tot het oostelijk lijntracé – deel 5.	96
Figuur 100: Situering van de zone ‘Westelijk Lijntracé’	97
Figuur 101: Situering van de zone ‘Oostelijk Lijntracé’	99
Figuur 102: Luchtfoto met aanduiding van de boorpunten voor het landschappelijk bodemonderzoek binnen de zone ‘westelijk lijntracé’.	104
Figuur 103: Onderzoeksgebied LBO voor het oostelijk lijntracé.	116
Figuur 104: Luchtfoto met aanduiding van de boorpunten voor het landschappelijk bodemonderzoek in de zone ‘Oostelijk Lijntracé’. (1/5)	118
Figuur 105: Luchtfoto met aanduiding van de boorpunten voor het landschappelijk bodemonderzoek in de zone ‘Oostelijk Lijntracé’. (2/5)	118
Figuur 106: Luchtfoto met aanduiding van de boorpunten voor het landschappelijk bodemonderzoek in de zone ‘Oostelijk Lijntracé’. (3/5)	119
Figuur 107: Luchtfoto met aanduiding van de boorpunten voor het landschappelijk bodemonderzoek in de zone ‘Oostelijk Lijntracé’. (4/5)	119
Figuur 108: Luchtfoto met aanduiding van de boorpunten voor het landschappelijk bodemonderzoek in de zone ‘Oostelijk Lijntracé’. (5/5)	120
Figuur 109: Voorgestelde archeologische zone met aanduiding van de Wortegemstraat (geel) en toenmalige CAI-meldingen. (Foard et al. 2012)	123
Figuur 110: Orthofoto met afbakening van het deel van het onderzoeksgebied waarbinnen metaaldetectie uitgevoerd dient te worden.	124
Figuur 111: Indicatief metaaldetectieplan binnen de zone oostelijk lijntracé. (1/2)	126
Figuur 112: Indicatief metaaldetectieplan binnen de zone oostelijk lijntracé. (2/2)	127

Figuur 113: Aanduiding van potentiële zones voor steentijdonderzoek.....	129
Figuur 114: Aanduiding met potentieel onderzoeksgebied voor proefsleuvenonderzoek.....	139
Figuur 115: Luchtfoto met indicatieve locatie van de proefsleuven ter hoogte van de zone ‘Oostelijk Lijntracé’.....	142
Figuur 116: Voorgestelde zone opgraving vierschaar.....	145

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1: Overzicht van de geplande bodemingrepen	23
Tabel 2: Breedte van de werkzones per locatie	35
Tabel 3: Tabel met de locatie van het onroerend erfgoed gelegen op of direct langs het projectgebied. (Bron: Inventaris Onroerend Erfgoed, 2024)	52
Tabel 4: Overzicht van de CAI-locaties in de omgeving van het westelijk lijntracé (Centrale Archeologische Inventaris 2024).....	55
Tabel 5: Overzicht van de publicaties in de omgeving van het westelijk lijntracé (Inventaris Onroerend Erfgoed, 2024).	56
Tabel 6: Overzicht van de CAI-locaties in de omgeving van het oostelijk lijntracé (Centrale Archeologische Inventaris 2024).....	61
Tabel 7: Overzicht van de publicaties in de omgeving van het oostelijk lijntracé (Inventaris Onroerend Erfgoed, 2024).	64
Tabel 8: Overzicht voorgestelde onderzoeksstrategie in de voorgestelde volgorde van uitvoering.	98
Tabel 9: Overzicht voorgestelde onderzoeksstrategie in de voorgestelde volgorde van uitvoering.	101
Tabel 10: Overzicht toepasbaarheid, uitvoerbaarheid en noodzakelijkheid van het landschappelijk bodemonderzoek.....	102
Tabel 11: Overzicht onderzoeksvragen landschappelijk bodemonderzoek.	103
Tabel 12: Technische gegevens voor het voorgestelde landschappelijk booronderzoek in de zone ‘westelijk lijntracé’.....	104
Tabel 13: Overzicht toepasbaarheid, uitvoerbaarheid en noodzakelijkheid van het verkennend booronderzoek	108
Tabel 14: Overzicht onderzoeksvragen verkennend booronderzoek	108
Tabel 15: Overzicht toepasbaarheid, uitvoerbaarheid en noodzakelijkheid van het waarderend boor- en proefputtenonderzoek.	111
Tabel 16: Overzicht onderzoeksvragen waarderend boor- en proefputtenonderzoek.	111
Tabel 17: Overzicht onderzoeksvragen proefputten steentijdtraject.	113
Tabel 18: Overzicht toepasbaarheid, uitvoerbaarheid en noodzakelijkheid van het landschappelijk bodemonderzoek.....	116
Tabel 19: Overzicht onderzoeksvragen landschappelijk bodemonderzoek.	117
Tabel 20: Technische gegevens voor het voorgestelde landschappelijk booronderzoek in de zone ‘oostelijk lijntracé’.....	117
Tabel 21: Overzicht toepasbaarheid, uitvoerbaarheid en noodzakelijkheid van metaaldetectie.	124
Tabel 22: Technische gegevens voor het metaaldetectieonderzoek binnen de zone oostelijk lijntracé. .	126
Tabel 23: Overzicht toepasbaarheid, uitvoerbaarheid en noodzakelijkheid van het verkennend booronderzoek	131
Tabel 24: Overzicht onderzoeksvragen verkennend booronderzoek	132
Tabel 25: Overzicht toepasbaarheid, uitvoerbaarheid en noodzakelijkheid van het waarderend boor- en proefputtenonderzoek.	134
Tabel 26: Overzicht onderzoeksvragen waarderend boor- en proefputtenonderzoek.	134

Tabel 27: Overzicht onderzoeksvragen proefputten steentijdtraject.	137
Tabel 28: Overzicht toepasbaarheid, uitvoerbaarheid en noodzakelijkheid van proefsleuvenonderzoek.	139
Tabel 29: Overzicht onderzoeksvragen proefsleuvenonderzoek.	141
Tabel 30: Technische gegevens voor het voorgestelde proefsleuvenonderzoek.	141
Tabel 31: Overzicht onderzoeksvragen opgraving.	146
Tabel 32: Risico's en maatregelen.	156

1 INLEIDING

1.1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectgegevens	
Naam + adres projectgebied	
- Straat + nr.:	Wortegemstraat, Vierschaar, Volkaartsbeekstraat, Moregemplein en Heerbaan
- Postcode:	9790 & 9636
- Fusiegemeente:	Wortegem-Petegem & Oudenaarde
Lambertcoördinaten (1972; EPSG:31370)	Bereik: Xmin: 90.651,16 Ymin: 170.791,44 Xmax: 94.825,66 Ymax: 172.004,97
Kadaster	
- Gemeente:	Wortegem-Petegem & Oudenaarde
- Afdeling:	2AFD/PETEGEM, 3AFD/MOREGEM (Wortegem-Petegem) 8AFD/BEVERE (Oudenaarde)
- Sectie:	A (Petegem), A & B (Moregem), A (Bevere)
- Percelen:	45025A0369/00H000, 45025A0374/00F000, 45025A0374/00L000, 45025A0374/00N000, 45025A0374/00P000, 45025A0378/00G000, 45025A0379/00A000, 45025A0380/00A000, 45025A0381/00F000, 45025A0381/00K000, 45025A0383/00P000, 45025A0384/00B000, 45025A0388/00C000, 45025A0394/00E000, 45025A0402/00F000, 45025A0402/00K000, 45025A0404/00G000, 45025A0406/00C000, 45025A0409/00E000, 45025A0413/00F000, 45025A0431/00K000, 45025A0435/00L000, 45025A0440/00C002, 45025A0440/00F002, 45025A0440/00G002, 45025A0440/00H002, 45025A0440/00K002, 45025A0440/00L002, 45025A0440/00W002, 45025B0035/00S000, 45025B0040/00B000, 45025B0041/00F000, 45025B0041/00G000, 45025B0042/00C000, 45025B0044/00C000, 45025B0170/00E000, 45025B0170/00L000, 45025B0172/00A000, 45025B0176/00A000, 45025B0177/00B000, 45025B0180/00_000, 45025B0184/00D000, 45025B0205/00D000, 45025B0208/00B000, 45025B0210/00R000, 45025B0210/00S000, 45025B0214/00F000, 45025B0236/00E000, 45025B0237/00K000, 45025B0238/00K000, 45025B0238/00M000, 45025B0239/00Y000, 45025B0240/00A000, 45025B0240/00B000, 45025B0240/00F000, 45039A0069/00A000, 45039A0070/02_000, 45039A0071/00D000, 45039A0073/00G000, 45039A0085/00E000, 45039A0088/00B000, 45039A0131/00D000, 45039A0133/02D000, 45039A0133/02E000, 45055B0301/02A000, 45055B0302/00_000, 45055B0303/00A000, 45055B0309/00A000, 45055B0312/00A000, 45508A0242/00A003, 45508A0242/00P002, 45508A0242/00R002, 45508A0252/00F000, 45508A0252/00G000, 45508A0252/00H000, 45508A0252/00R000, 45508A0256/00E000, 45508A0256/00F000, 45508A0271/00B000, 45508A0285/00B000, 45508A0286/00B000, 45508A0287/00D000, 45508A0295/00G000, 45508A0296/00B000, 45508A0296/00D000, 45508A0296/00E000, 45508A0297/00D000, 45508A0297/00E000, 45508A0298/00A000, 45508A0301/00G000, 45508A0301/00H000, 45508A0302/00B000, 45508A0303/00B002,

Projectgegevens	
	45508A0303/00L002, 45508A0303/00M002, 45508A0303/00N002, 45508A0303/00W000, 45508A0313/00L000, 45508A0313/00M000, 45508A0313/00N000, 45508A0313/00P000, 45508A0314/00D000, 45508A0316/00M000, 45508A0316/00R000, 45508A0316/00V000
Onderzoekstermijn	Maart – mei 2024
Oppervlakten:	- Betrokken percelen: 429.598 m² - Projectgebied: 63.508 m² - Geplande bodemingreep: 63.508 m² - Lengte lijntracé: 2.400m - Onderzoeksgebied: 32.066 m²

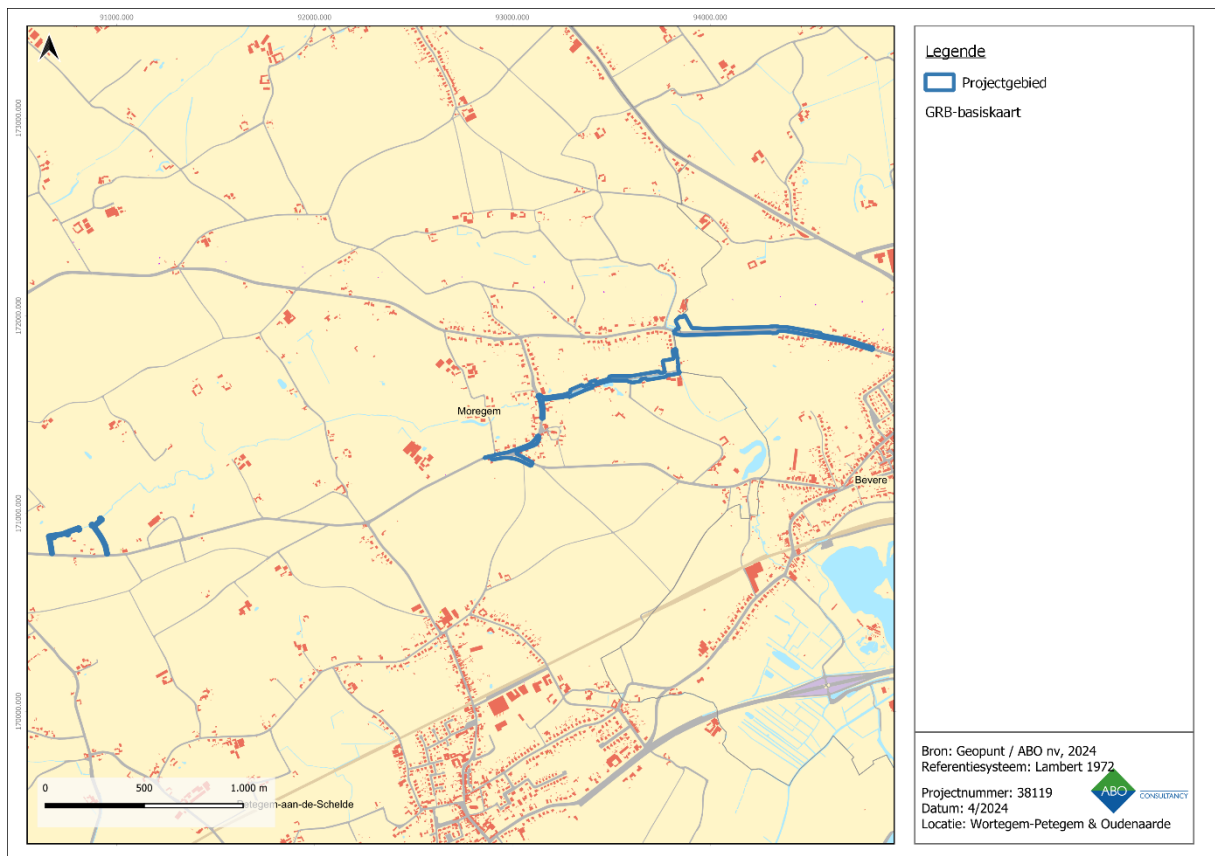
1.2 AANLEIDING VAN HET ONDERZOEK EN WETTELIJK KADER

Deze archeologienota kwam tot stand in opdracht van de initiatiefnemer van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen. De geplande werkzaamheden aan de Wortegemstraat, Vierschaar, Volkaartsbeekstraat, Moregemplein en Heerbaan te Wortegem-Petegem & Oudenaarde houden onder meer werken aan een waterloop, aanleg van riolering, aanleg van een bufferbekken en ingebruikname van een terrein voor grondverbetering in. De geplande werken van 63.508 m² worden beschouwd als een ingreep in de bodem.

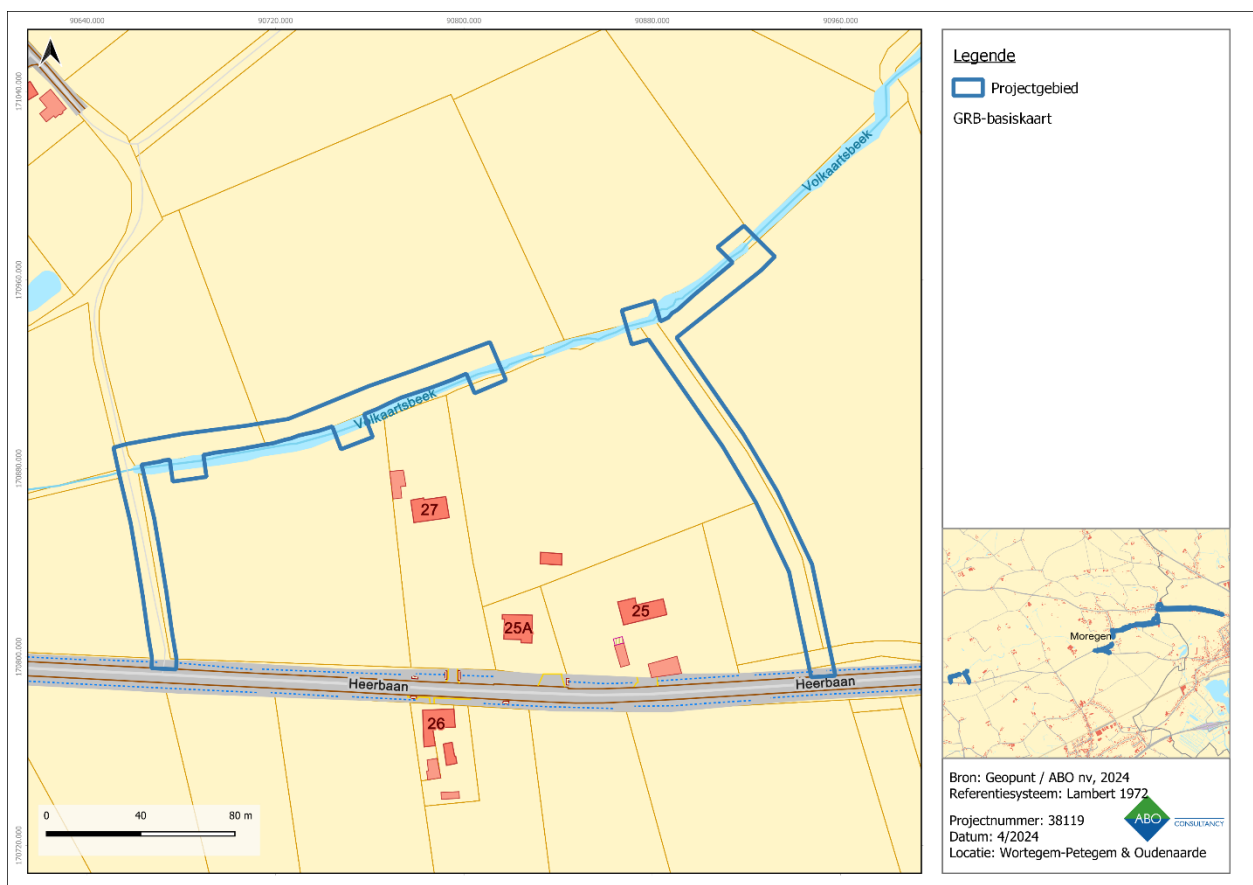
Het projectgebied valt buiten een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt. Verder bevindt het zich buiten een definitief of tijdelijk beschermde archeologische site en buiten een vastgestelde archeologische zone. De geplande werken hebben betrekking op een zone gedeeltelijk gelegen in woongebieden. Doordat de oppervlakte van de percelen waarop deze werken van toepassing zijn de 3.000 m² overschrijdt, de lijninfrastructuur langer is dan 1.000 m en de geplande werken meer dan 1.000 m² buiten het gabarit inhouden, moet er in het kader van het Onroerend Erfgoeddecreet, voorafgaand aan een omgevingsvergunning, een archeologienota worden opgemaakt om het archeologisch potentieel te evalueren (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet). Het bureauonderzoek moet uitwijzen of een onderzoek met ingreep in de bodem mogelijk en wenselijk is voor het projectgebied.

1.3 AFBAKENING VAN HET PROJECTGEBIED

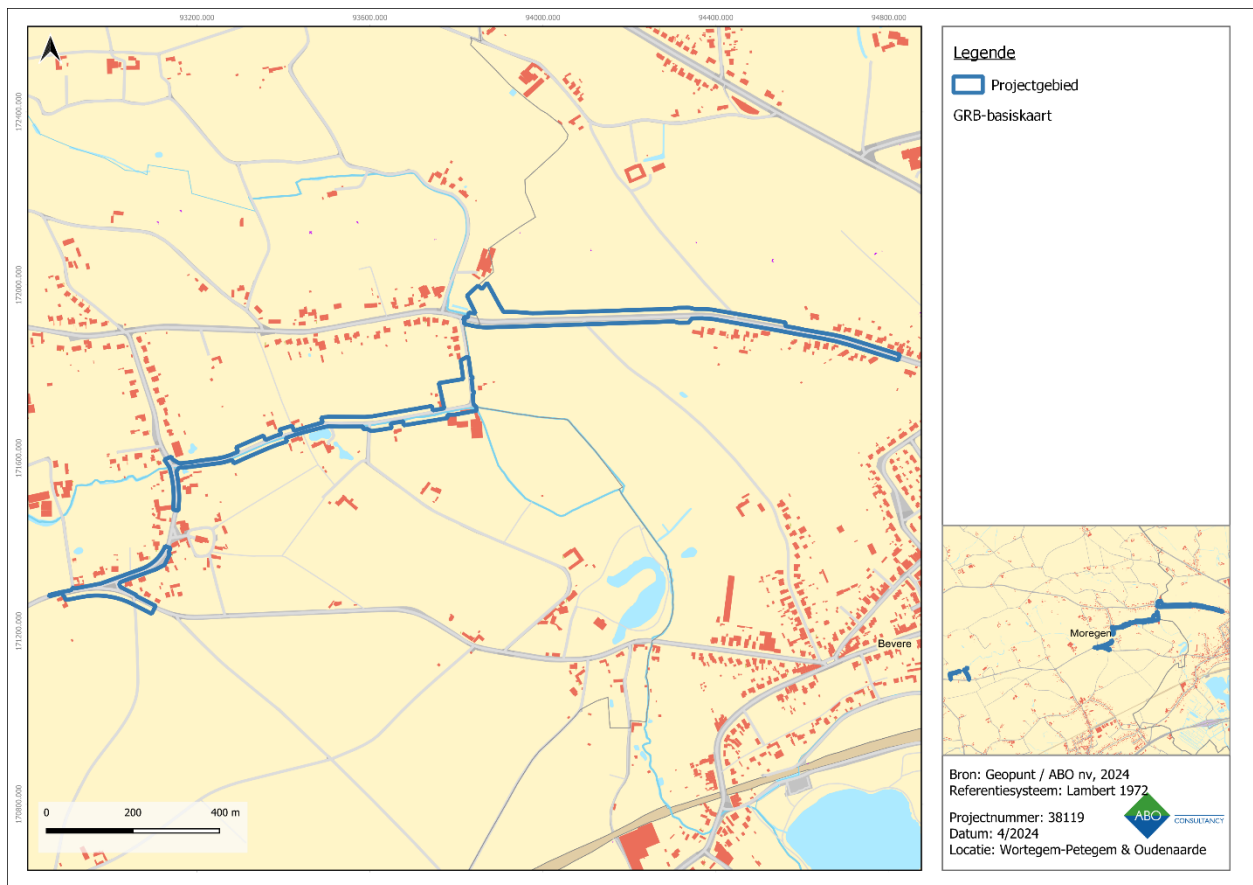
Het projectgebied komt overeen met enkele lijntracés en aangrenzende (delen van) 106 percelen die reeds opgesomd werden in voorgaande tabel (Wortegem-Petegem & Oudenaarde, afdeling 2AFD/PETEGEM, 3AFD/MOREGEM (Wortegem-Petegem), 8AFD/BEVERE (Oudenaarde), sectie A (Petegem), A & B (Moregem), A (Bever)) die gelegen zijn aan de Wortegemstraat, Vierschaar, Volkaartsbeekstraat, Moregemplein en Heerbaan (Figuur 1, Figuur 2, Figuur 3). Het lijntracé doorkruist woongebied met een landelijk karakter en (waardevolle) agrarische gebieden. In totaal beslaat het projectgebied een oppervlakte van 63.508 m².

Figuur 1: GRB basiskaart met aanduiding van het projectgebied

Figuur 2: GRB basiskaart met aanduiding van het westelijk lijntracé.

Figuur 3: GRB basiskaart met aanduiding van het oostelijk lijntracé.

1.4 DOEL VAN HET ONDERZOEK EN ONDERZOEKSSTRATEGIE

Deze archeologienota heeft als doel na te gaan welke archeologische resten er te verwachten zijn ter hoogte van het projectgebied en in welke mate deze bedreigd worden door de nakende ingreep in de bodem. Het onderzoek in deze archeologienota heeft drie objectieven:

- Er wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied;
- Er wordt nagegaan welke bewaring te verwachten is en in welke mate ze bedreigd worden door de geplande bodemingrepen;
- Er wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is.

De gegevens waarop het onderzoek gebaseerd is, worden gehaald uit de door de initiatiefnemer aangeleverde plannen in combinatie met bestaande en ontsloten landschappelijke, bouwkundige en archeologische inventarissen en kaarten. Het is steeds de bedoeling om het archeologisch verwachtingsprofiel te confronteren met de aard van de geplande werken om zo de impact ervan op het bodemarchief te bepalen.

De volgende stappen worden ondernomen om een archeologisch verwachtingsprofiel op te stellen:

- Een studie van de bestaande en ontsloten landschappelijke gegevens plaatst het projectgebied in een breder landschappelijk kader (hfst. 3). Hiertoe worden zowel kaartmateriaal als literaire bronnen geconsulteerd.
- Een studie van de bestaande en ontsloten historische en archeologische gegevens geeft inzicht in het archeologisch potentieel van het Projectgebied (hfst. 4). Hierbij worden voornamelijk inventarissen onroerend erfgoed en historische kaarten geraadpleegd.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt een advies geformuleerd omtrent een eventueel archeologisch vooronderzoek, een vervolgonderzoek, een *in situ* bewaring of een 'geen maatregelen'.

2 AARD VAN DE BEDREIGING

De plannen van de bestaande toestand en de ontwerpplannen van de nieuwe situatie die zijn aangeleverd door de initiatiefnemer zijn als bijlagen toegevoegd aan deze archeologienota om de leesbaarheid te garanderen. De dieptes van de rioleringen die op deze plannen zijn weergegeven zijn exclusief de fundering. Om de uit te graven diepte te bepalen dient hier ca. 50 cm bijgeteld te worden. De diepte van de rioleringen die op de plannen, in de tekst, tabellen en figuren hieronder worden aangegeven staan voor de BOK (binnenkant van de onderkant van de buis) tenzij anders vermeld.

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het huidige projectgebied (Figuur 4, Figuur 5, Figuur 6) wordt in het oosten voornamelijk ingenomen door asfaltwegenis (Figuur 8) met parallelle beken en grachten. In het westen bestaat het lijntracé uit weiland en beek (Figuur 7). Aangrenzende percelen zijn ofwel bebouwd (lintbebouwing) ofwel in gebruik als landbouwgrond: zo ook de percelen waarop het toekomstige terrein voor grondverbetering (Figuur 9) en het bufferbekken aangelegd zullen worden.

Van de huidige aanwezige wegenesis zijn geen verstoringsdieptes bekend. Afgaande op gelijkaardige rijoppervlakken mag ter hoogte van de aanwezige wegen een verstoringsdiepte van 0,50m-mv verwacht worden. In de wegbermen, en lokaal onder de wegenesis, zijn eveneens nutsleidingen aanwezig (Figuur 13, Figuur 14, Figuur 15). De diameter van de waterleidingen bedraagt 400mm, hun diepte schommelt tussen 1,00m-mv en 1,70m-mv. De geschatte breedte van de aanlegsleuven bedraagt 1,20m.

Langsheen de Volkaartsbeekstraat en de Wortegemstraat zijn grachten aanwezig met een respectievelijke diepte van ongeveer 0,80m-mv en 0,50m-mv. Hun breedte varieert van 1,20m tot 2,40m.

Ter hoogte van het toekomstig terrein voor grondverbetering langs de Wortegemstraat toont de orthofoto van 2017 werkzaamheden (Figuur 10). Er is een graafmachine zichtbaar alsook een vrachtwagen en verschillende grondhopen. Het is onduidelijk wat deze werkzaamheden ingehouden hebben of welke verstoringsdiepte deze met zich mee brachten. Op de orthofoto van 2018 is het terrein als akker hersteld: in het noorden is de grens van de werkzaamheden nog steeds zichtbaar (Figuur 11).

Plannen van de bestaande toestand werden aangeleverd (Figuur 12, Figuur 13, Figuur 14, Figuur 15). Er werden tot op heden geen gekende bodemonderzoeken uitgevoerd in het kader van milieu-, hygiënische- of saneringsrapporten ter hoogte van het projectgebied.

Figuur 4: Meest recente luchtfoto met aanduiding van het projectgebied

Figuur 5: Meest recente luchtfoto met aanduiding van het westelijk lijntracé.

Figuur 6: Meest recente luchtfoto met aanduiding van het oostelijk lijntracé.

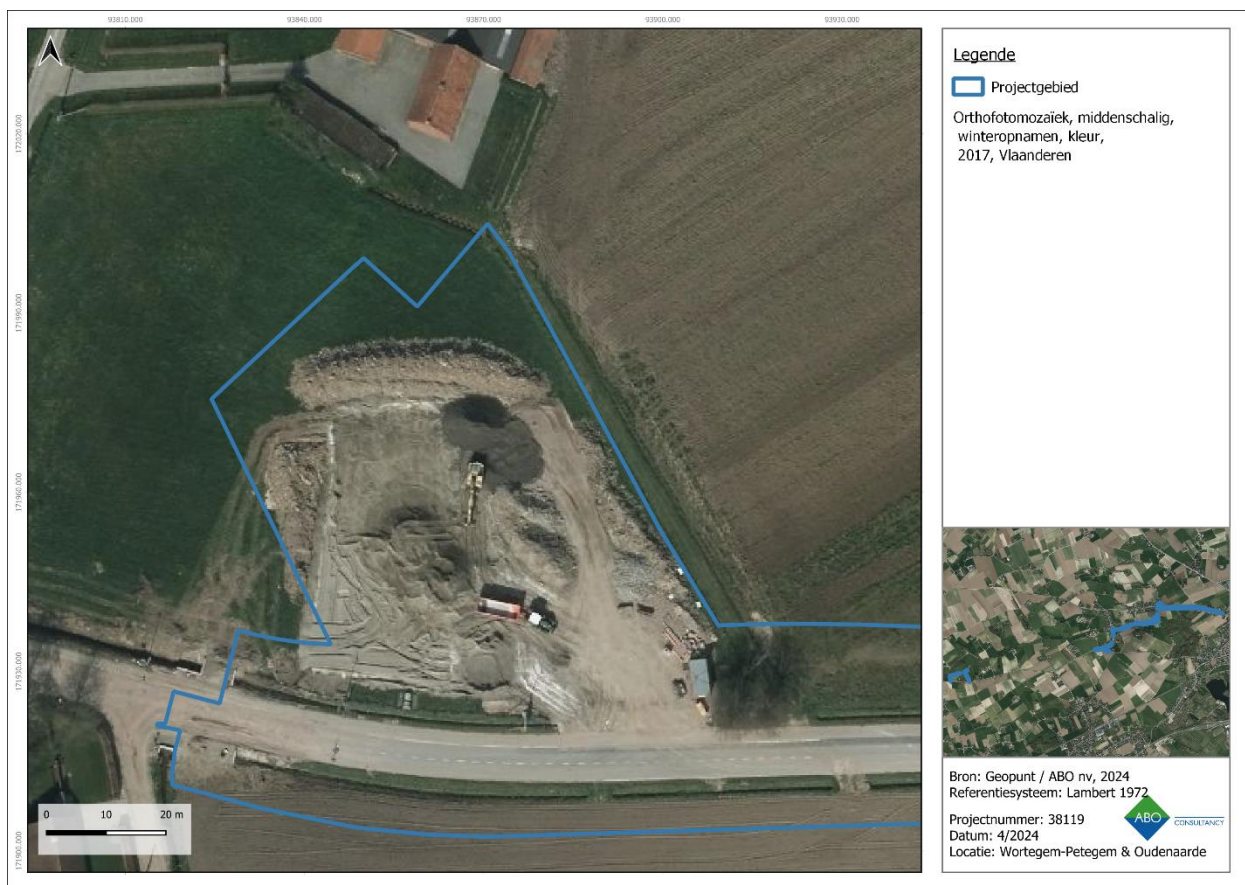
Figuur 7: Beek in het westen van het projectgebied. (Initiatiefnemer 2024)

Figuur 8: Asfaltwegenis op de kruising van de Oudenaardseweg en Vierschaar. (Initiatiefnemer 2024)

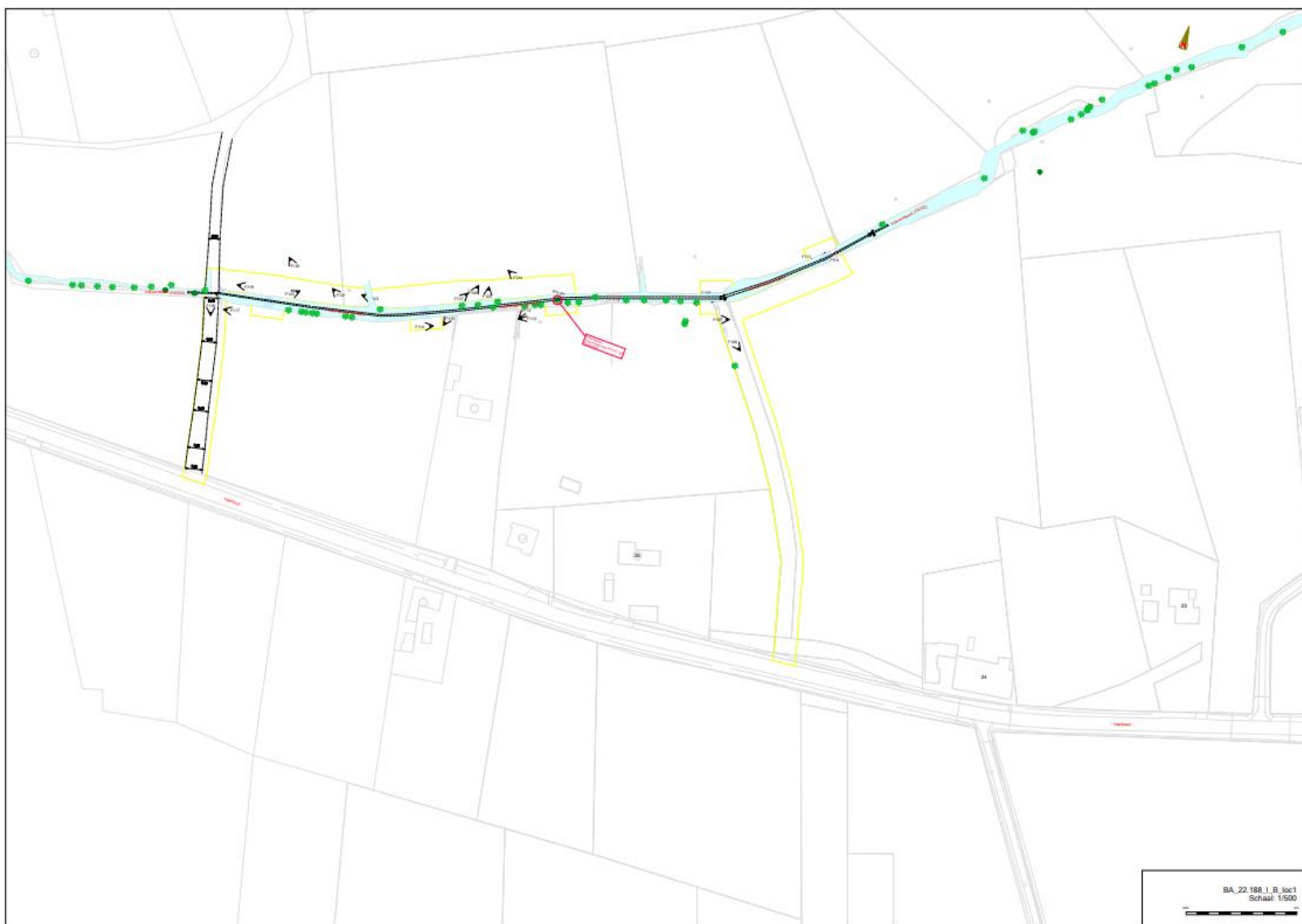
Figuur 9: Zicht op het toekomstige terrein voor grondverbetering (rechts). (Initiatiefnemer 2024)

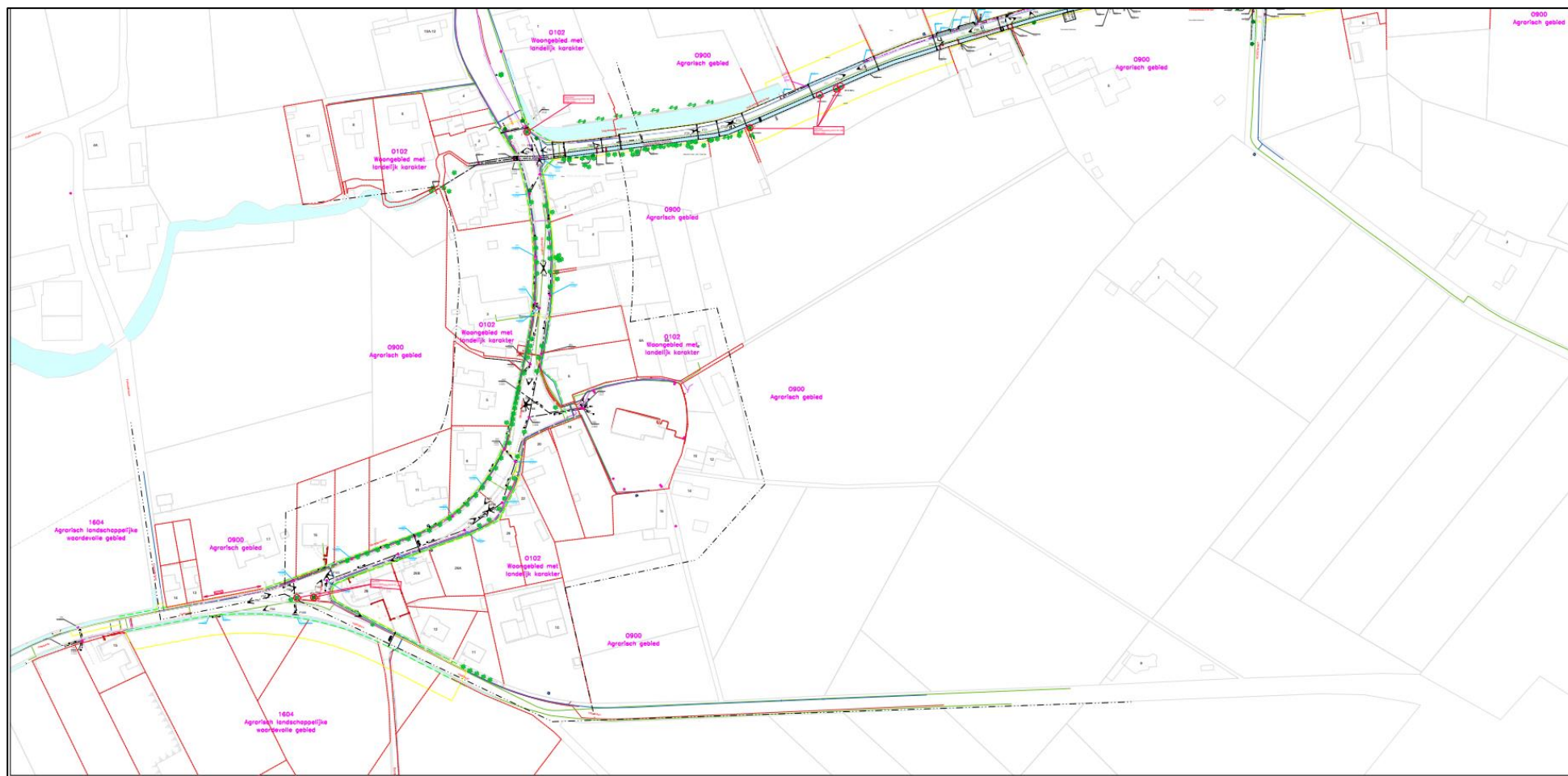
Figuur 10: Orthofoto uit 2017 met zicht op het terrein voor grondverbetering.

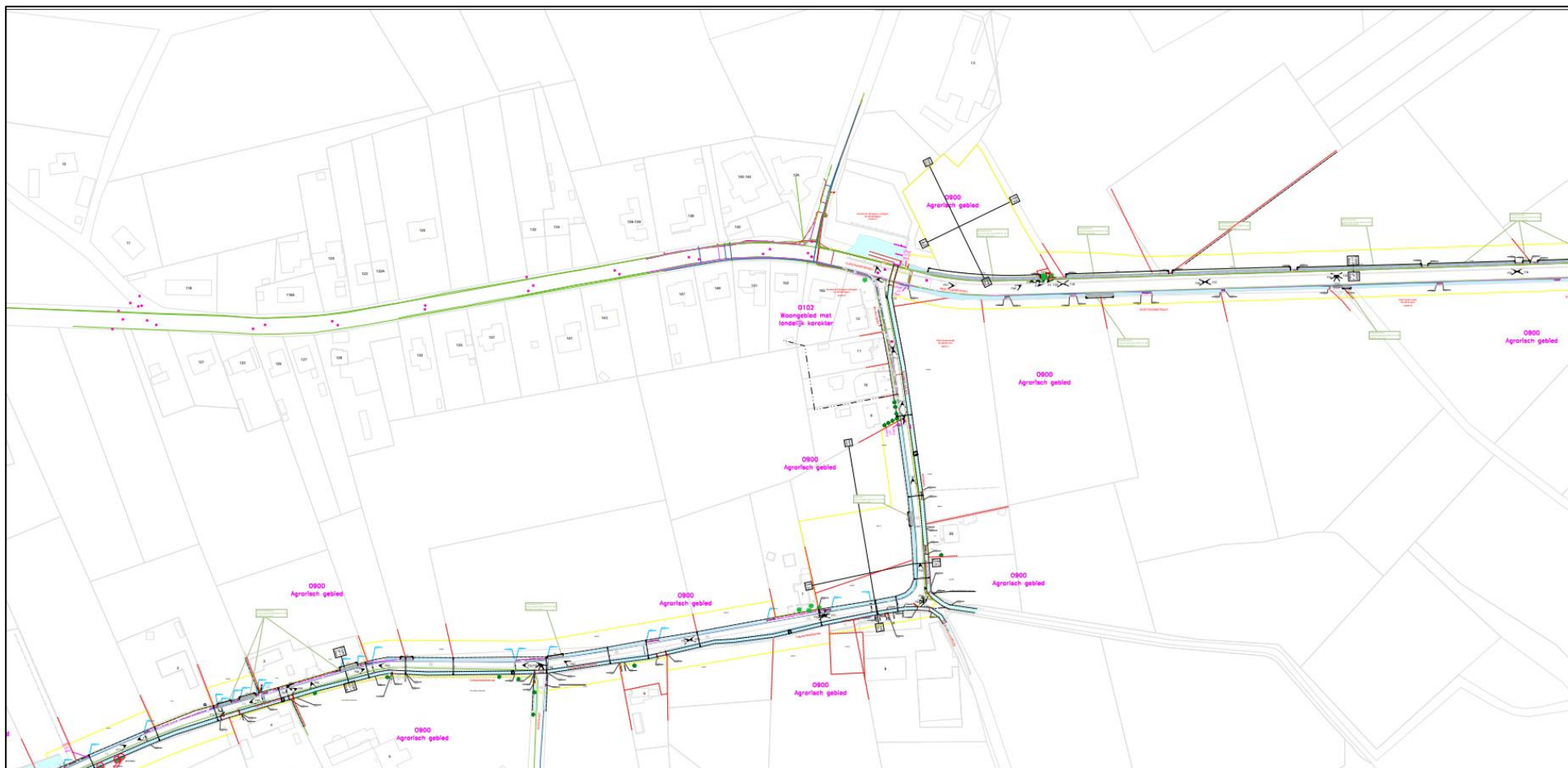
Figuur 11: Orthofoto uit 2018 met zicht op het terrein voor grondverbetering.

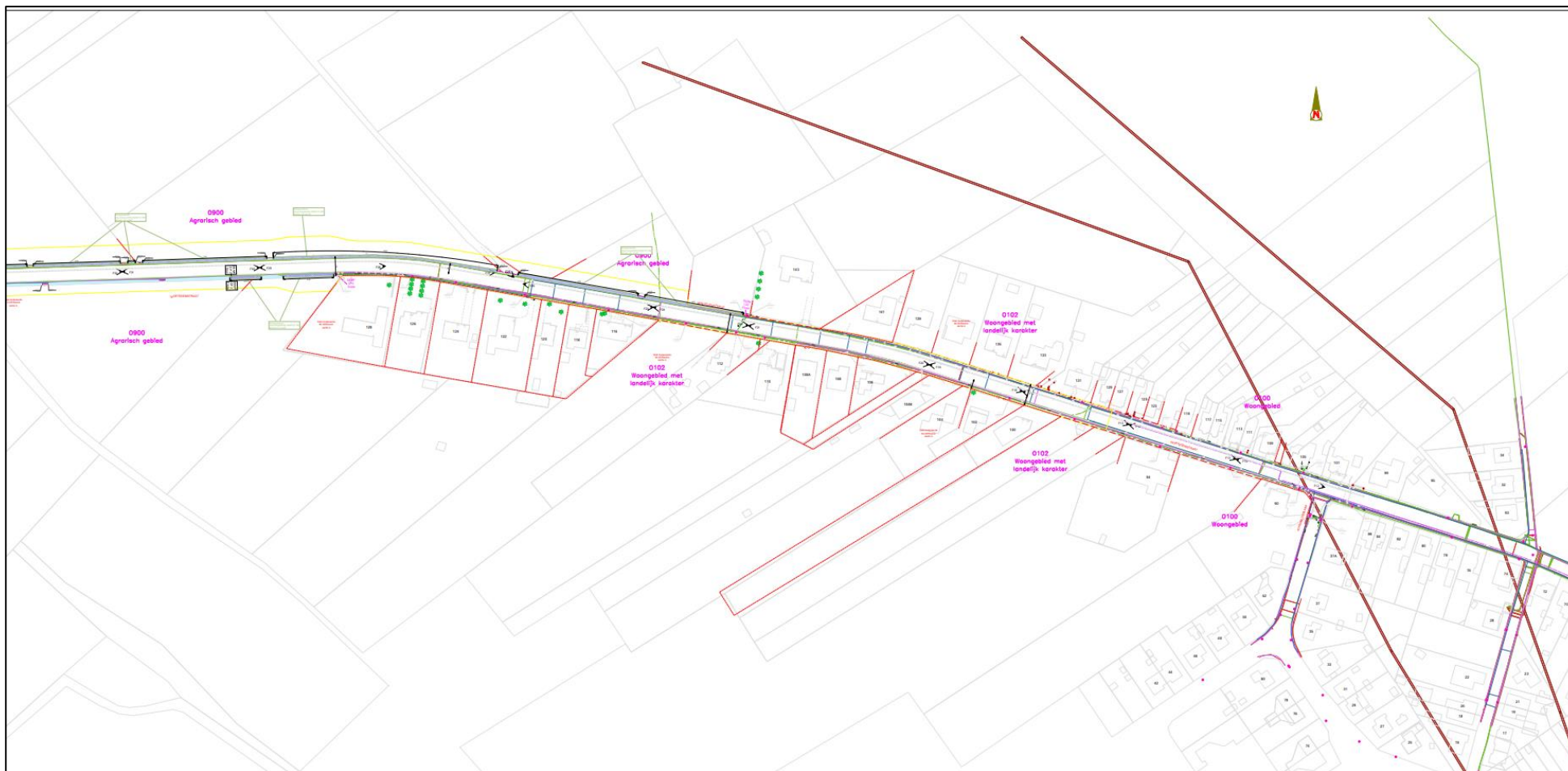
Figuur 12: Bestaande toestand van het westelijke lijntracé. (Initiatiefnemer 2024)

Figuur 13: Bestaande toestand van het westen van het oostelijke lijntracé. (Initiatiefnemer 2024)

Figuur 14: Bestaande toestand van het midden van het oostelijke lijntracé. (Initiatiefnemer 2024)

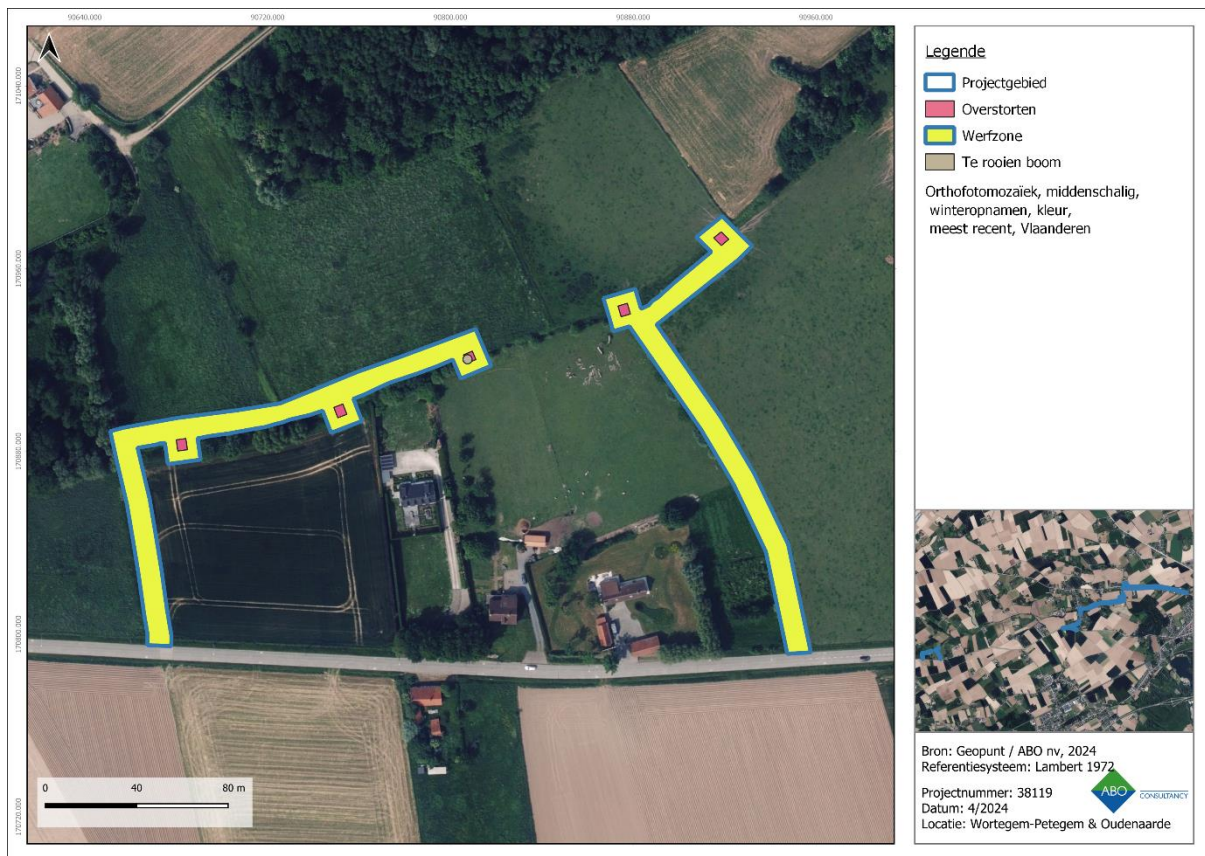
Figuur 15: Bestaande toestand van het oosten van het oostelijk lijntracé. (Initiatiefnemer 2024)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

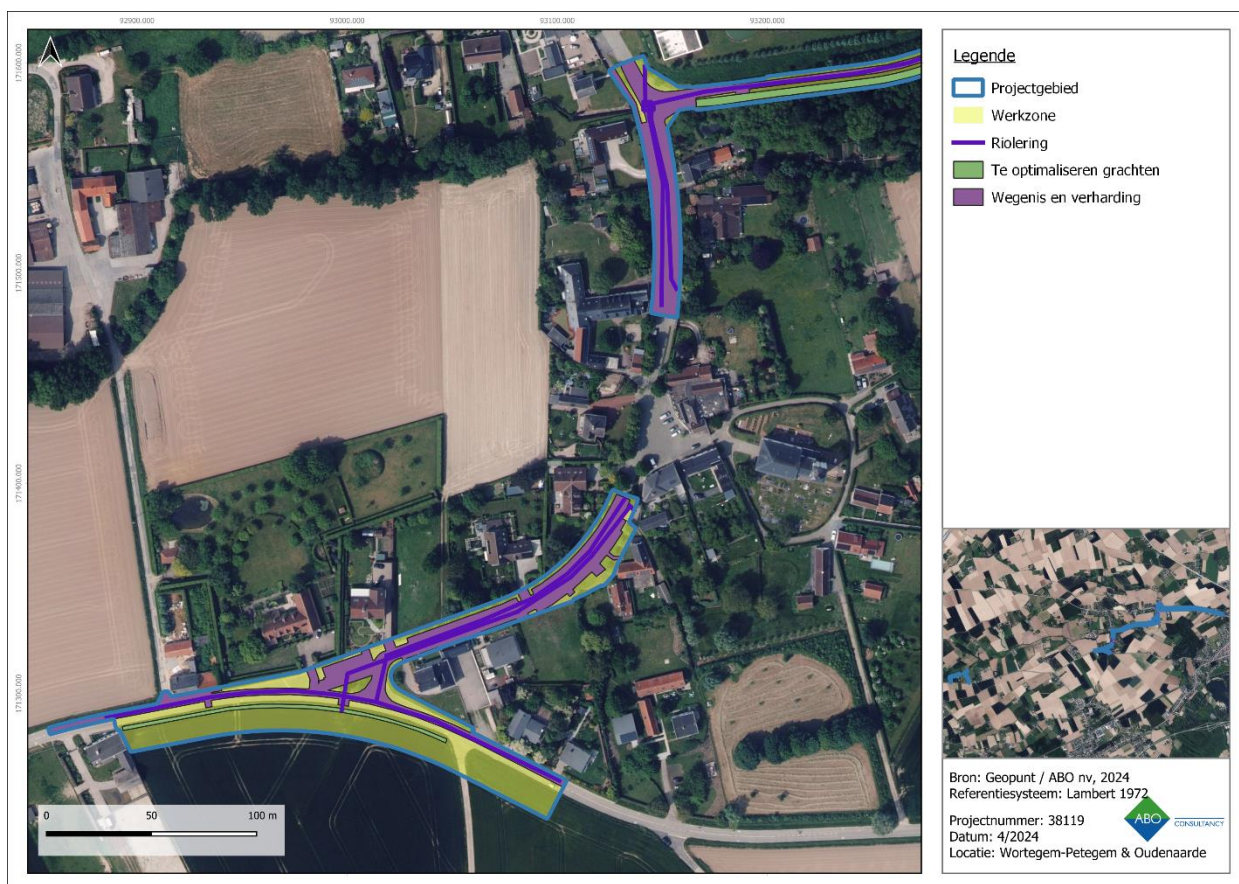
De initiatiefnemer plant ter hoogte van het projectgebied de uitvoering van stedenbouwkundige handelingen in het kader van de aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel ter hoogte van de Wortegemstraat (deels) te Oudenaarde; en de Vierschaar (deels) Volkaartsbeekstraat (deels), Moregemplein (deels) en Heerbaan (deels) te Wortegem-Petegem (Figuur 16, Figuur 17, Figuur 18, Figuur 19, Figuur 20, Figuur 21). De initiatiefnemer leverde voor de verwerking van deze archeologienota inplantingsplannen en shapefiles aan (Figuur 22, Figuur 23, Figuur 24, Figuur 25). Omwille van het gebruik van zware machines dient bij alle uit te voeren bodemingrepen rekening gehouden te worden met een buffer van 0,50m ten opzichte van het archeologisch vlak. De geplande bodemingrepen worden verder per type besproken.

Ingrep	Oppervlakte (m ²)	Diepte (m-mv)	Maximale diepte, inclusief buffer
Aanleg RWA	2.400m lopende meter lijntracé	0,97 tot 3,38	1,47 tot 3,88
(Her)aanleg wegenis	20.690,69m ²	0,61	1,10
Aanleg pompstation	65,28m ²	4,50	5,00
Dempen grachten	1.387,92m ²	Nvt	Nvt
Opwaardering grachten	3.756,87m ²	1,00	1,50
Nieuwe grachten	1.104,39m ²	1,00	1,50
Overstorten	99,35m ²	4,50	5,00
Aanleg bufferbekken	2.350m ²	1,00	1,50
Terrein voor grondverbetering	3.600m ²	0,00m (in ophoging)	0,50
Werkzones	Overige delen projectgebied	0,30	0,80
Bomen	Nvt	Nvt	Nvt

Tabel 1: Overzicht van de geplande bodemingrepen

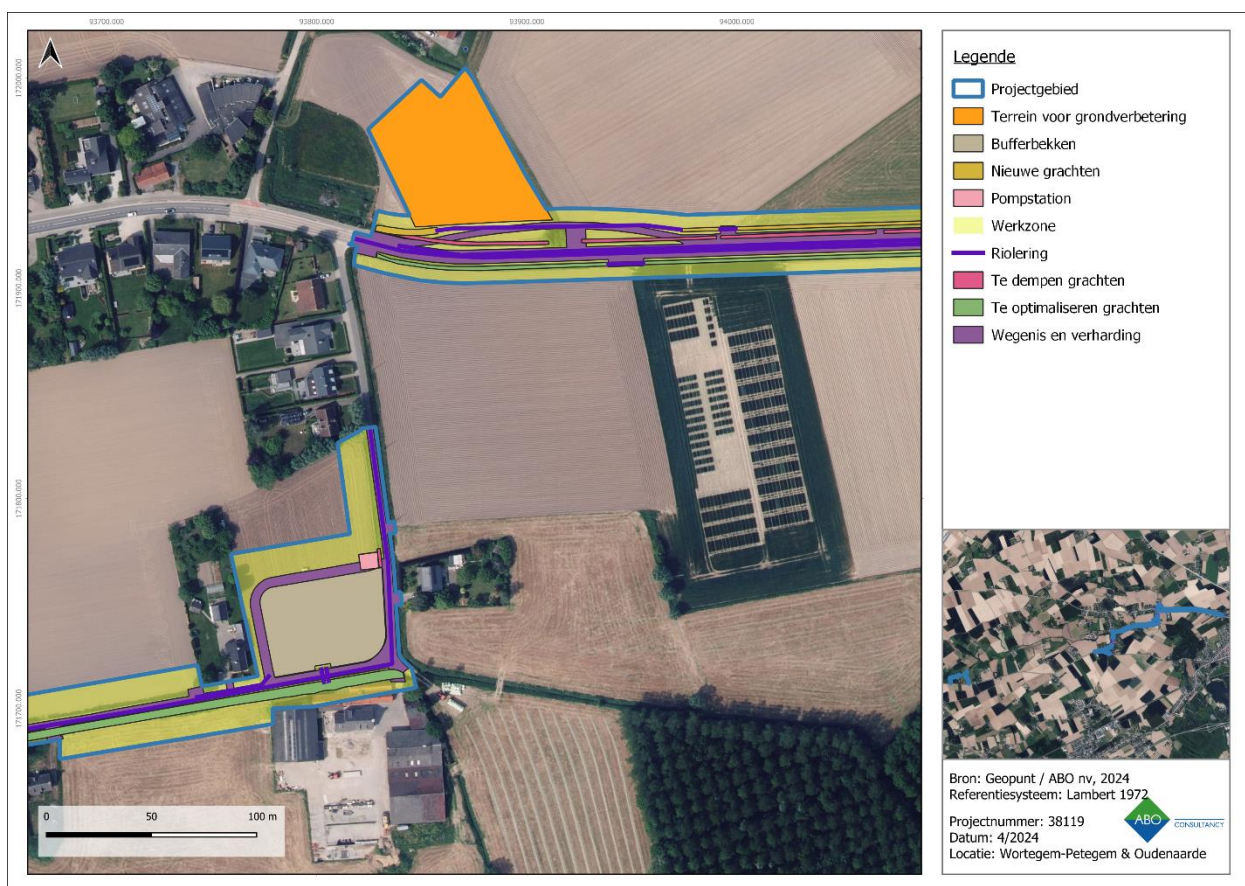
Figuur 16: Overzicht van de geplande bodemingrepen ter hoogte van het westelijk lijntracé per niveau op ortholuchtfoto.

Figuur 17: Overzicht van de geplande bodemingrepen ter hoogte van het oostelijk lijntracé per niveau op ortholuchtfoto - deel 1.

Figuur 18: Overzicht van de geplande bodemingrepen ter hoogte van het oostelijk lijntracé per niveau op ortholuchtfoto - deel 2.

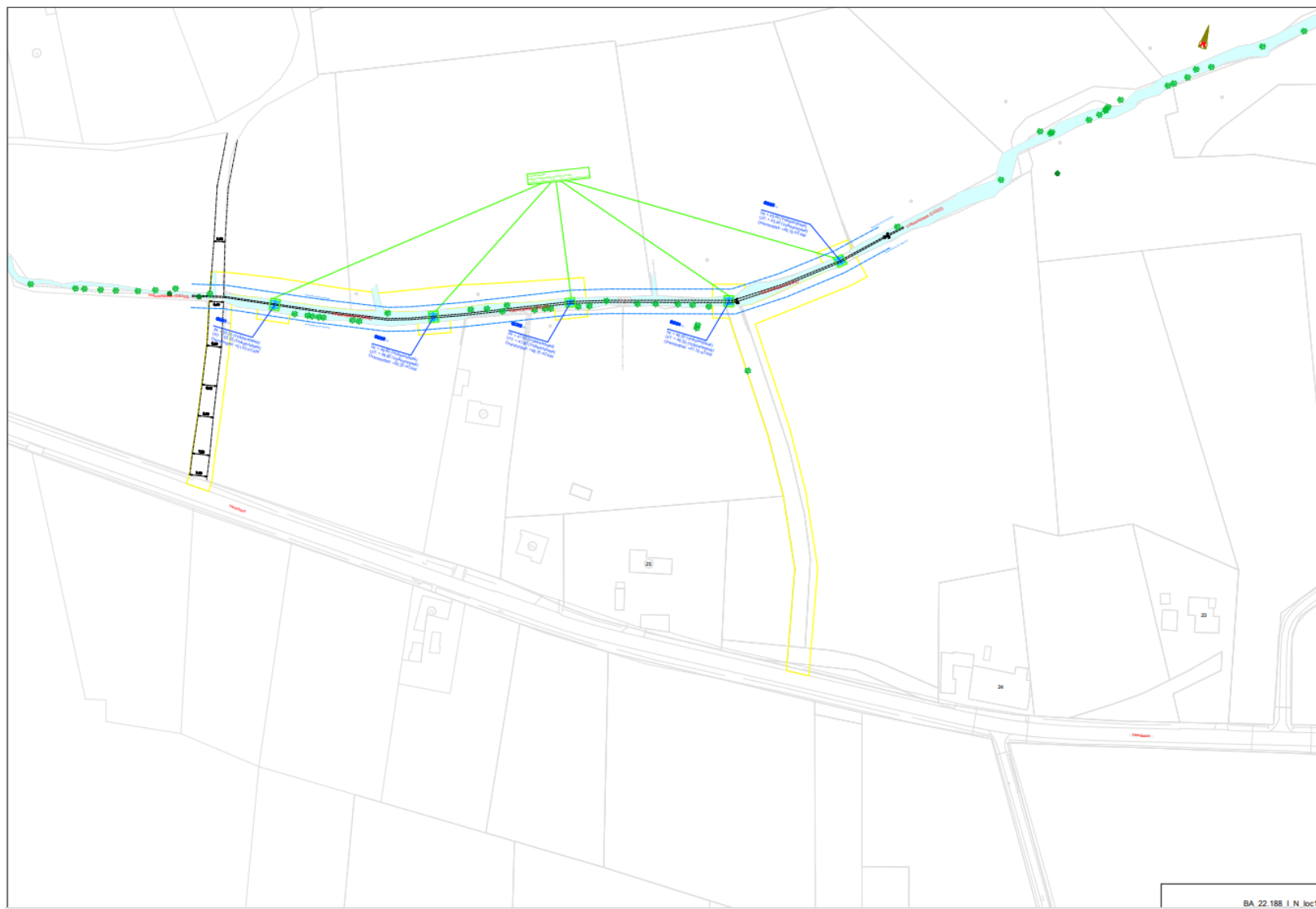
Figuur 19: Overzicht van de geplande bodemingrepen ter hoogte van het oostelijk lijntracé per niveau op ortholuchtfoto - deel 3.

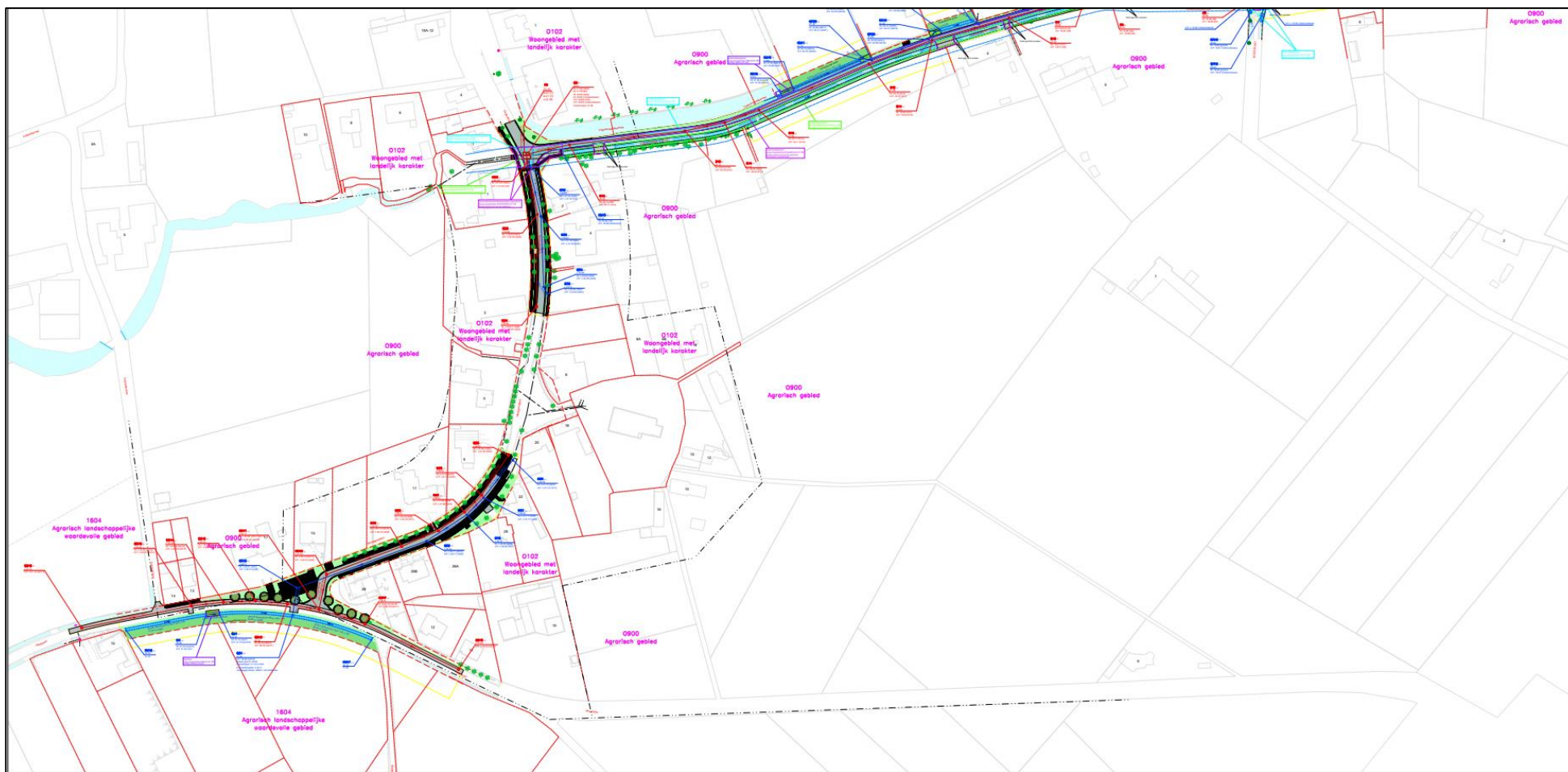
Figuur 20: Overzicht van de geplande bodemingrepen ter hoogte van het oostelijk lijntracé per niveau op ortholuchtfoto - deel 4.

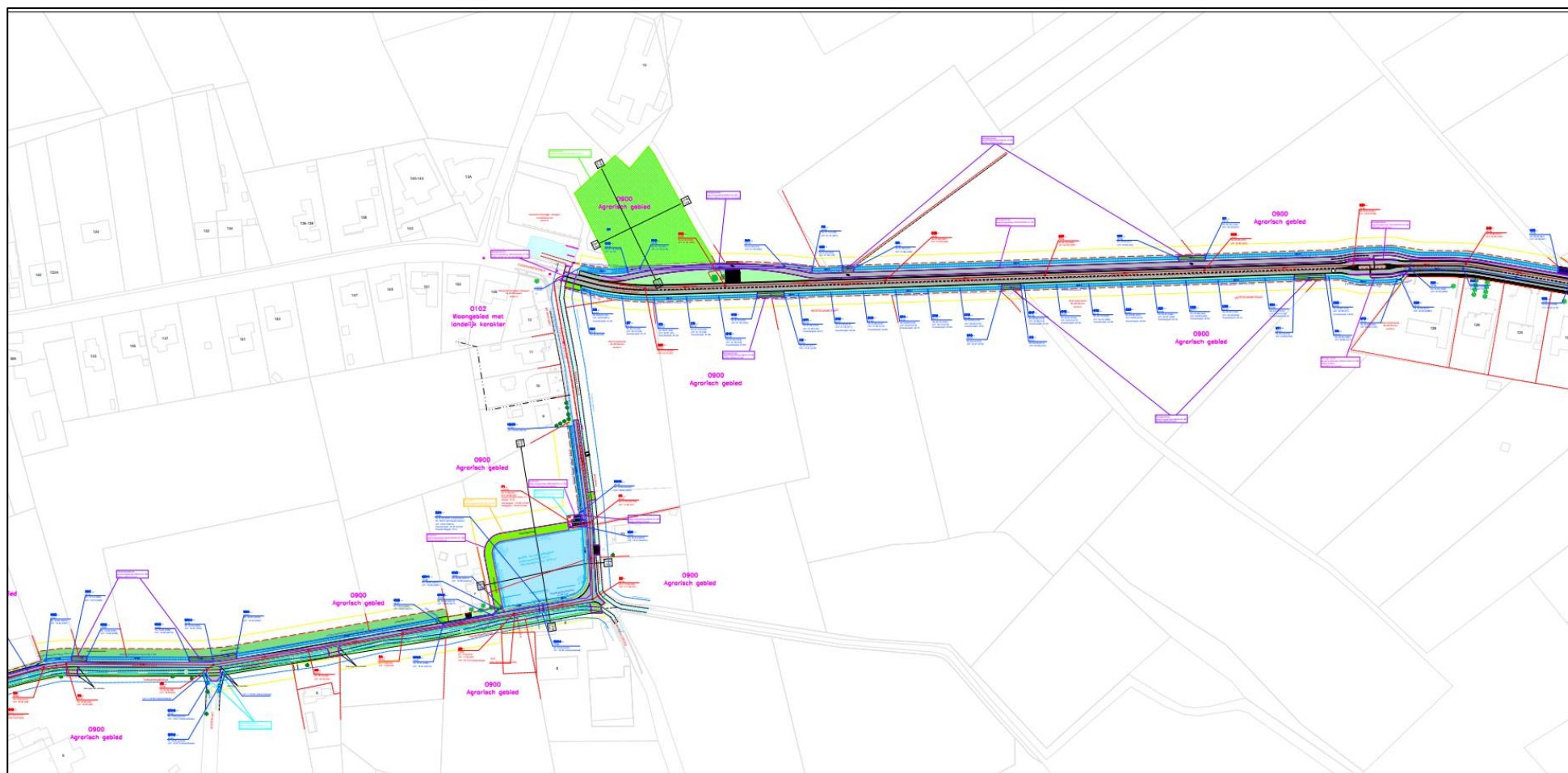
Figuur 21: Overzicht van de geplande bodemingrepen ter hoogte van het oostelijk lijntracé per niveau op ortholuchtfoto - deel 5.

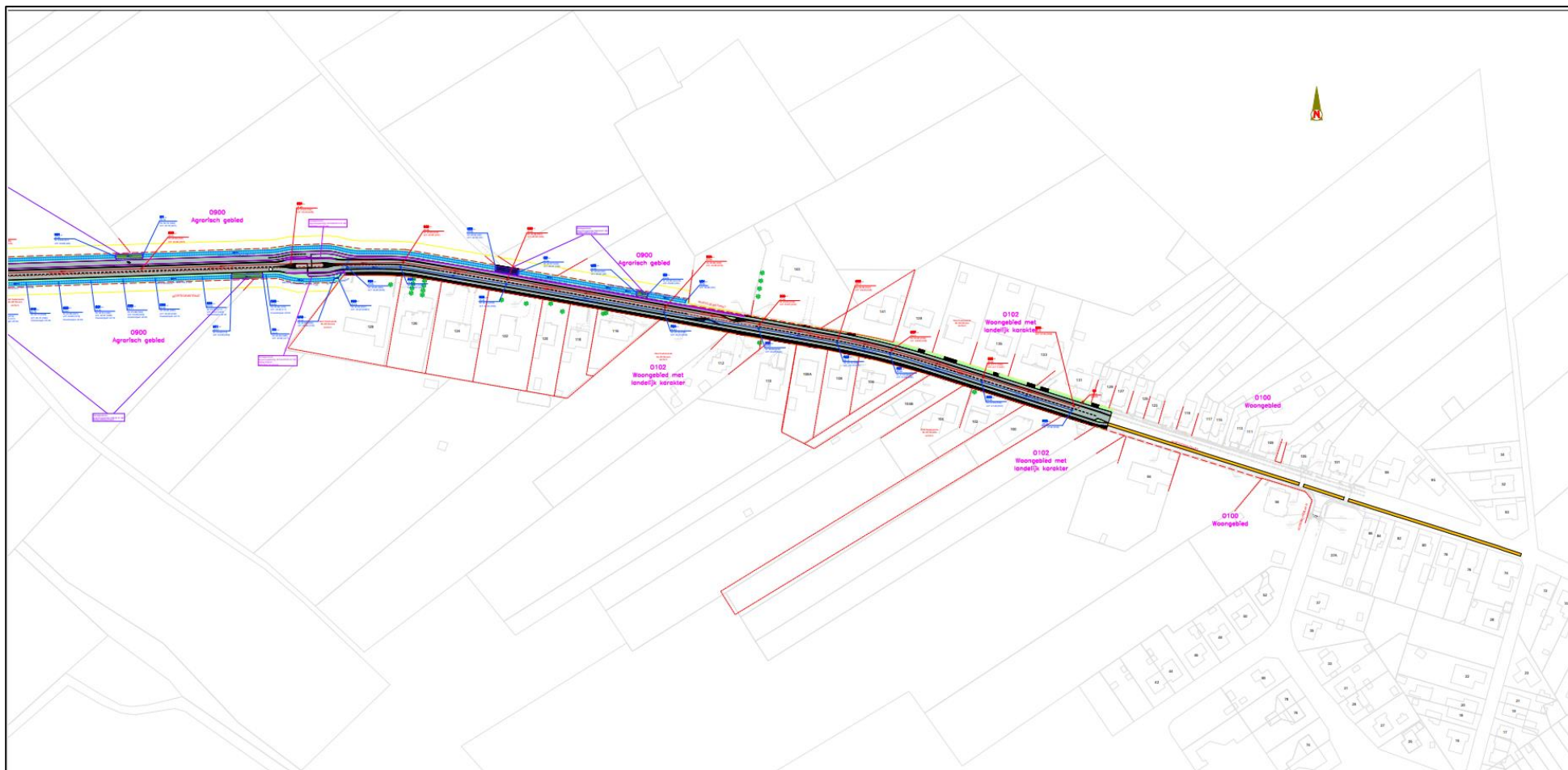
Figuur 22: Inplantingsplan westelijk lijntracé. (Initiatiefnemer 2024)

Figuur 23: Inplantingsplan westen oostelijk lijntracé. (Initiatiefnemer 2024)

Figuur 24: Inplantingsplan centraal oostelijk lijntracé. (Initiatiefnemer 2024)

Figuur 25: Inplantingsplan westen oostelijk lijntracé. (Initiatiefnemer 2024)

2.2.1 RIOLERING

Binnen de volgende straten wordt de aanleg van een droogweerafvoerriolering (DWA) gerealiseerd:

- In de Wortegemstraat wordt er een gravitaire riolering aangelegd vanaf huisnummer 131 richting Wortegem-Petegem. Deze sluit aan op de bestaande collector ter hoogte van het kruispunt Oudenaardseweg-Vierschaar-Wortegemstraat. De diepte van deze leiding ligt tussen 0,97-mv in het westen en 1,85m-mv in het oosten. De diameter van de leiding bedraagt 250mm, de aanlegsleuf zal 0,85m tot 1,25m breed zijn.
- In de Heerbaan wordt er een gravitaire riolering aangelegd van huisnummer 15 en huisnummer 11 naar het kruispunt Heerbaan-Moregemplein. De diepte van deze leiding ligt in het westen en oosten op 1,4-mv en centraal op 2,45m-mv. De diameter van de leiding bedraagt 250mm, de aanlegsleuf zal 1,05m tot 1,25m breed zijn.
- Vanaf het kruispunt Heerbaan-Moregemplein wordt er een gravitaire riolering aangelegd dewelke aangesloten wordt op de bestaande collector ter hoogte van huisnummer 9. Vanaf huisnummer 3 wordt de bestaande collector terug opgenomen in een nieuw aan te leggen riolering dewelke in het kruispunt Peperstraat-Moregemplein-Volkaartsbeekstraat op een nieuw te plaatsen overstortconstructie wordt aangesloten. Op deze overstortconstructie wordt het gemengde stelsel van de Peperstraat aangesloten en door middel van een wervelventiel met een maximaal debiet doorgelaten. De diepte van deze leiding ligt in het zuiden op 1,55m-mv en in het noorden op 2,38m-mv. De diameter van de leiding bedraagt 250mm, de aanlegsleuf zal 1,05m tot 1,25m breed zijn.
- In de Volkaartsbeekstraat wordt er een gravitaire riolering aangelegd dewelke wordt aangesloten op de collector van Vierschaar. De diepte van deze leiding ligt tussen 2,87m-mv en 1,82m-mv. De diameter van de leiding bedraagt 250mm, de aanlegsleuf zal 1,05m tot 1,25m breed zijn.
- In Vierschaar wordt er een gravitaire riolering aangelegd en aangesloten op een nieuw te plaatsen pompstation ter hoogte van huisnummer 20. Het vuil water wordt via een persleiding opgepompt naar de bestaande riolering ter hoogte van de Wortegemstraat huisnummer 131 om van daar terug gravitair af te lopen richting Oudenaarde. De diepte van deze leiding ligt tussen 2,87m-mv en 3,38m-mv. De diameter van de leiding bedraagt 250mm, de aanlegsleuf zal 1,25m breed zijn.

Binnen de volgende straten wordt de aanleg van een regenwaterafvoerriolering (RWA) gerealiseerd (zie verder onder grachten):

- In de Heerbaan wordt tussen huisnummer 15 en 11 de onverharde oppervlakte gebufferd in opgewaardeerde grachten door middel van een overstort. Ter hoogte van huisnummers 25 en 27 worden debietsbeperkingen aangelegd om de stroom van het water te vertragen.
- In de Wortegemstraat worden overstorten aangelegd in opgewaardeerde grachten ten zuiden van de Wortegemstraat tussen kruispunt Oudenaardseweg-Vierschaar-Wortegemstraat en huisnummer 128.
- In de Volkaartsbeek wordt extra buffercapaciteit gecreëerd door herprofiëren van grachten en de waterloop zelf. Er wordt ook een buffer- en infiltratiezone gerealiseerd met overstort.

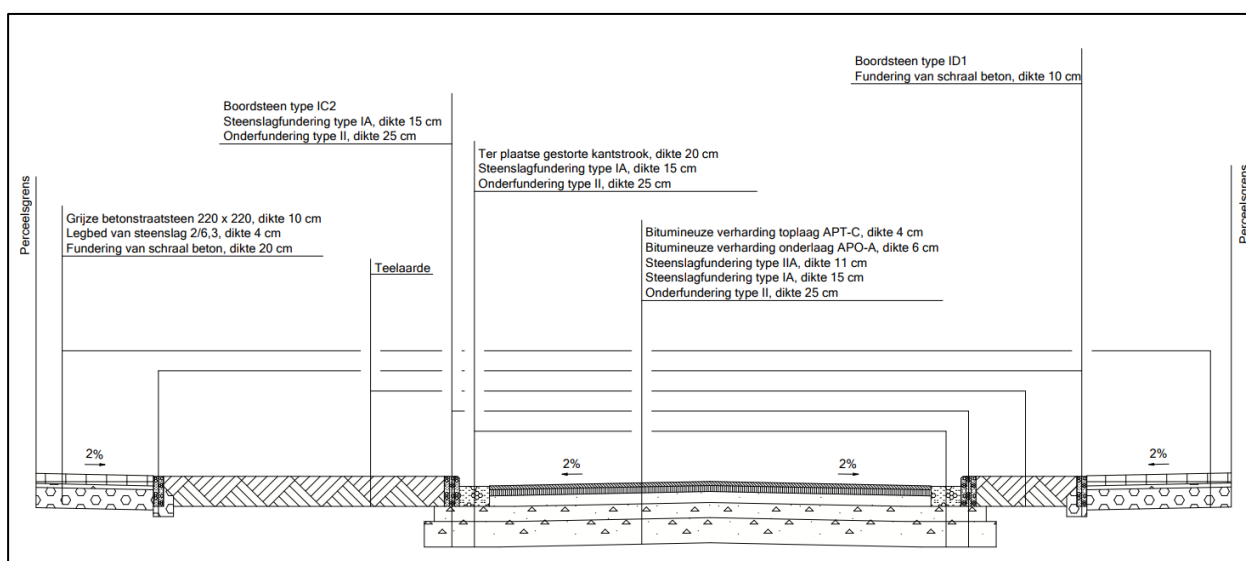
Er wordt bij aanleg van deze RWA aangesloten op de Volkaartsbeek en de Maalbeek. Ook zal ter hoogte van alle woningen én onbebouwde percelen een DWA- en RWA-huisaansluitingsput worden geplaatst.

2.2.2 WEGENIS

De totale lengte in lopende meter van het lijntracé bedraagt 2.400m. De bestaande wegenis zal worden opgebroken en vervangen in de volgende straten voor een totale oppervlakte 20.690,69m²:

- Ter hoogte van de Wortegemstraat wordt de bestaande asfaltrijweg (breedte 8,20m) opgebroken en vervangen door een bredere weg met vrijliggende fietspaden en voetpaden.
- Ter hoogte van de Vierschaar wordt de bestaande asfaltrijweg (breedte 3m) opgebroken en vervangen door een nieuwe asfaltwegenis met dezelfde breedte.
- Ter hoogte van het Moregemplein wordt de bestaande betonnen rijweg en bermverharding met voetpaden (totale breedte 12m) opgebroken en vervangen door een asfaltrijweg met parkeerstroken uit kasseien.
- Ter hoogte van de betonnen Heerbaan (breedte 6m) zal enkel het rijvak richting Wortegem-Petegem worden opgebroken omdat hieronder zich de huidige riolering bevindt.
- Rondom het aan te leggen bufferbekken van de Volkaartsbeekstraat (heden niet verhard) zal een verharde ruimingsstrook worden aangelegd.

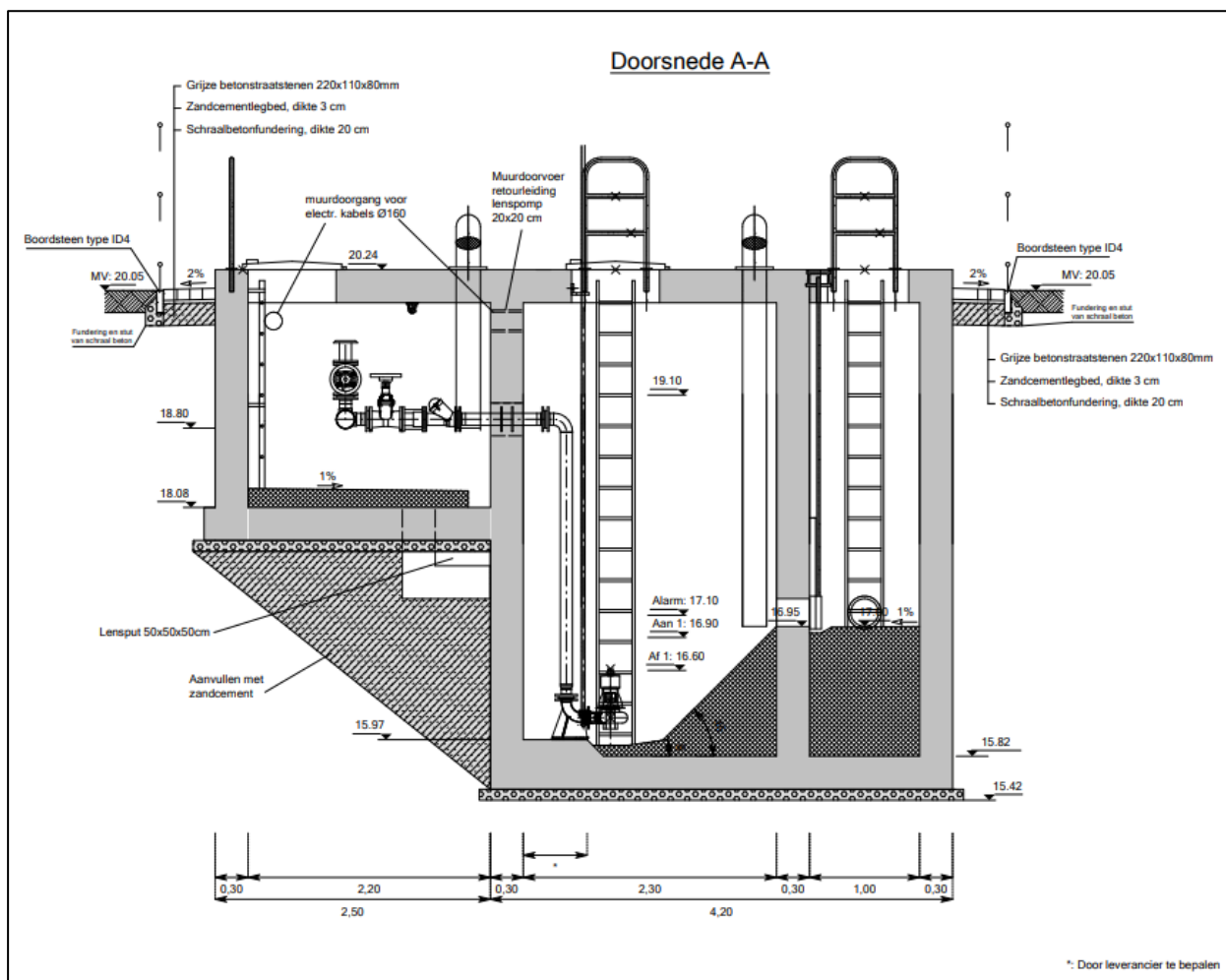
De (her) aan te leggen autowegen bestaan uit twee bitumineuze toplagen van respectievelijk 4cm en 6cm, twee steenslagfunderingslagen van respectievelijk 11cm en 15cm, en een onderfunderingslaag van 25cm. De totale bodemverstoringsdiepte ten gevolge van (her)aanleg van wegenis bedraagt dus 0,61m-mv.

Figuur 26: Schematische weergave van de aan te leggen wegenis. (Initiatiefnummer 2024)

2.2.3 POMPSTATION

Ten noordoosten van het aan te leggen bufferbekken zal in de Vierschaar een pompstation worden aangelegd (Figuur 27). De verwachte verstoringsdiepte bedraagt 4,5m-mv voor een totale oppervlakte van 65,28m².

2.2.4 GRACHTEN

In totaal zal voor 3.756,87m² aan grachten opgewaardeerd worden. Verder worden voor 1.104,39m² aan nieuwe grachten uitgegraven en wordt voor 1.387,92m² aan grachten gedempt. De geplande werkzaamheden aan grachten betreffen:

- Ten noorden van de Wortegemstraat wordt de bestaande gracht verplaatst omwille van de aanleg van een nieuw fietspad.
- Ten zuiden van de Wortegemstraat wordt de bestaande gracht opgewaardeerd. Inbuizingen ten opzichte van de toegangen naar landbouwpercelen en -wegen worden vernieuwd en vervangen door buizen met een diameter van 50cm. De gracht wordt, waar dit nog niet het geval is, verdiept tot een diepte van 1m.
- Ter hoogte van de Heerbaan & Volkaartsbeekstraat wordt de bestaande gracht opgewaardeerd met hardhouten 'U'-elementen met een bodembreedte van 1,5m, een kruinbreedte van 1,7m en een diepte van 1m.
- Ter hoogte van de bovenloop van de Volkaartsbeek in het westelijk lijntracé (Heerbaan) worden 5 overstorten aangelegd in de beekbedding (Figuur 28). De overstortdrempel bevindt zich op 0,2m-mv, de breedte van de constructie bedraagt 2m. Voor de aanleg van deze storten worden houten palen met een lengte van 2,5m in de grond geslagen. Hierop volgt een fundering in schraal beton (20cm), een niet nader verklaarde funderingslaag (25cm) waarop een beekwandconstructie

- Lokaal zullen in de Volkaartsbeekstraat, Vierschaar en Wortegemstraat bestaande grachten gedempt worden in het kader van de (her)aanleg van opritten en fietspaden. De verwachte verstoring veroorzaakt door het dempen van deze grachten wordt als minimaal ingeschat.

Aan de kruising van de Volkaartsbeekstraat en de Vierschaar zal een nieuw bufferbekken met overstortconstructie met vertraagde afvoer naar de Volkaartsbeek worden aangelegd. De diepte van dit bufferbekken bedraagt 1m-mv en de infiltratieoppervlakte is 2.350m². **De volledige oppervlakte van dit bufferbekken zal door de geplande werken verstoord worden.**

Op perceel 296D aan de Wortegemstraat zal een terrein voor grondverbetering worden ingericht. Het terrein heeft een oppervlakte van 3.600m². Het terrein zal worden opgehoogd door middel van de aanbreng van een zandlaag van 30cm, geotextiel en steenslag van 20cm (Figuur 29), er zullen geen afgravingen gebeuren. Na de werken worden zand- en steenslag terug verwijderd en het terrein hersteld naar zijn oorspronkelijke staat. Op de orthofoto uit 2017 is te zien dat er op dit terrein een bodemingreep heeft plaatsgehad. De aard en diepte van deze verstoring is echter niet gekend.

Opbouw terrein voor grondverbetering

- in de hoogte zonder afgraving
- Starten op maaiveld
- 30 cm zand ingepakt in geweven (versterkt) geotextiel => 5 meter terugplooien zodat dit verankerd zit
- geweven (versterkt) geotextiel als scheiding tussen zand - steenslag
- 20 cm steenslag
- Op minimaal 0,5m van perceelsgrens of grens TVGB terug op oorspronkelijk maaiveld
- Helling van 45° in opbouw

**Figuur 29: schematische weergave van de opbouw van het terrein voor grondverbetering.
(Initiatiefnemer 2024)**

2.2.7 WERKZONES

Hoewel de bijkomende bodemingreep die veroorzaakt wordt door heraanleg van wegenis en herprofilering van grachten verwaarloosbaar is, worden hierrond werkzones ingericht op landbouwgrond. Binnen deze zones zal de teelaarde afgegraven worden en apart binnen de werkzone gestockeerd, naar verwachting zo'n 0,30m-mv diep. Na afloop van de werkzaamheden wordt de teelaarde teruggeplaatst.

De breedte van deze werkzones is variabel zoals weergegeven in Tabel 2. De werkzones ter hoogte van het westelijk lijntracé en de Vierschaar zijn gelegen langs een natuurlijke waterloop. De overige werkzones zijn gelegen langs een bestaande gracht.

Locatie	Breedte (m)	Langs waterloop?
Westelijk lijntracé	10	Ja
Heerbaan	10	Bestaande gracht
Vierschaar	10-11	Ja
Wortegemstraat zuid	5,5	Bestaande gracht
Wortegemstraat noord	7-15	Gracht

Tabel 2: Breedte van de werkzones per locatie

2.2.8 BOMEN

In totaal zullen 8 bomen langsheen de tracés van het projectgebied gerooid worden. Het gaat steeds om inheemse loofbomen met een omtrek van ca. 1m tot ca. 3m. Ter compensatie zullen nieuwe inheemse bomen aangeplant worden. De onderlinge verspreiding van deze bomen, hun beperkte afzonderlijke omtrek, alsook hun nabijheid tot de bestaande grachten en asfaltverhardingen maakt dat de impact van het verwijderen van deze bomen verwaarloosbaar is.

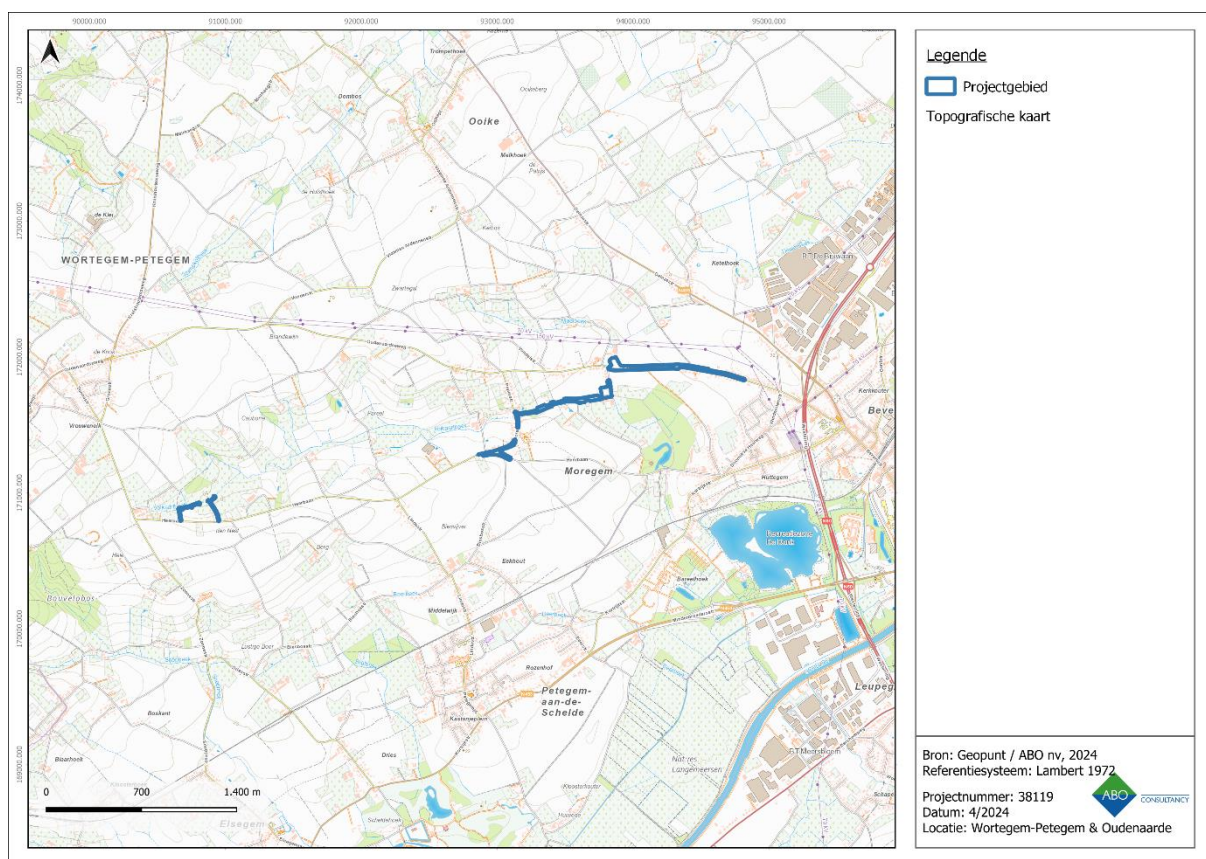
3 LANDSCHAPPELIJKE ANALYSE

3.1 TOPOGRAFISCHE SITUERING

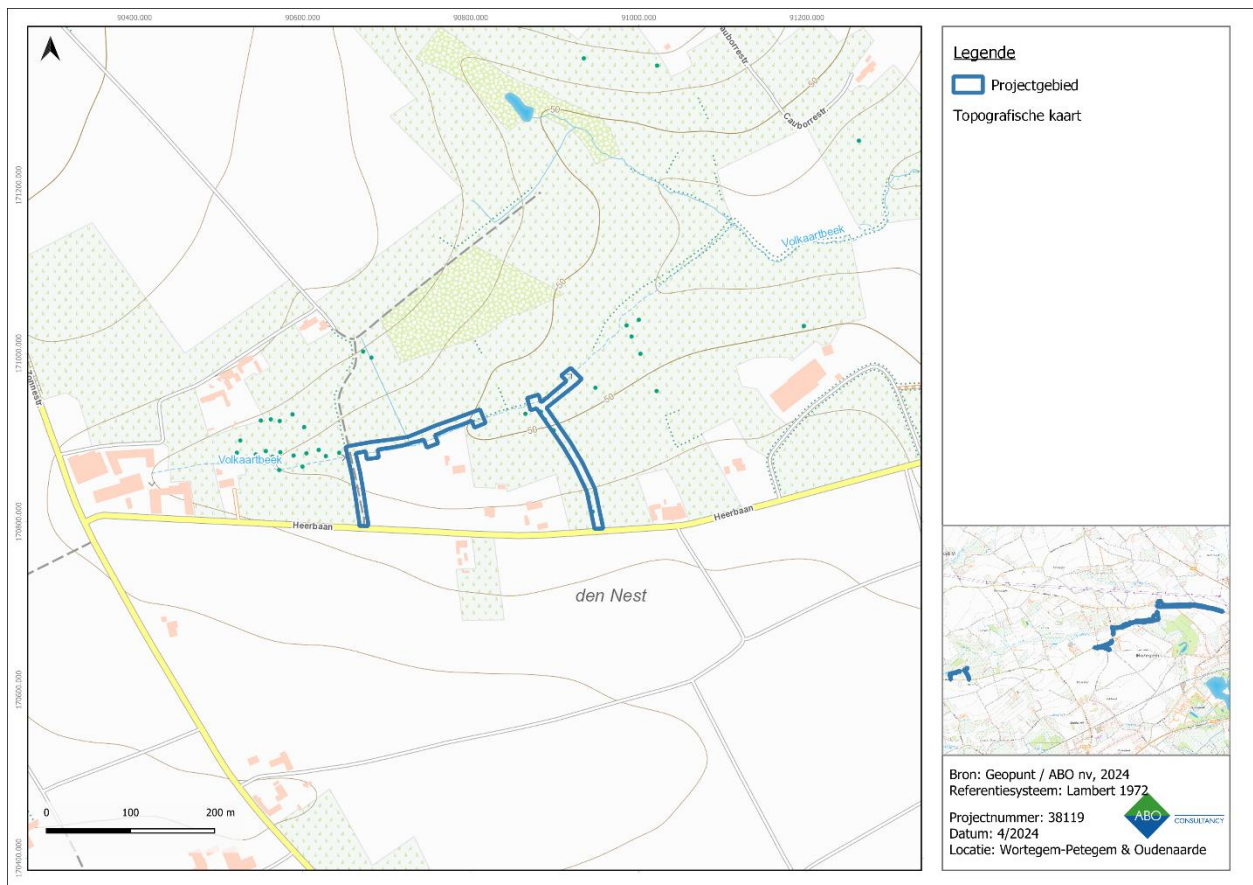
Het projectgebied bestaat uit vijf niet-aaneengesloten lijntracés, verdeeld in twee zones, binnen de gemeentes Wortegem-Petegem en Oudenaarde. Beide lijntracés bevinden zich op en rond de Volkaartbeek. Het dichtstbijzijnde dorpscentrum is voor het westelijk lijntracé het dorp Wortegem (gehucht Vrouweneik), terwijl dit voor het oostelijk lijntracé het dorp Moregem is, beiden deelgemeentes van Wortegem-Petegem (Figuur 30, Figuur 31, Figuur 32). Vanuit landschappelijk standpunt ligt het projectgebied in de zandleem- en leemstreek die gekenmerkt wordt door een golvend reliëf met zachte hellingen.

Het Digitaal Hoogtemodel geeft weer dat het volledige projectgebied gelegen is in de beekvallei van de Volkaartbeek (Figuur 33, Figuur 34, Figuur 35). Het westelijk lijntracé bevindt zich in de bovenloop van deze beek. Het westelijk lijntracé bevindt zich tussen 46,77m-TAW in het oosten en 58,35m-TAW in het westen. Het oostelijk lijntracé bevindt zich tussen 18,92m-TAW in het oosten en 32,03m-TAW in het westen. De hoogteprofielen illustreren duidelijk de vorm van de beekvallei en de loop van de beek richting het zuidoosten (Figuur 36, Figuur 37, Figuur 38).

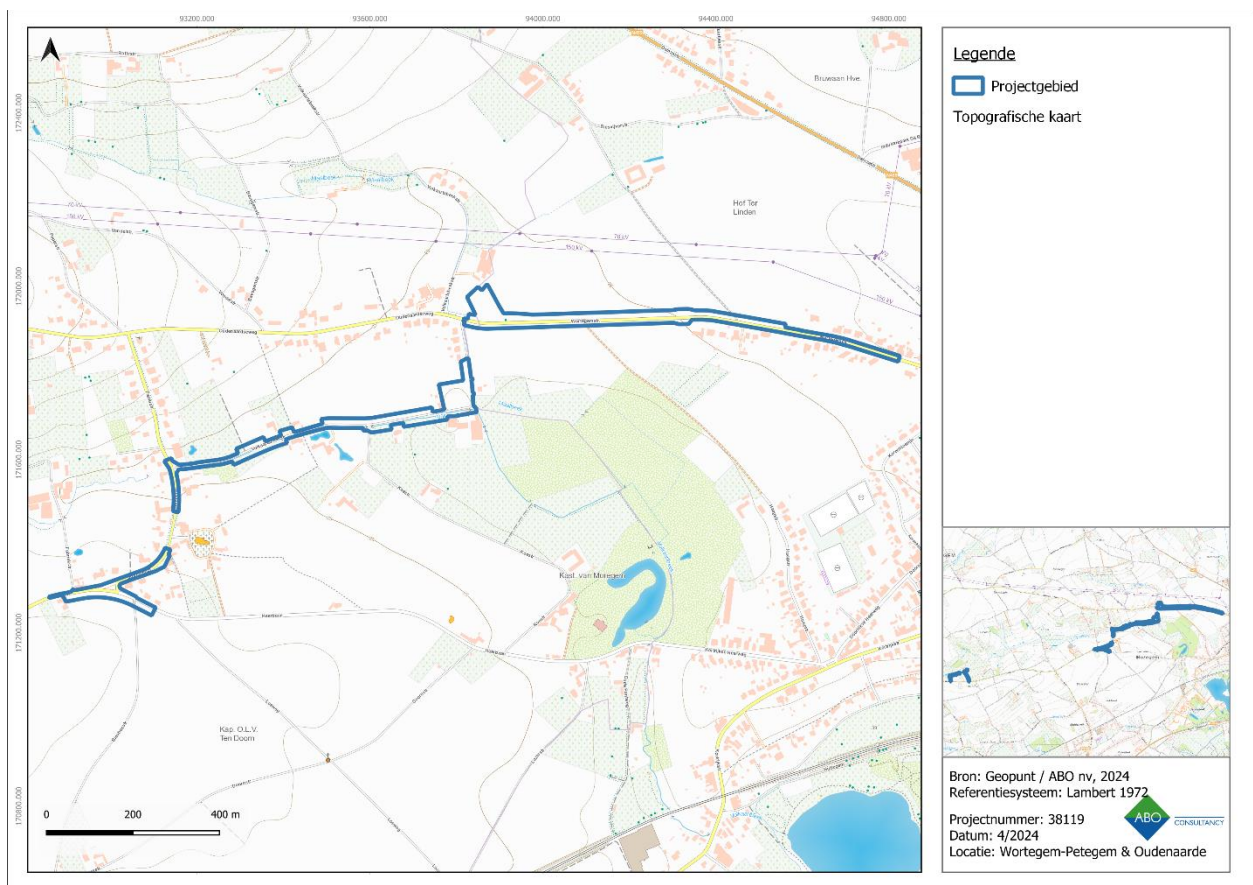
De Skyview toont duidelijk de percellering met bijhorende grachten binnen en rondom het projectgebied. Binnen de aangrenzende percelen zijn duidelijk de ploegvoren zichtbaar wat hun gebruik als akkerland aantoont (Figuur 39, Figuur 40, Figuur 41).

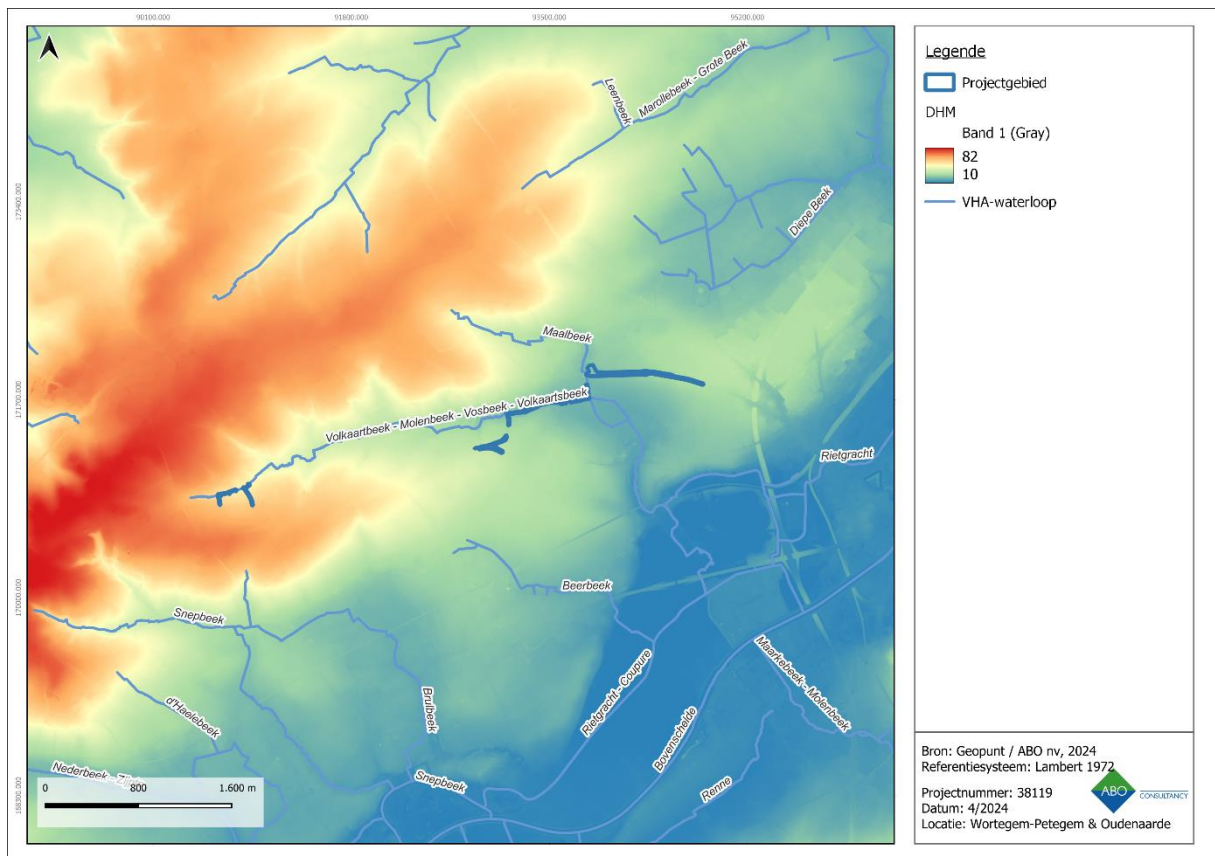
Figuur 30: Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied

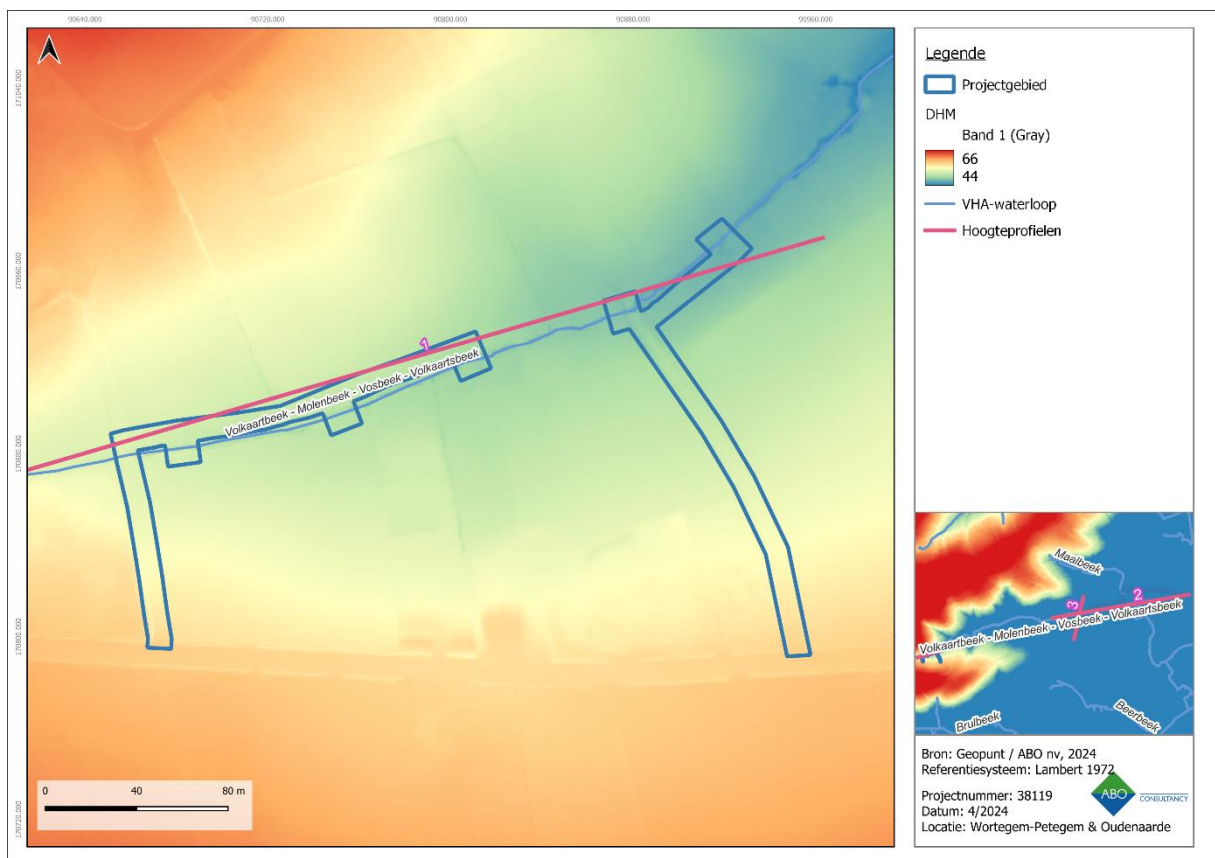
Figuur 31: Topografische kaart met aanduiding van het westelijk lijntracé.

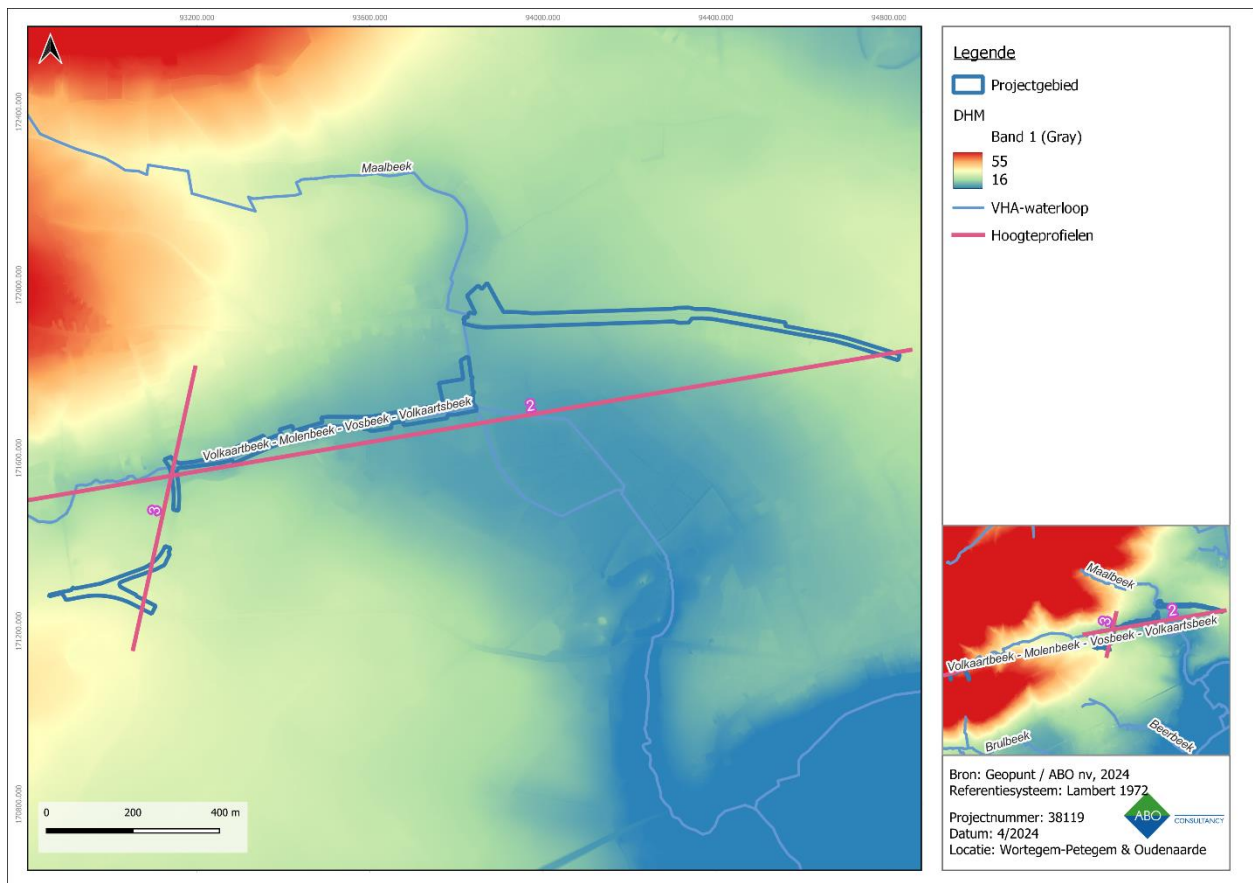
Figuur 32: Topografische kaart met aanduiding van het oostelijk lijntracé.

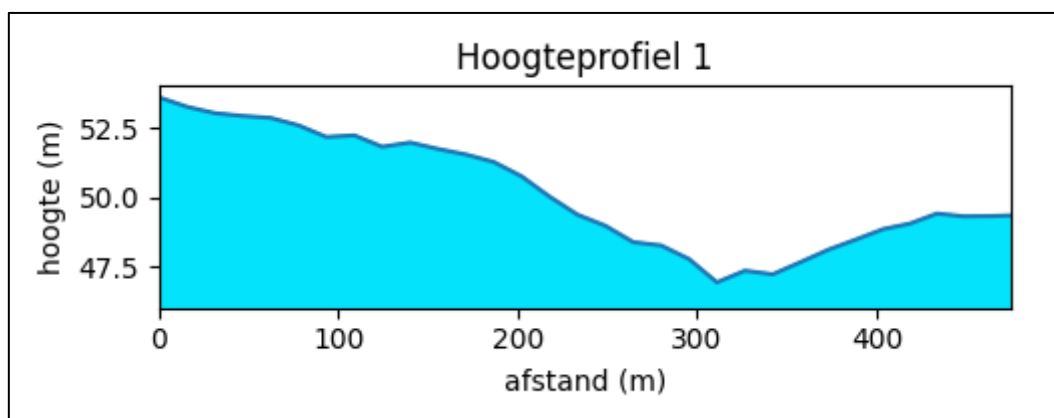
Figuur 33: Digitaal Hoogtemodel (1m) met waterlopen en aanduiding van het projectgebied, macroniveau

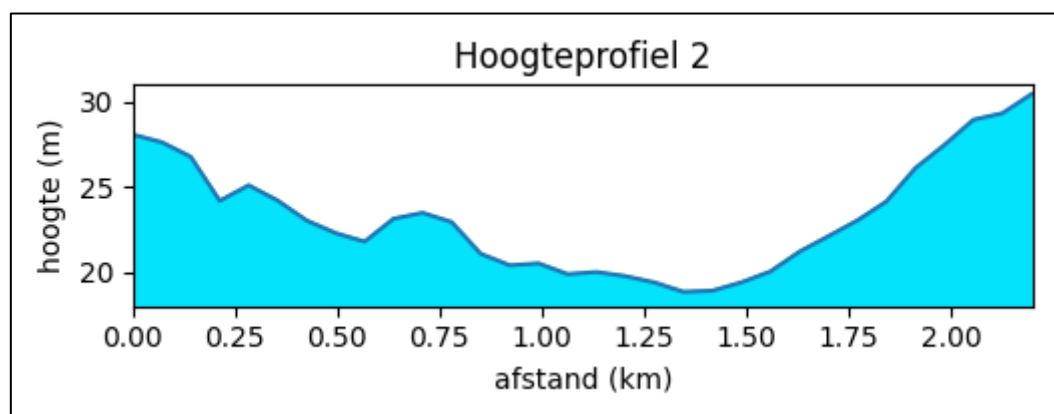
Figuur 34: Digitaal Hoogtemodel (1m) met waterlopen en aanduiding van het westelijk lijntracé, microniveau

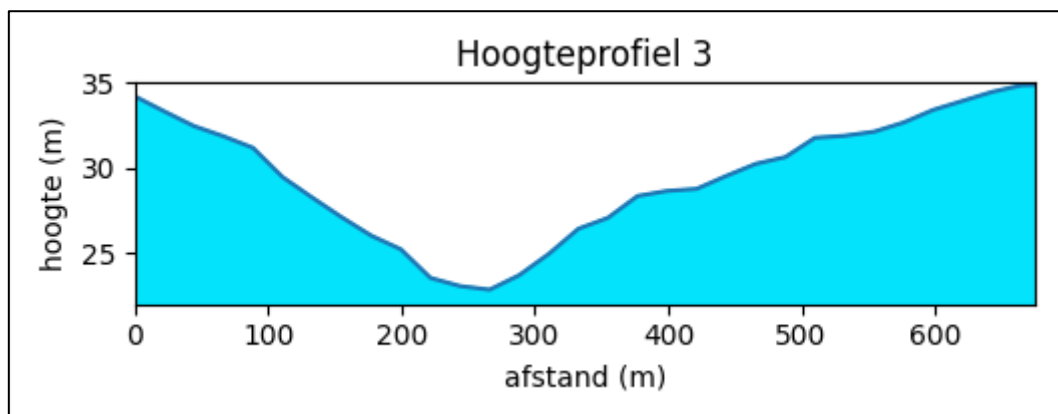
Figuur 35: Digitaal Hoogtemodel (1m) met waterlopen en aanduiding van het oostelijk lijntracé, microniveau

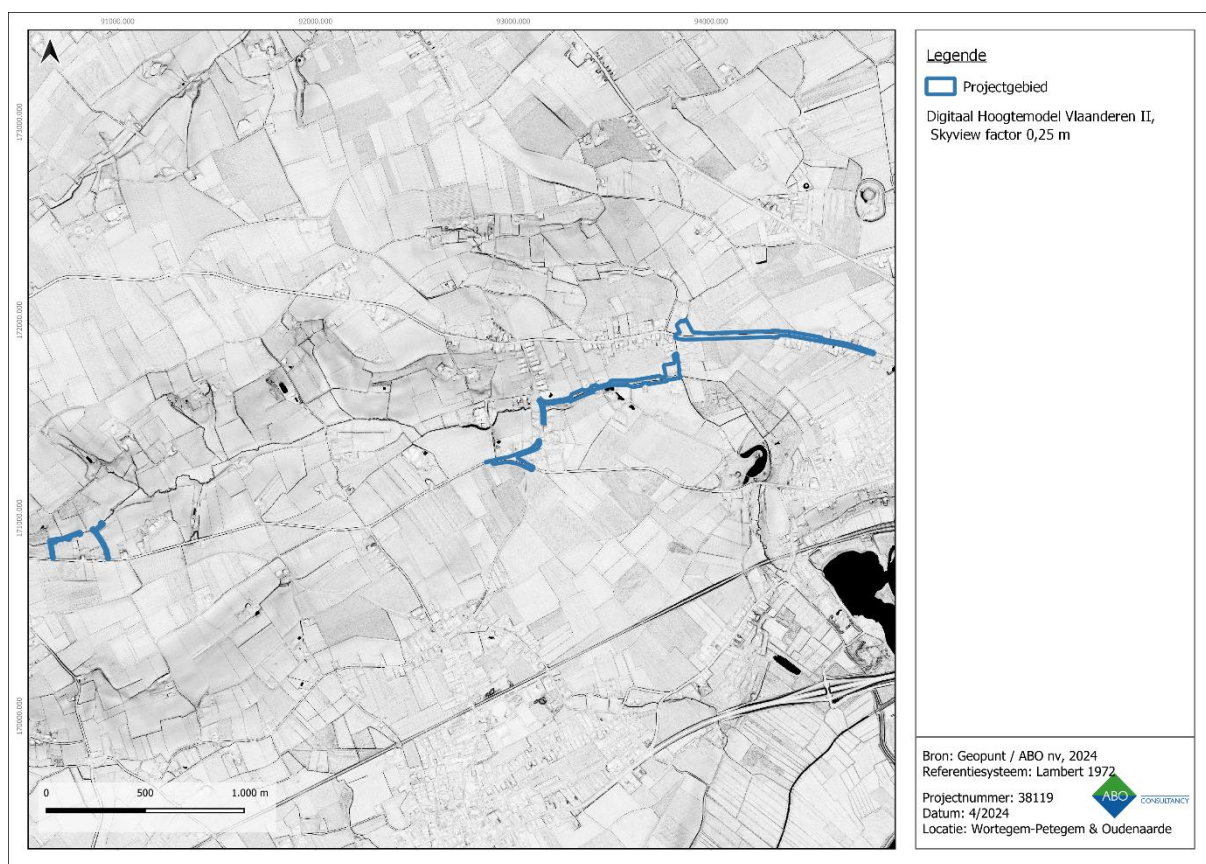
Figuur 36: Hoogteprofiel 1 (W-O)

Figuur 37: Hoogteprofiel 2 (W-O)

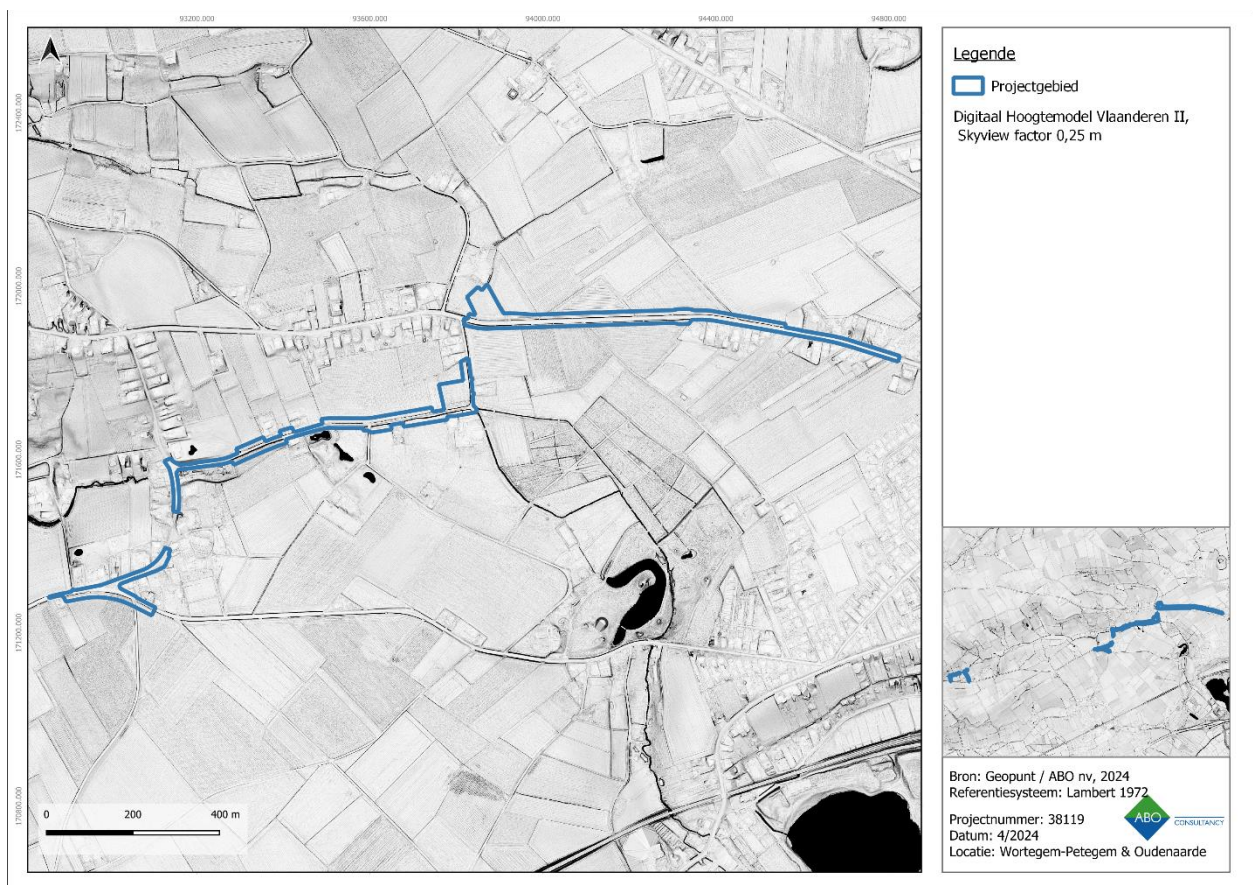
Figuur 38: Hoogteprofiel 3 (N-Z)

Figuur 39: Skyview (factor 0,25 m) met aanduiding van het projectgebied

Figuur 40: Skyview (factor 0,25 m) met aanduiding van het westelijk lijntrocé

Figuur 41: Skyview (factor 0,25 m) met aanduiding van het oostelijk lijntrocé

3.2 BODEMKUNDIGE SITUERING

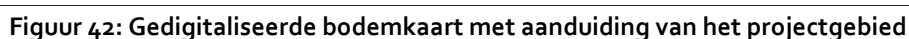
Volgens de gedigitaliseerde Bodemkaart (1950-1970) komen de volgende karteringen voor ter hoogte van het projectgebied (Figuur 42, Figuur 43, Figuur 44):

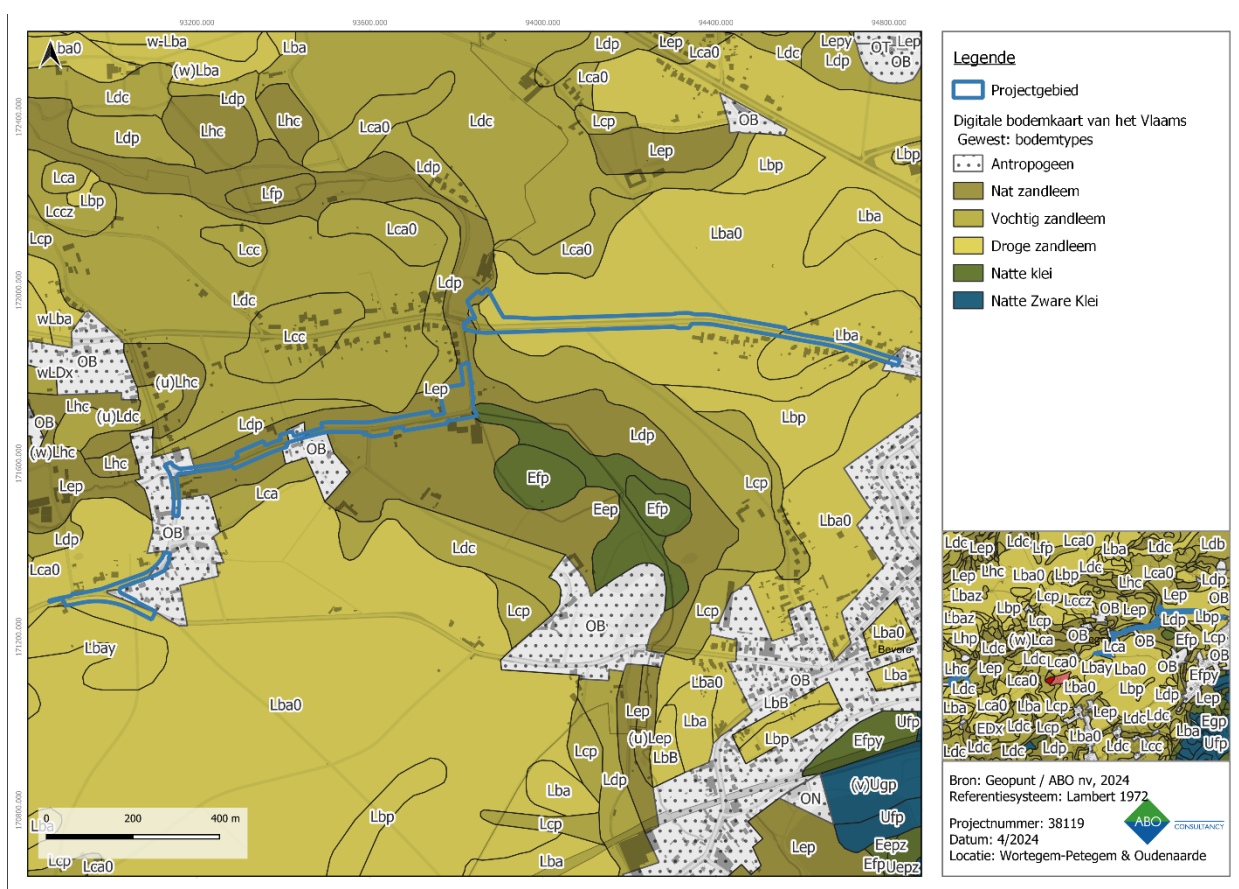
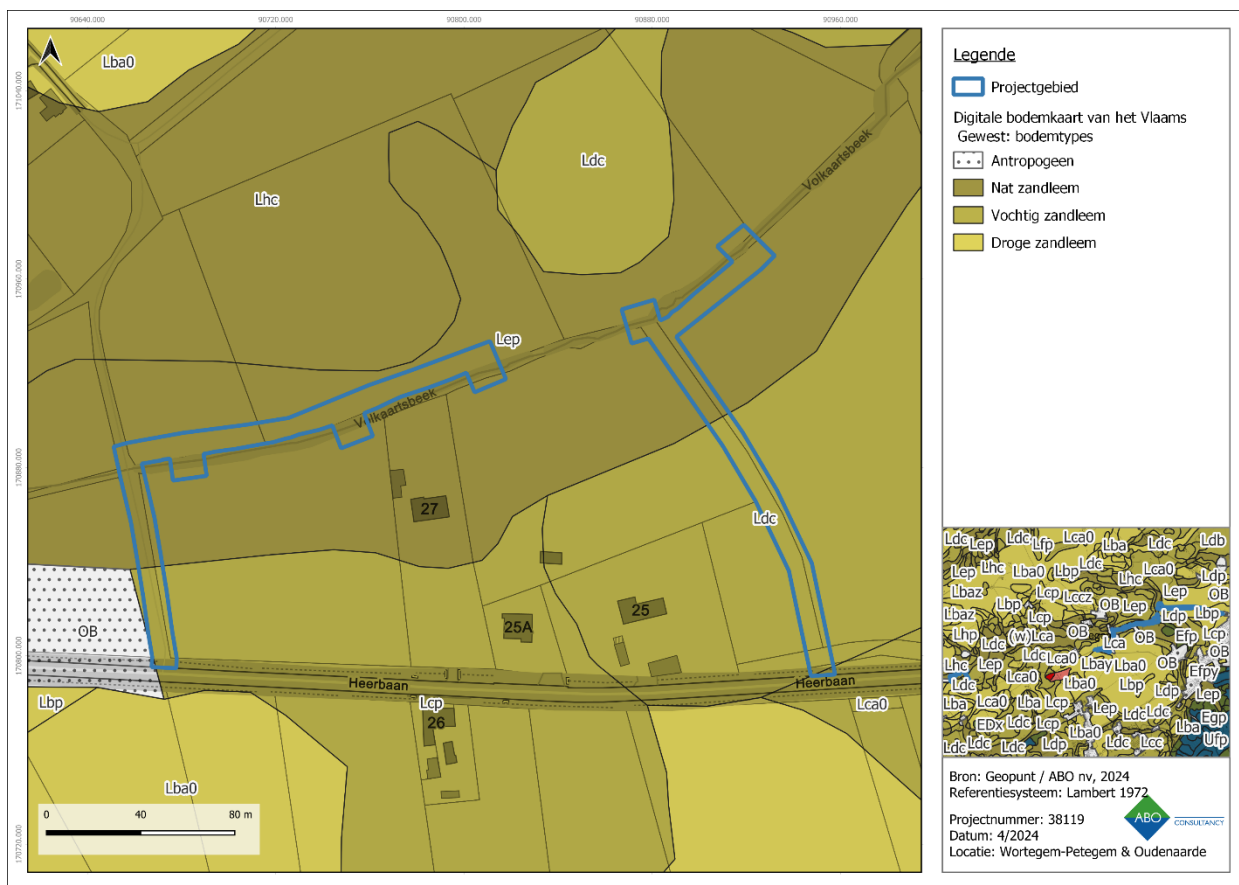
- **Eep:** Sterk gleyige natte kleibodem zonder profielontwikkeling. De toplaag is sterk humeus, donker grijsbruin en bevat veel roest. Vanaf 1,00m-mv vangt een blauwgrijze reductiehorizont aan. (Vierschaar)
- **Lba/Lba0:** Droge zandleembodem met textuur B-horizont of weinig duidelijke kleur B-horizont. De Ap-horizont reikt tot 0,25m-mv, is donkerbruin en matig humeus. Hieronder bevindt zich een zwak humeuze bruine overgangshorizont. De textuur B-horizont is kleiiger. De aan klei uitgeloopte horizont is meer dan 40cm dik. (Heerstraat, Terrein voor grondverbetering, Wortegemstraat)
- **Lcp:** Matig droge zandleembodem zonder profielontwikkeling. Colluviale zandleemgrond. De Ap-horizont is grijsbruin en reikt tot 0,30m-mv. Hieronder bevindt zich een zwak humeuze overgangshorizont met een sterk wisselende dikte die houtskool en baksteenresten bevat. Vaak is een bedolven textuur B-horizont aanwezig. Soms rust het colluvium rechtstreeks op een tertiair substraat. Gleyverschijnselen vangen aan vanaf 0,80m-mv tot 1,20m-mv. (Westelijk lijntracé)
- **Ldc:** Matig natte zandleembodem met sterk gevlekte verbrokkelde textuur B-horizont. Onder de Ap-horizont bevindt zich een bleekbruine uitgeloopte horizont met zwakke roestverschijnselen. De textuur B-horizont is verbrokkeld en sterk gevlekt en bevat veel bruinrode en grijze vlekken. . (Westelijk lijntracé)
- **Ldp:** Matig natte zandleembodem zonder profielontwikkeling. Colluviale zandleemgrond. Op geringe diepte is een bedolven textuur B-horizont of een tertiair substraat aanwezig. In het colluvium bevinden zich veel houtskool- en baksteenbrokjes. (Teren voor grondverbetering, Wortegemstraat)
- **Lep:** Natte zandleembodem zonder profiel. Overwegend grijs van kleur met roestvlekken. Vanaf 0,80m-mv komt een blauwgrijze reductiehorizont voor. (Bufferbekken, Terrein voor grondverbetering, Vierschaar, Westelijk lijntracé, Wortegemstraat)
- **OB:** Deze bodems zijn mogelijk intens door de mens gewijzigd en/of de natuurlijke bodem kon door de aanwezigheid van bebouwing of verharding niet gekarteerd worden. (Heerstraat, Vierschaar, Wortegemstraat)

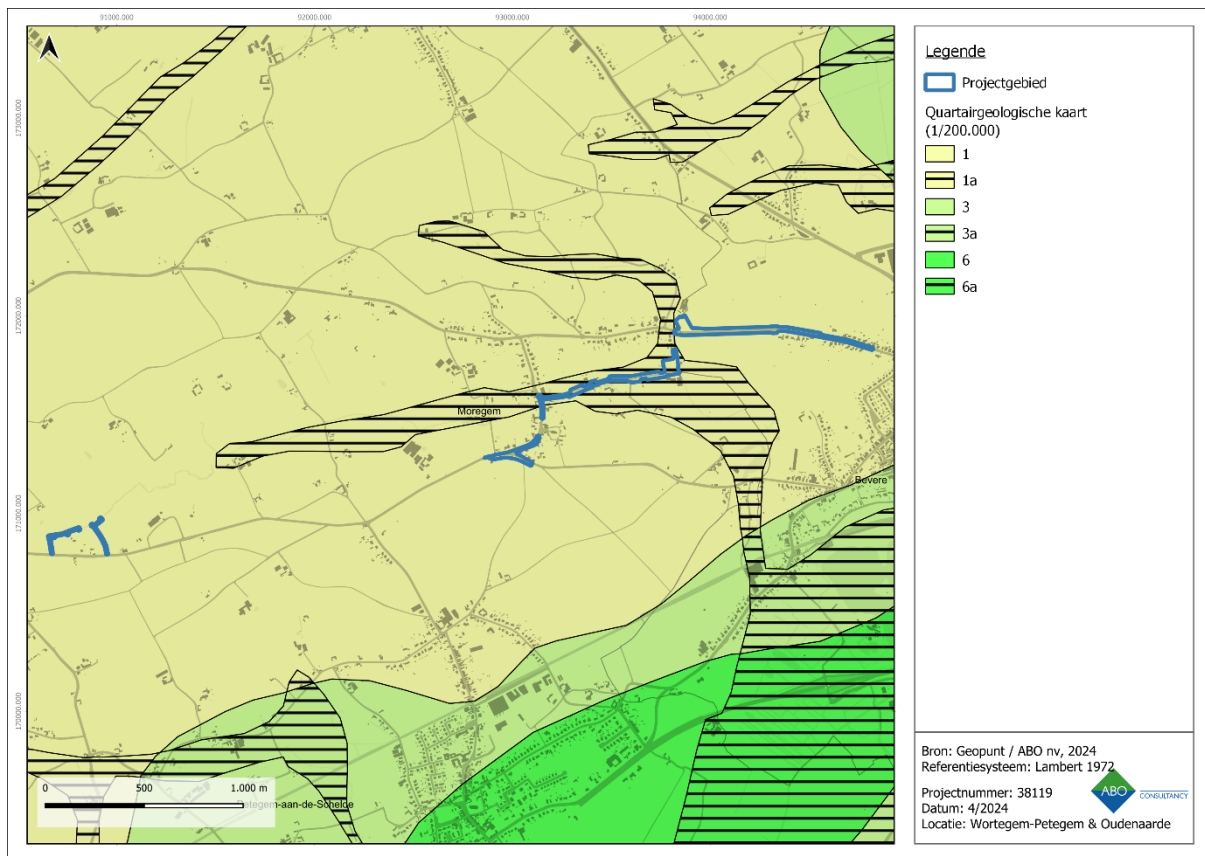
Volgens de Quartairgeologische kaart (schaal 1:200.000) bestaat het projectgebied voornamelijk uit **type 1** (Figuur 45, Figuur 46). Het gaat hier om eolische zandleemafzettingen uit het Weichseliaan of mogelijk vroeg-holocene, of hellingsafzettingen (colluvium) uit het quartair. In het oosten van het projectgebied, met name ter hoogte van de Volkaartsbeekstraat en de Vierschaar, wordt ook **type 1a** gekarteerd. Dit bodemtype is complexer en bestaat uit fluviatiele afzettingen uit het holocene en mogelijk tardiglaciaal met daaronder de bij type 1 vermelde eolische of hellingsafzettingen, en tenslotte fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. De complexere sequentie van quartaire lagen komt voort uit de aanwezigheid van de Volkaartsbeek.

Op de tertiairgeologische kaart (Figuur 47) wordt duidelijk dat er een onderscheid te maken valt tussen het westelijk en het oostelijk lijntracé. Het westelijk lijntracé bevindt zich volledig binnen de **Formatie van Tielt** die bestaat uit kleihoudend grijsgroen zeer fijn zand tot silt. De top van de tertiaire isohypsen bevindt zich op zo'n 60 tot 70m-mv. Het oostelijk lijntracé bevindt zich volledig binnen het **Lid van Moen** binnen de Formatie van Kortrijk die bestaat uit kleihoudende grijze klei tot silt met kleilagen en fossielen van *Nummulites planulatus* (eencellige organismen met een kalkskelet).

Het projectgebied is volgens de Bodembedekkingskaart in gebruik als wegenis, landbouwgebied en grasland. Deze kaart is weinig aanvullend en bevestigt hierbij de GRB (Figuur 49, Figuur 50, Figuur 51).

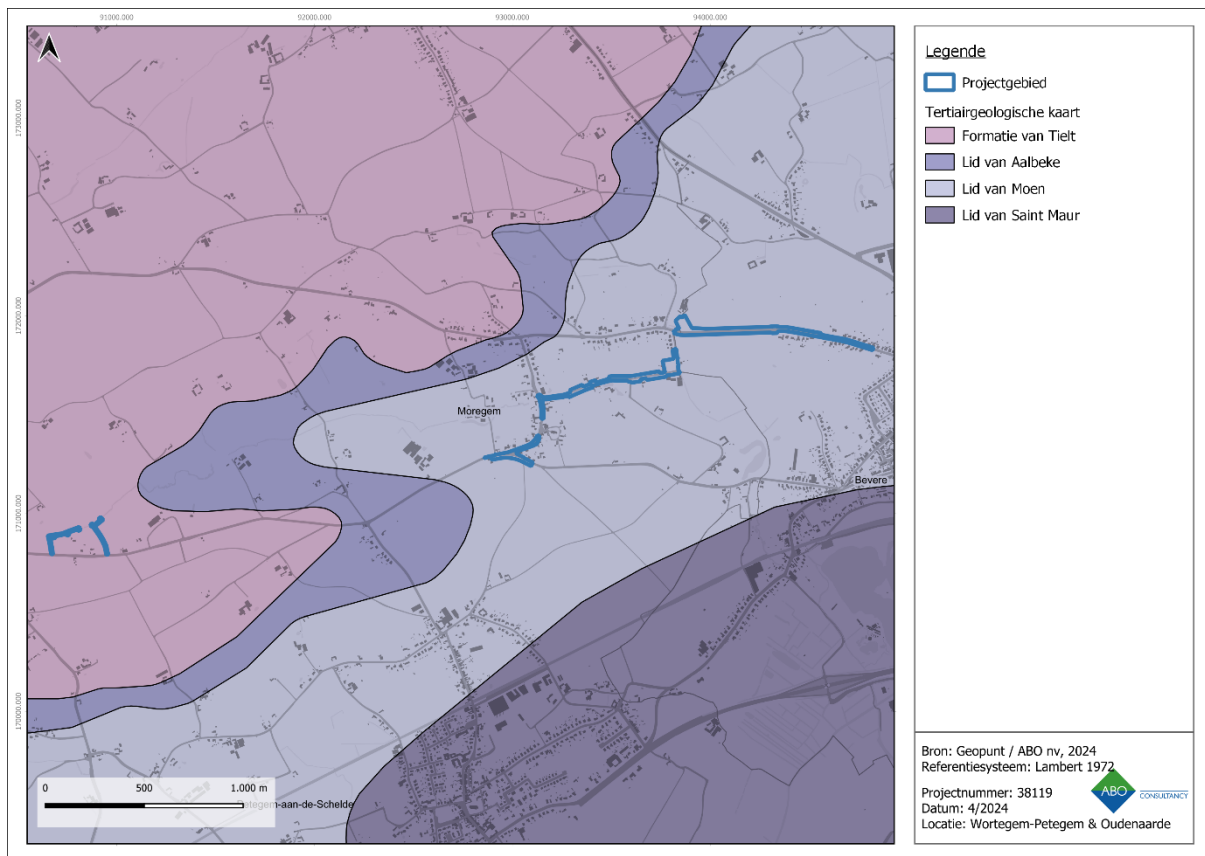

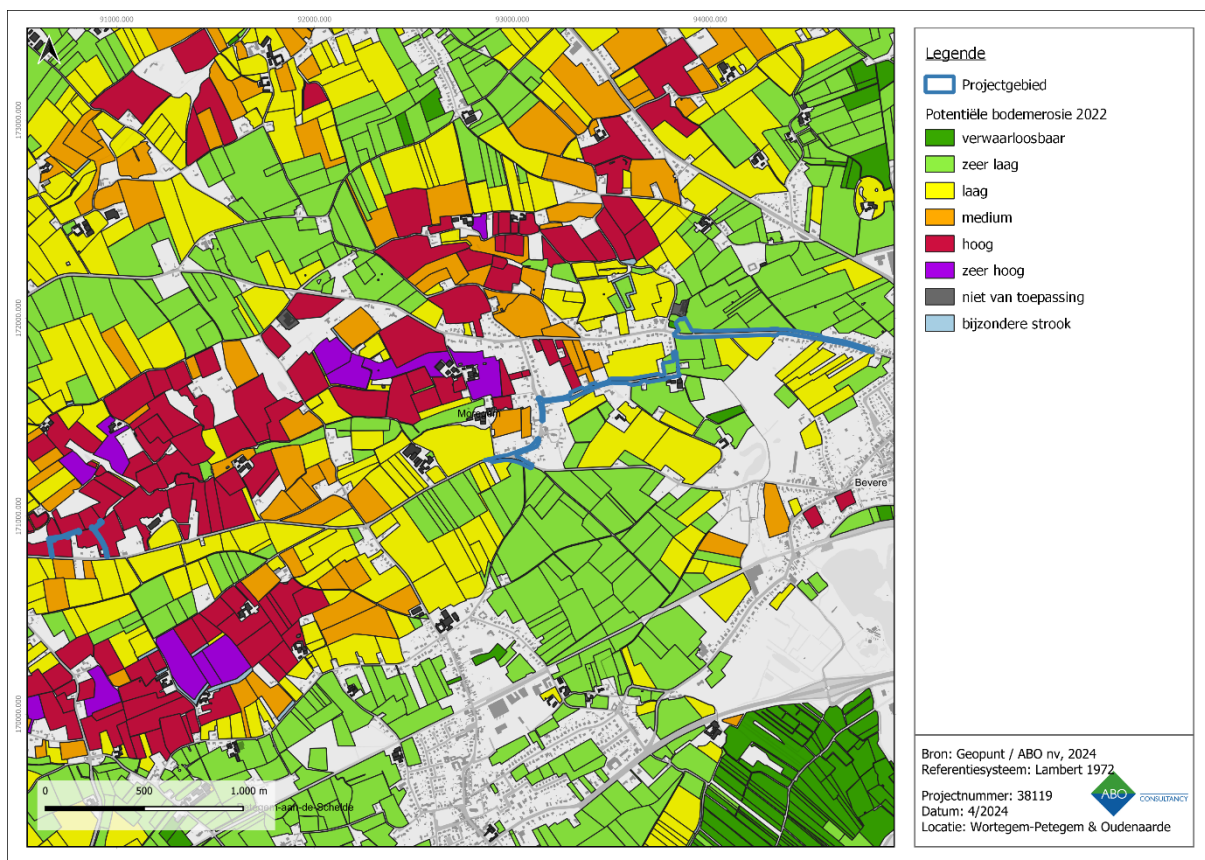
Figuur 45: Gedigitaliseerde quartairgeologische kaart (1:200.000) met aanduiding van het projectgebied

1	
ELPw en/of HQ	

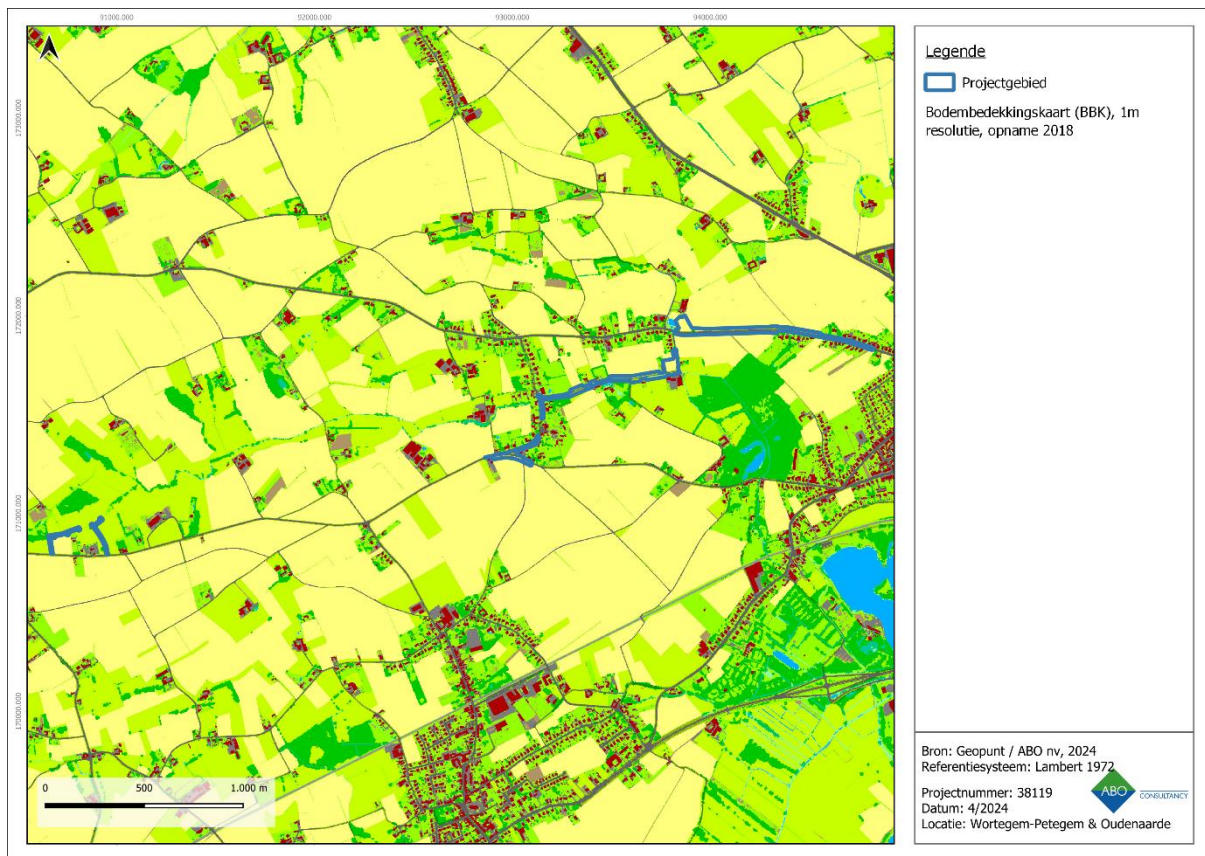
Figuur 46: Schematische voorstelling van quartaire bodemtypes 1 (links) en 1a (rechts).

Figuur 47: Gedigitaliseerde Tertiairgeologische kaart met aanduiding van het projectgebied

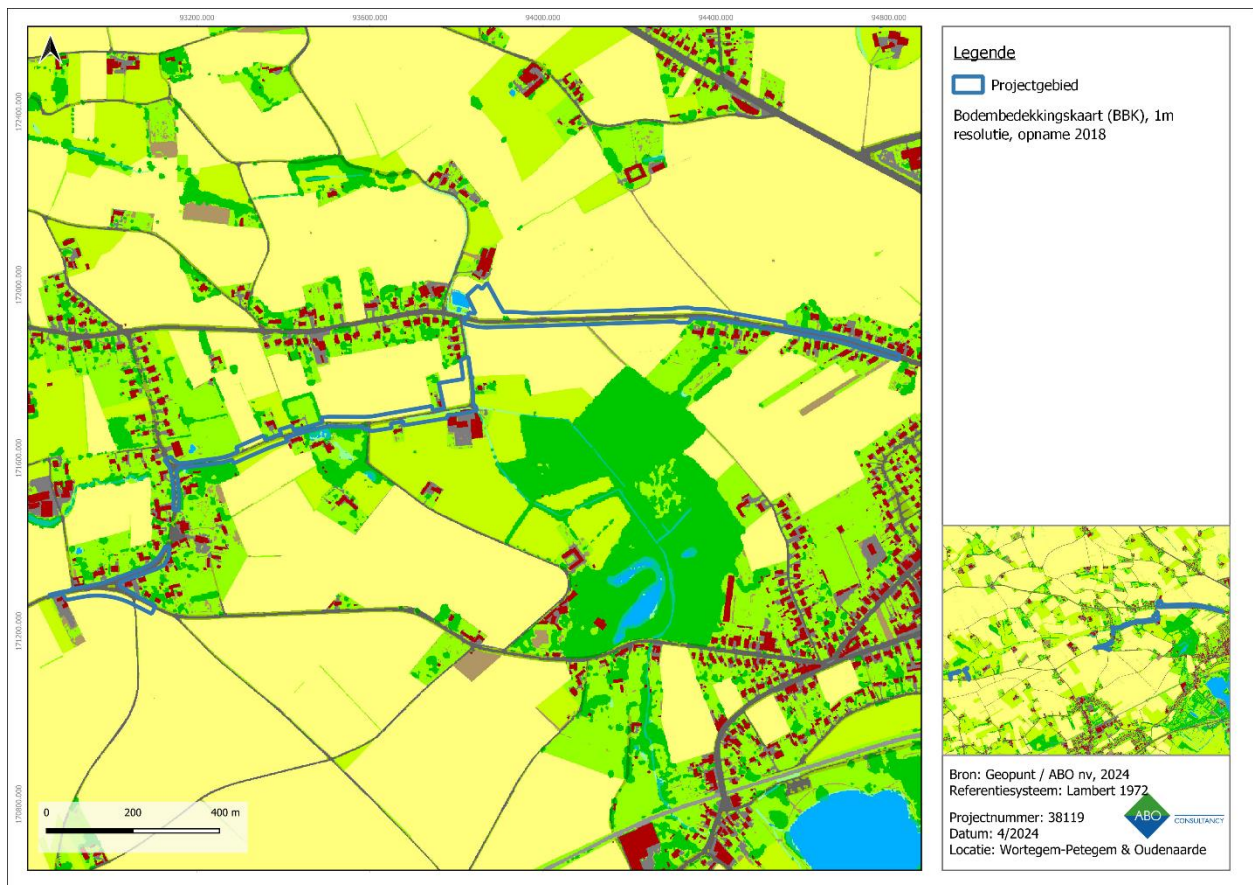
Figuur 48: Potentiële bodemerrosie per perceel met aanduiding van het projectgebied

Figuur 49: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het projectgebied

Figuur 50: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het westelijk lijntracé

Figuur 51: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het oostelijk lijntracé

4 ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

4.1 HISTORISCHE ACHTERGROND

Omwille van de lengte van de lijntracés en hun relatieve afstand ten opzichte van elkaar kan een onderscheid gemaakt worden tussen een westelijk en een oostelijk lijntracé. Deze bevinden zich respectievelijk dichterbij de kern Wortegem en Moregem. Beide dorpen liggen op ongeveer 3km van elkaar verwijderd, de lijntracés bevinden zich hier tussen.

4.1.1 WORTEGEM¹

De dichtstbijzijnde woonkern voor het westelijk lijntracé is het dorp Wortegem dat zich op ruwweg een kilometer ten noordwesten van het projectgebied bevindt. De naam van het dorp wordt voor het eerst vermeld als *Uuratingem* in een 11de-eeuwse kopie van een tekst die oorspronkelijk in 964 werd opgesteld. De plaatsnaam bestaat uit de Germaanse woorden *Waratinga* en *heim* die samen verwijzen naar de woonplaats van een hoofdman met de naam Wardo.

Wortegem was tijdens de middeleeuwen een relatief onbelangrijk dorp dat in de schaduw stond van nabijgelegen heerlijkheden als Petegem, Isselmoregem en Oud-Moregem. Thans ligt het dorp aan een belangrijke verbindingsweg die Oudenaarde in het oosten verbond met Waregem en Kortrijk in het westen. Uit de middeleeuwen dateert de Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Rochuskerk met een 13de-eeuwse oorsprong. Door huwelijk, overerving en verkoop wisselde het dorp meermaals van handen.

Vanaf de 18de eeuw kende het dorp een bloei met name in de nijverheid. In de 19de eeuw kende het dorp bloem- en olieslagmolens, fabrieken, een brouwerij, distilleerderij en een jeneverstokerij. Aan het einde van de eeuw echter emigreerden een groot aantal inwoners naar de nabijgelegen steden. Het dorp wordt vandaag de dag gekenmerkt door landelijke- en lintbebouwing.

4.1.2 MOREGEM²

Het oostelijk lijntracé bevindt zich binnen de dorpskern van Moregem. De naam van het dorp wordt voor het eerst vermeld als *Moringehem* in 967. De plaatsnaam bestaat uit de Germaanse woorden *Mauringa* en *heim* die samen verwijzen naar de woonplaats van een hoofdman met de naam Mauro. In de omgeving van het dorp werden lithische en Romeinse artefacten aangetroffen die getuigen van oudere sporen van bewoning en / of menselijke activiteiten.

Moregem kende tijdens de middeleeuwen en nieuwe tijd verschillende heerlijkheden: Isselmoregem (later baronie), Oud-Moregem, Volkaertsbeke en Baronaige. De naam van de eerstgenoemde heerlijkheid verwijst mogelijk naar een verdwenen waterburcht. Verschillende adellijke geslachten volgden elkaar op als heren (en later burgemeesters) van het dorp. De dorpskerk, ter hoogte waarvan het lijntracé van het projectgebied onderbroken wordt, dateert uit 1778.

Industrie lijkt zich beperkt te hebben tot de aanwezigheid van watermolens. Gaandeweg bleef het dorp zijn landelijk karakter behouden en ontwikkelde het zich naar een hedendaagse residentiële functie.

¹ Inventaris Onroerend Erfgoed 2024, 'Wortegem'.

² Inventaris Onroerend Erfgoed 2024, 'Moregem'.

4.2 INVENTARISSEN ONROEREND ERFGOED

4.2.1 BESCHERMDE EN VASTGESTELDE ERFGOEDWAARDEN

Volgens de Inventaris Bouwkundig Erfgoed bevindt er zich één erfgoedwaarde binnen het projectgebied (Figuur 53, Figuur 54, Figuur 55). In de directe omgeving zijn enkele elementen van waardevol bouwkundig erfgoed aanwezig.

Binnen het westelijke lijntracé bevinden zich geen erfgoedwaarden, maar wel in de nabije omgeving. Deze erfgoedwaarden verwijzen naar het landelijk karakter van de omgeving met onder andere op 100m ten noordwesten een boerenwoning die niet bewaard is gebleven (28282), op 200m ten oosten de hoeve Hof ten Volkaertsbeke en op 525m ten zuiden een brouwerij en molen (145462); allen uit de 18de eeuw.

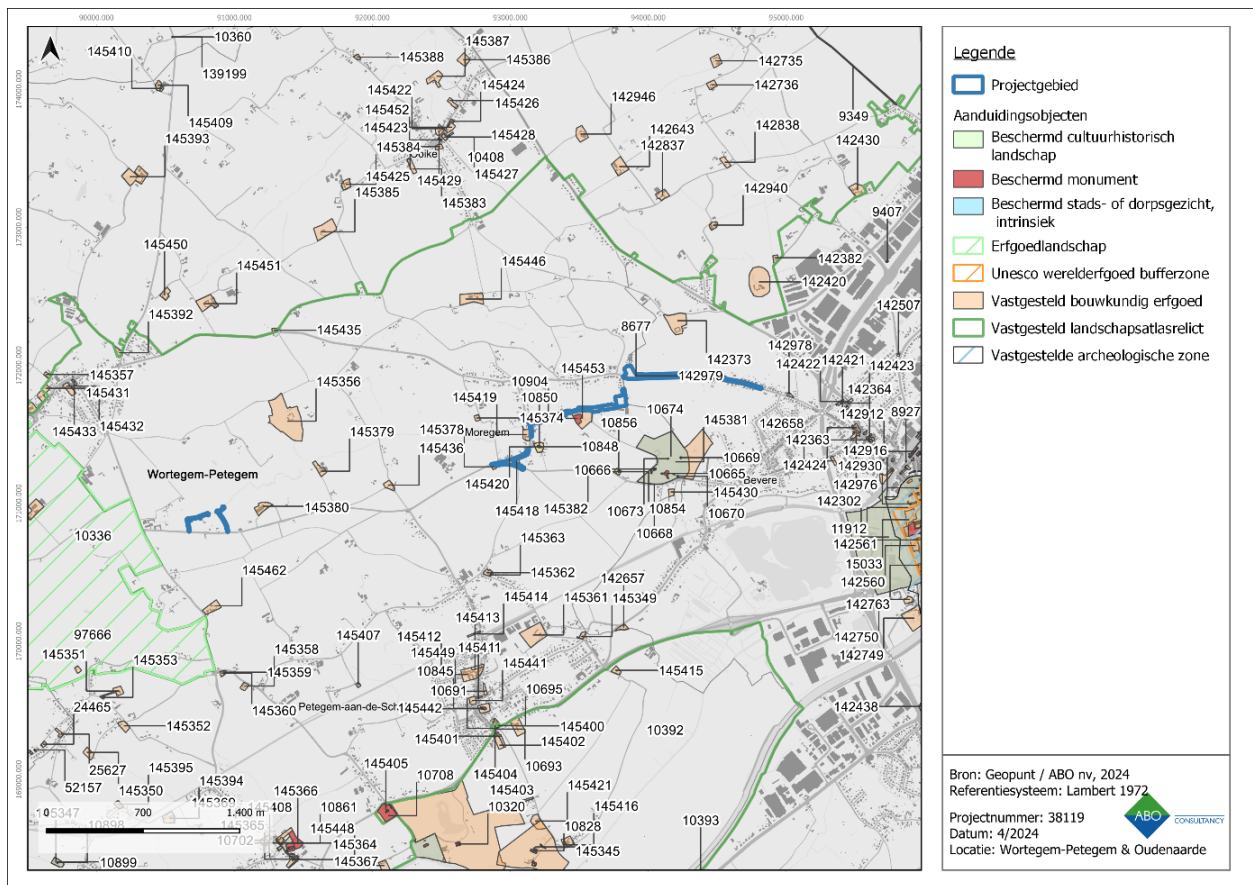
Eén erfgoedwaarde valt binnen het projectgebied: de leenrechtbank Groene Vierschaar die beschermd is als monument en dateert uit de 16de eeuw (8677) (Figuur 52). Deze U-vormige structuur stond, samen met de flankerende lindebomen, aan de ingang van de voormalige toegangsdreef van het kasteel van de heerlijkheid Volkaersbeke. In Vlaanderen is dit de enige vierschaar in openlucht die zich nog op zijn oorspronkelijke plaats bevindt. Uit dezelfde periode dateert de Sint-Pietersstoelkerk (10848) die eveneens als een bescherming als monument geniet. Deze kerk grenst, samen met omringende tuin en kerkhof, niet aan het projectgebied maar ligt hier enkele tientallen meters ten oosten van.

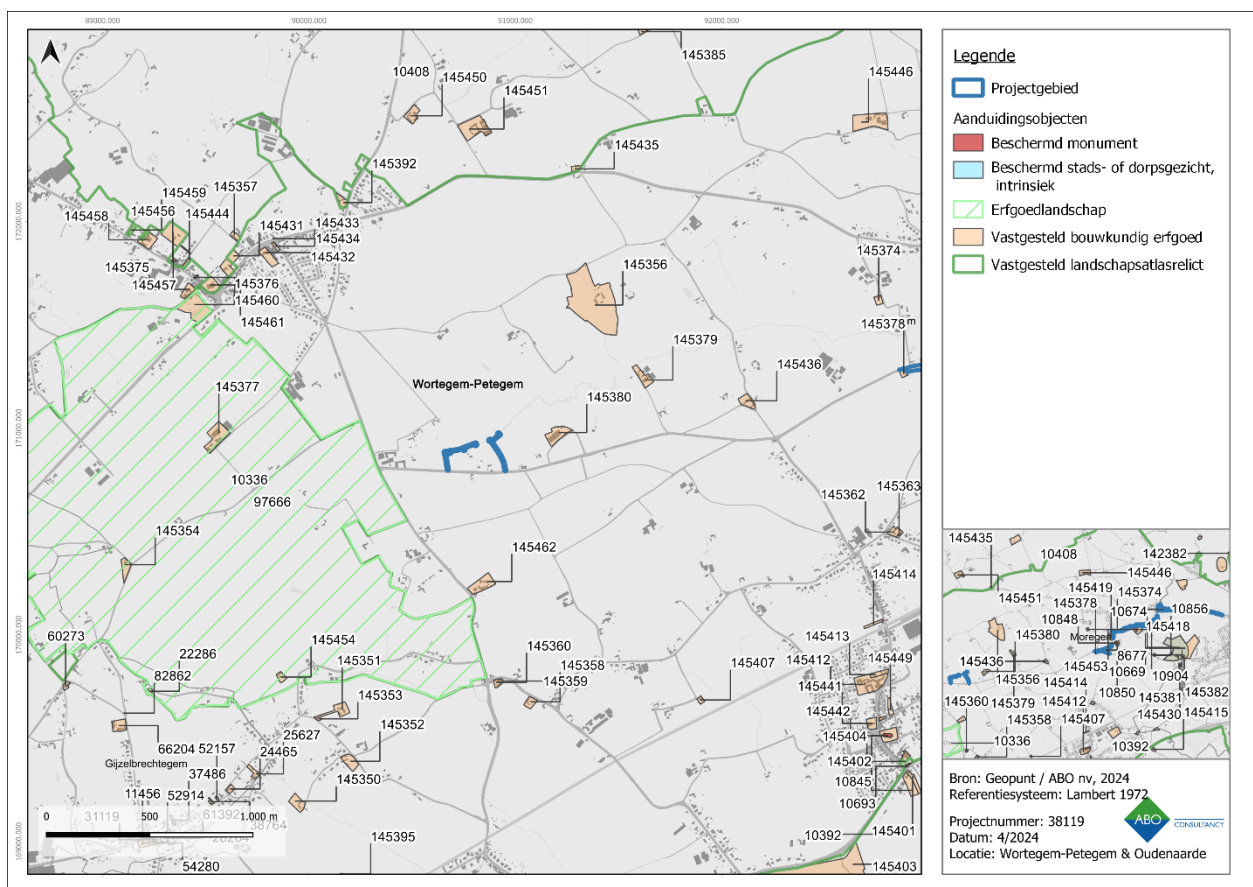
Figuur 52: De vierschaar met flankerende lindebomen. (Inventaris Onroerend Erfgoed 2024)

Grenzend aan het projectgebied zijn verder nog enkele waarden bekend die wijzen op de groei van het dorp vanaf het einde van de 18de eeuw. Zo zien we de 18de-eeuwse pastorie (10904) met tuin, het 19de-eeuwse klooster (145419), en een woning (145378) en school (145418) uit het begin van de 20ste eeuw.

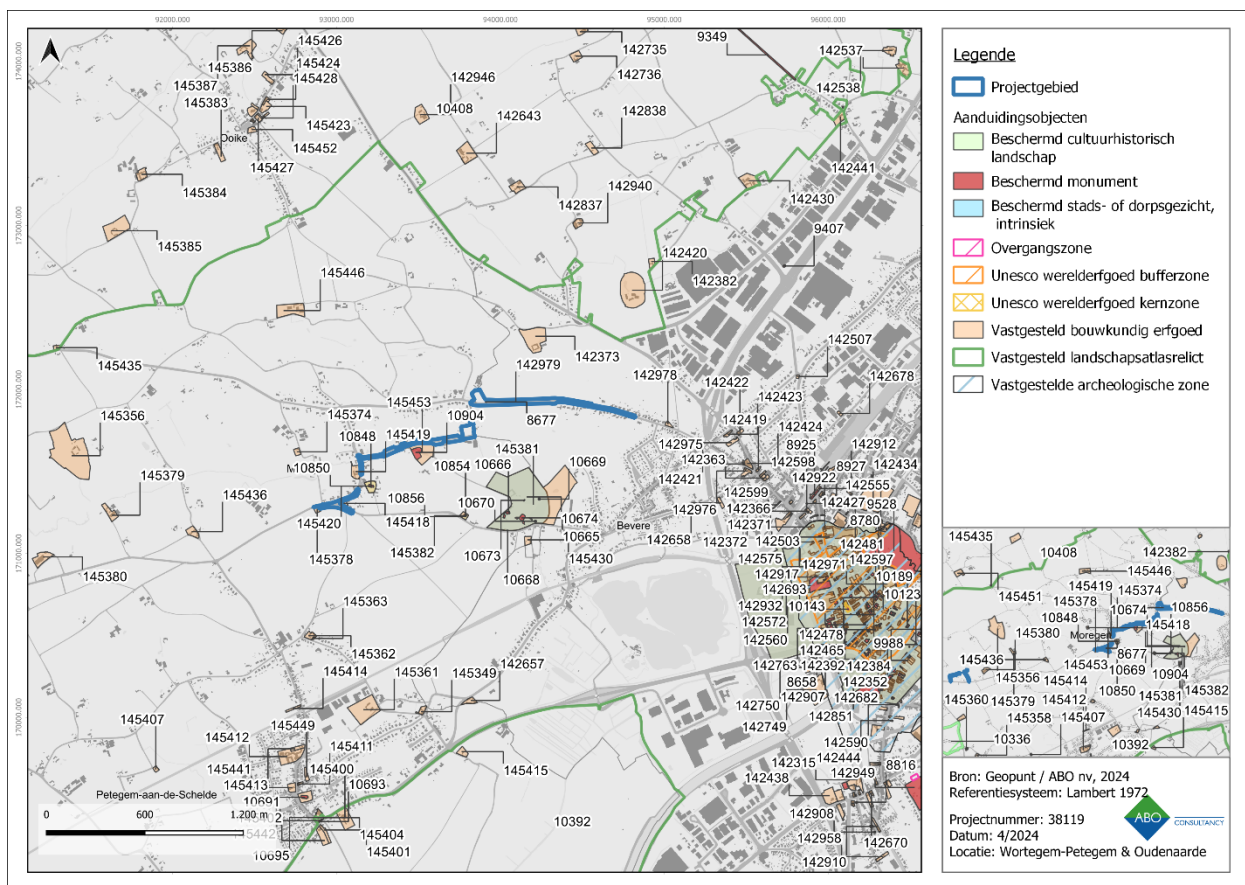
De meest relevante erfgoedelementen worden opgenomen in Tabel 3.

Figuur 53: Visuele weergave van de Inventaris Onroerend Erfgoed rondom het projectgebied. (IOE, 2024).

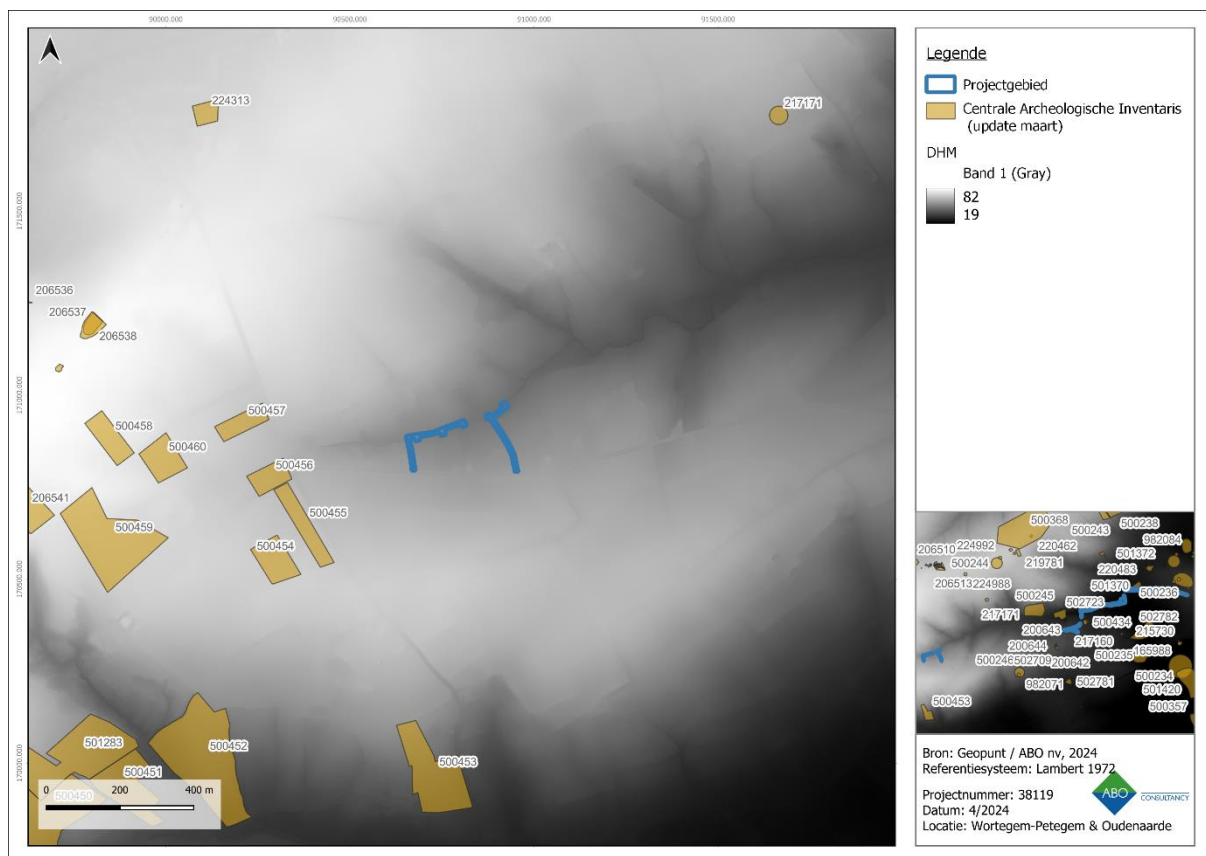
Figuur 54: Visuele weergave van de Inventaris Onroerend Erfgoed rondom het westelijk lijntracé. (IOE, 2024).

Figuur 55: Visuele weergave van de Inventaris Onroerend Erfgoed rondom het oostelijk lijntracé. (IOE, 2024).

ID	Naam	Datering	Bescherming	Positie tov projectgebied
8677	Leenrechtbank Groene Vierschaar	Nieuwe tijd (16 ^{de} eeuw)	Beschermd monument	Binnen
10848	Parochiekerk Sint- Pietersstoel	Nieuwe tijd (17 ^{de} eeuw)	Beschermd monument	Omgeving
10904	Pastorie Sint- Pietersstoelparochie	Nieuwe tijd (18 ^{de} eeuw)	Beschermd monument	Aangrenzend
28282	Boerenwoning	Nieuwe tijd (18 ^{de} eeuw)	Bouwkundig element	Omgeving
145378	Dorpswoning	Nieuwste tijd (20 ^{ste} eeuw)	Vastgesteld bouwkundig erfgoed	Omgeving
145380	Hof ten Volkaertsbeke	Nieuwe tijd (18 ^{de} eeuw)	Vastgesteld bouwkundig erfgoed	Omgeving
145418	Jongensschool en onderwijzerswoning	Nieuwste tijd (20 ^{ste} eeuw)	Vastgesteld bouwkundig erfgoed	Aangrenzend
145419	Klooster zusters maricolen	Nieuwste tijd (19 ^{de} eeuw)	Vastgesteld bouwkundig erfgoed	Aangrenzend
145462	Molenaarshoeve	Nieuwe tijd (18 ^{de} eeuw)	Vastgesteld bouwkundig erfgoed	Omgeving

Tabel 3: Tabel met de locatie van het onroerend erfgoed gelegen op of direct langs het projectgebied. (Bron: Inventaris Onroerend Erfgoed, 2024)

Figuur 57: Visuele weergave van de Centrale Archeologische Inventaris in dichte omgeving van het westelijke lijntracé. (CAI, 2024).

Aan enkele waarnemingen kan moeilijk een interpretatie of datering gegeven worden. Zo is er sprake van verschillende gevallen waarbij door middel van luchtfotografie kuilen werden waargenomen (206537, 206538, 206541). Verder is waarneming 224313 het resultaat van vooronderzoek met ingreep in de bodem waarbij slechts enkele kuilen zonder vondstmateriaal werden aangetroffen.

De grootste concentratie aan gekende waarnemingen bevindt zich ca. 300m ten westen van het projectgebied. Deze lijken overeen te komen met de hoger gelegen zones in het landschap op de heuvelrug nabij de beekvalleien en situeren zich bijgevolg in een andere landschappelijke situatie dan het projectgebied. Ten oosten van het westelijke tracé van het projectgebied valt een gebrek aan waarnemingen op: het blijft bij enkele munten uit de nieuwe tijd die door middel van metaaldetectie werden aangetroffen (217171) en dat op ongeveer een kilometer van het projectgebied. Dit gebrek aan waarnemingen zou verklaard kunnen worden door de landschappelijke ligging.

Het grootste deel van de waarnemingen bestaat echter uit een concentratie die zich ten westen en zuiden van het projectgebied bevinden. Het gaat hier om veldkarteringen die enkel uitgevoerd kunnen worden op (vers omwoeld) akkerland. Het projectgebied, en de onmiddellijke omgeving ten noorden en ten westen, is heden in gebruik als weidegrond. Grasland leent zich niet tot een prospectie via veldkartering. Mogelijk is hier dus sprake van een kennishiaat.

Voorname veldkarteringen brachten steeds lithische artefacten aan het licht die niet nauwer gedateerd werden (500450, 500451, 500452, 500453, 500454, 500455, 500456, 500457, 500458, 500459, 500460) maar die wel een indicatie kunnen bieden van de aanwezigheid van steentijdartefactensites. Dit vermoeden wordt bevestigd door waarneming 501283. Vanaf ongeveer 1.100m ten zuidwesten van het projectgebied werd in 1990 een archeologische opgraving uitgevoerd binnen een relatief groot gebied waarbij een groot aantal lithische artefacten aan het licht kwam die gedateerd werden in het middenneolithicum en het mesolithicum. Bij deze opgraving kwamen ook enkele aardewerkfragmenten

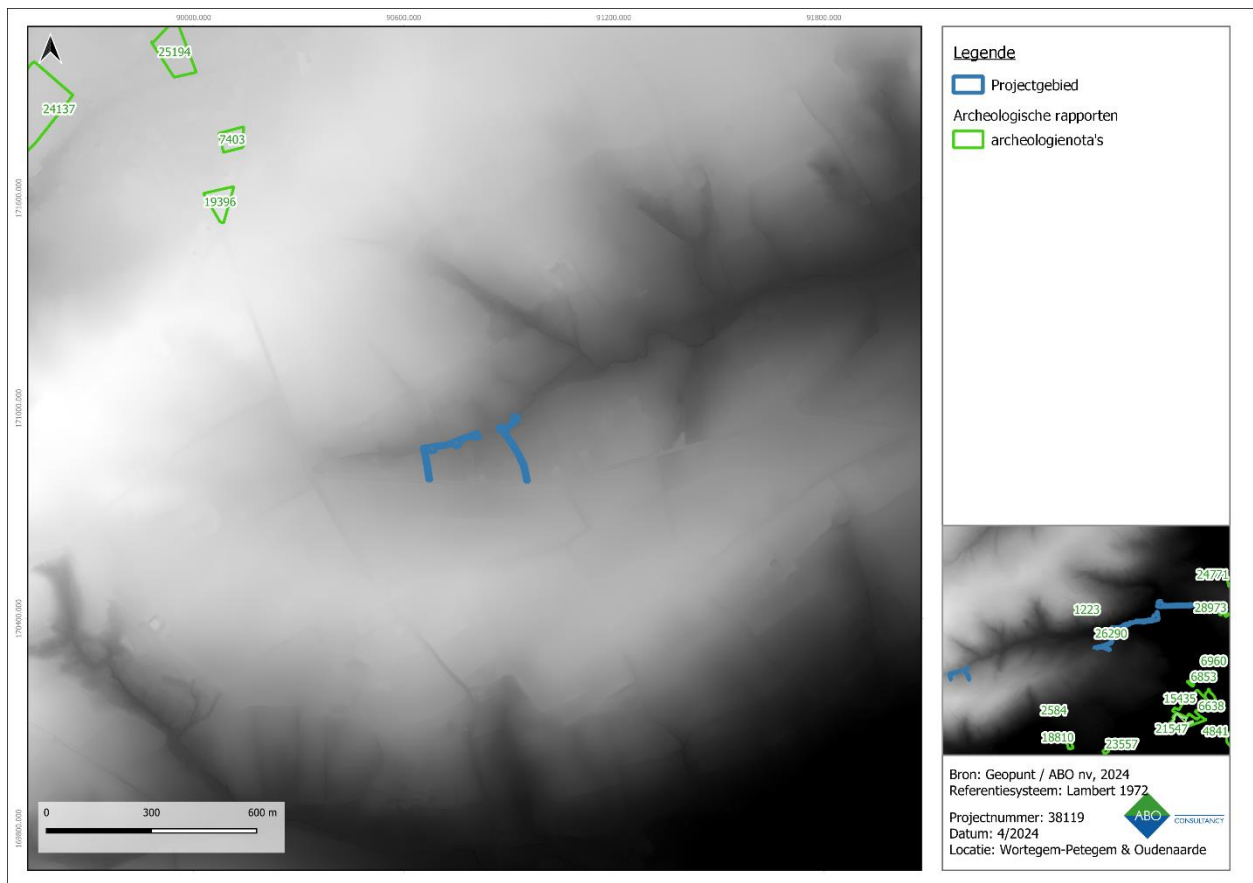
aan het licht die geplaatst kunnen worden in de metaaltijden. De dichtstbijzijnde steentijdveldkartering bevindt zich op 325m van het westelijke lijntracé (500456).

De gekende archeologische resten in de omgeving van het westelijke lijntracé binnen het projectgebied lijken te bevestigen dat de regio doorlopend menselijke aanwezigheid heeft gekend vanaf de steentijden (middenneolithicum) tot nu. Op basis van deze informatie bestaat de kans om resten en/of sporen van menselijke aanwezigheid uit zeer uiteenlopende perioden aan te treffen ter hoogte van het projectgebied. Gezien het grote aantal veldkarteringen met lithische artefacten in de omgeving kan gesteld worden dat er een verhoogde kans is op het aantreffen van steentijdartefactensites.

CAI	Naam	Datering	Omschrijving
206537	(Groenstraat)	Onbekend	Luchtfotografie: Kuilen
206538	(Groenstraat)	Onbekend	Luchtfotografie: Kuilen
206541	Bouvelo	Onbekend	Luchtfotografie: Kuilen
217171	Cauborrestraat	Nieuwe tijd (17 ^{de} eeuw)	Metaaldetectie: Munten
224313	Groenstraat	Onbekend	Vooronderzoek: Kuilen zonder vondsten
500450	Bouvelobos V	Steentijd	Veldkartering: Lithische artefacten
500451	Bouvelobos VI	Steentijd	Veldkartering: Lithische artefacten
500452	Bouvelobos VII	Steentijd	Veldkartering: Lithische artefacten
500453	Zonnestraat I	Steentijd	Veldkartering: Lithische artefacten
500454	Heie I	Steentijd	Veldkartering: Lithische artefacten
500455	Heie II	Steentijd	Veldkartering: Lithische artefacten
500456	Heie III	Steentijd	Veldkartering: Lithische artefacten
500457	Zonnestraat II	Steentijd	Veldkartering: Lithische artefacten
500458	Bosstraat I	Steentijd	Veldkartering: Lithische artefacten
500459	Bouvelobos VIII	Steentijd	Veldkartering: Lithische artefacten
500460	Bosstraat II	Steentijd	Veldkartering: Lithische artefacten
501283	Bouvelobos II	Steentijd (mesolithicum) Steentijd (mid. neolithicum) Metaaltijden	Opgraving: Lithische artefacten Opgraving: Lithische artefacten, aardewerk Opgraving: Aardewerk

Tabel 4: Overzicht van de CAI-locaties in de omgeving van het westelijk lijntracé (Centrale Archeologische Inventaris 2024).

In de omgeving van het projectgebied werden er sinds de wetswijziging van 2016 slechts 4 archeologienota's (AN), geen nota's (N) en geen eindverslagen (EV) gepubliceerd. Alle archeologienota's werden uitgeschreven voor terreinen binnen de dorpskern van Wortegem.

Figuur 58: Weergave van gepubliceerde archeologienota's in de omgeving van het westelijk lijntracé.

Op circa 1km ten noordwesten van het projectgebied werd in 2017-2018 een archeologienota opgesteld door BAAC Vlaanderen bvba (7403). Binnen deze archeologienota werden ook de gegevens van een landschappelijk bodemonderzoek en een proefsleuvenonderzoek vervat. Omwille van het lage aantal en niet-dateerbare sporen en gebrek aan vondsten werd vervolgonderzoek niet aanbevolen.

Voor de overige 3 uitgeschreven archeologienota's in de omgeving werd uitgesteld vooronderzoek aanbevolen dat tot op heden echter nog niet werd uitgevoerd (19396, 24137, 25194). Er kan uit deze data geconcludeerd worden dat er, zeker gezien de onbebouwde en landelijke aard van de omgeving, sprake is van een kennishiaat wat betreft archeologisch onderzoek.

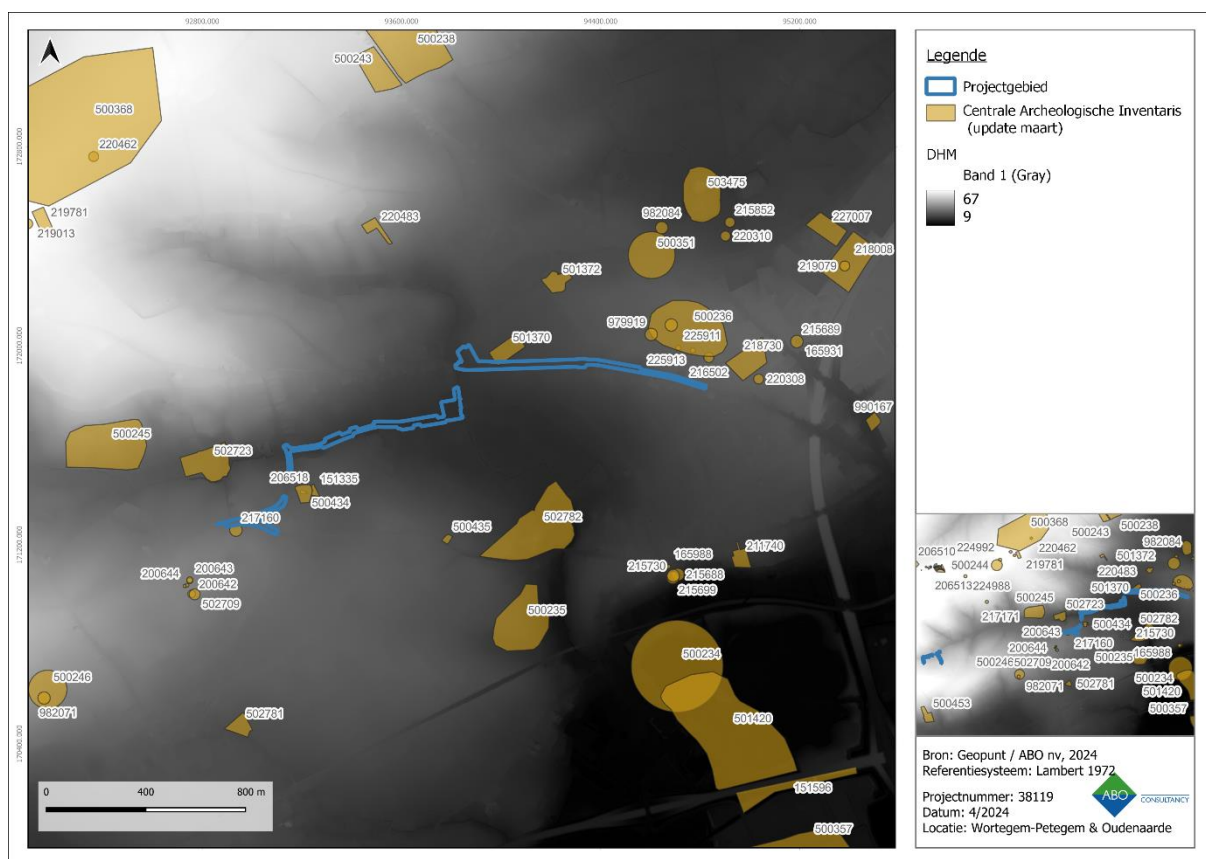
ID	Naam	Type	Bedrijf	Conclusie
7403	Vooronderzoek Wortegem-Petegem Wortegem-Petegem, Groenstraat	AN	BAAC Vlaanderen bvba	Geen maatregelen
19396	Vooronderzoek Wortegem-Petegem Zonnestraat	AN	All-Archeo bv	Uitgesteld vooronderzoek
24137	Vooronderzoek Wortegem-Petegem Wortegem-Petegem Processiestraat	AN	Bart Bot Archeologie	Uitgesteld vooronderzoek
25194	Vooronderzoek Wortegem-Petegem Oudenaardseweg	AN	Monument-Vandekerckhove	Uitgesteld vooronderzoek

Tabel 5: Overzicht van de publicaties in de omgeving van het westelijk lijntracé (Inventaris Onroerend Erfgoed, 2024).

4.2.2.2 OOSTELIJK LIJNTRACÉ

In de omgeving van het oostelijk lijntracé binnen het projectgebied is sprake van een groter aantal waarnemingen. Alle waarnemingen op het kaartje (Figuur 59) worden eveneens summier in Tabel 6

vermeld. Omwille van het grote aantal waarnemingen worden enkel die binnen of nabij het projectgebied besproken. Waarnemingen uit alle historische periodes lijken vertegenwoordigd.

Figuur 59: Visuele weergave van de Centrale Archeologische Inventaris in dichte omgeving van het oostelijke lijntracé. (CAI, 2024).

Net als bij het westelijk lijntracé werden ook in de buurt van het oostelijke lijntracé veldkarteringen uitgevoerd die lithische artefacten aan het licht brachten (500245). In de ruimere omgeving kwamen tijdens opgravingen ook steentijdartefacten aan het licht uit het mesolithicum en neolithicum (151596, 500234, 501420).

Hoewel er in de nabije omgeving geen expliciete vondsten gedaan werden uit de metaaltijden werd op slechts 250m ten zuidwesten van het projectgebied een cluster grafheuvels uit de bronstijd aangetroffen die ontdekt werden door middel van luchtfotografie (200642, 200643, 200644 & 502709). De eigenlijke grafheuvels zijn door middel van landbouwactiviteiten volledig afgevlakt, maar hun omvang is nog steeds merkbaar.

Op 375m ten noorden van het projectgebied werd volgens evaluerend terreinonderzoek een brandrestengraf met verbrande aardewerkscherven en resten van gecremeerd been uit de Romeinse tijd aangetroffen (500351). Volgens een veldkartering werden op hetzelfde veld, maar op slechts 100m van het projectgebied, Romeinse bouwmaterialen aangetroffen (500236). Metaaldetectie bracht hier ook een niet-determineerbare Romeinse munt aan het licht (500351).

Er zijn in de onmiddellijke omgeving weinig vondsten uit de middeleeuwen bekend: enerzijds is er een site met walgracht die zich op 225m ten noordwesten van het projectgebied bevindt (502723). Ook trof een metaaldetectorist op 85m ten noordoosten van het projectgebied middeleeuws aardewerk aan (216502). In de ruimere omgeving werden bij veldkarteringen artefacten aangetroffen uit de vroege middeleeuwen (500238, 500243, 500367) en ook een toevalsvondst waarbij onder meer wapens werden aangetroffen

(500357). Uit de hoge en late middeleeuwen zijn vooral militaire verdedigingswerken bekend zoals de stadsvesten van Oudenaarde (211314) en een motte (503475).

Ook uit de nieuwe tijd dateren verschillende meldingen die voornamelijk het historische landelijke karakter van het dorp bevestigen of religieus van aard zijn. Op slechts 20m van het projectgebied gelegen bevindt zich de Sint-Pietersstoelkerk die in zijn huidige vorm dateert uit de late 18de eeuw (206518, 500434) maar die een voorloper heeft die ten laatste uit de 17de eeuw dateert. Op 450m ten zuiden van het projectgebied bevindt zich de Onze-Lieve-Vrouw ten Doornkapel die net als de kerk in zijn huidige vorm uit de 18de eeuw dateert maar een voorloper kent in de 17de eeuw (500435). Het kasteel van Moregem bevindt zich op 450m ten zuidoosten van het projectgebied (502782). Op deze locatie werd in 1588 een waterburcht gebouwd met militaire functie. In 1792-1798 werd dit vervangen door een luthof. De huidige vierschaar (openluchtrechtbank) had mogelijk een oudere voorganger (501370). Het projectgebied doorsnijdt het zuiden van deze waarneming.

Metaaldetectoristen zijn in de regio erg actief en vinden voornamelijk gebruiksvoorwerpen uit de nieuwe tijd (220308, 216502, 217160, 225913, 979918) maar ook oudere voorwerpen zoals de middeleeuwse zegelstempel die aan de Sint-Pietersstoelkerk werd gevonden (151335). Musketkogels worden veelvuldig teruggevonden en zijn waarschijnlijk te linken aan de slag bij Oudenaarde van 1708 (215689, 218730, 220308, 220483, 225911, 500351) die zich ten noorden van de gelijknamige stad (en dus ten noordoosten van het projectgebied) heeft afgespeeld. Ook uit de wereldoorlogen is een vindplaats bekend op 375m ten oosten van het projectgebied waar onder andere identiteitsplaatjes, kogels en knopen werden aangetroffen (165931, 215689).

CAI	Naam	Datering	Omschrijving
151083	Oudenaarde – battlefield survey	Nieuwe tijd (18 ^{de} eeuw)	Metaaldetectie: musketkogels
151335	Moregemplein I	Middeleeuwen (15 ^{de} eeuw)	Metaaldetectie: zegelstempel
151596	Oudenaarde-Donk (ten Z van N60)	Steentijd (mesolithicum) Steentijd (neolithicum) Romeinse tijd	Opgraving: Lithische artefacten Opgraving: Lithische artefacten, aardewerk, dierlijk bot Opgraving: Vondsten
165931	Deinzestraat	Nieuwste tijd (20 ^{ste} eeuw)	Metaaldetectie: Militaire vondsten
165988	Kortrijkstraat	Nieuwe tijd (16 ^{de} eeuw)	Metaaldetectie: Munten, sierraden, aardewerk
200642	Goede Geburen	Bronstijd	Luchtfotografie: Grafheuvel
200643	Goede Geburen	Bronstijd	Luchtfotografie: Grafheuvel
200644	Knok	Bronstijd	Luchtfotografie: Grafheuvel
206518	Dorp	Nieuwe tijd	Luchtfotografie: Kerk
211314	Colruytsite	Middeleeuwen (laat) Nieuwe tijd	Vooronderzoek: Vestingsgracht Vooronderzoek: Vestingsgracht
211740	Kortrijkstraat	Romeinse tijd	Vooronderzoek: Aardewerk

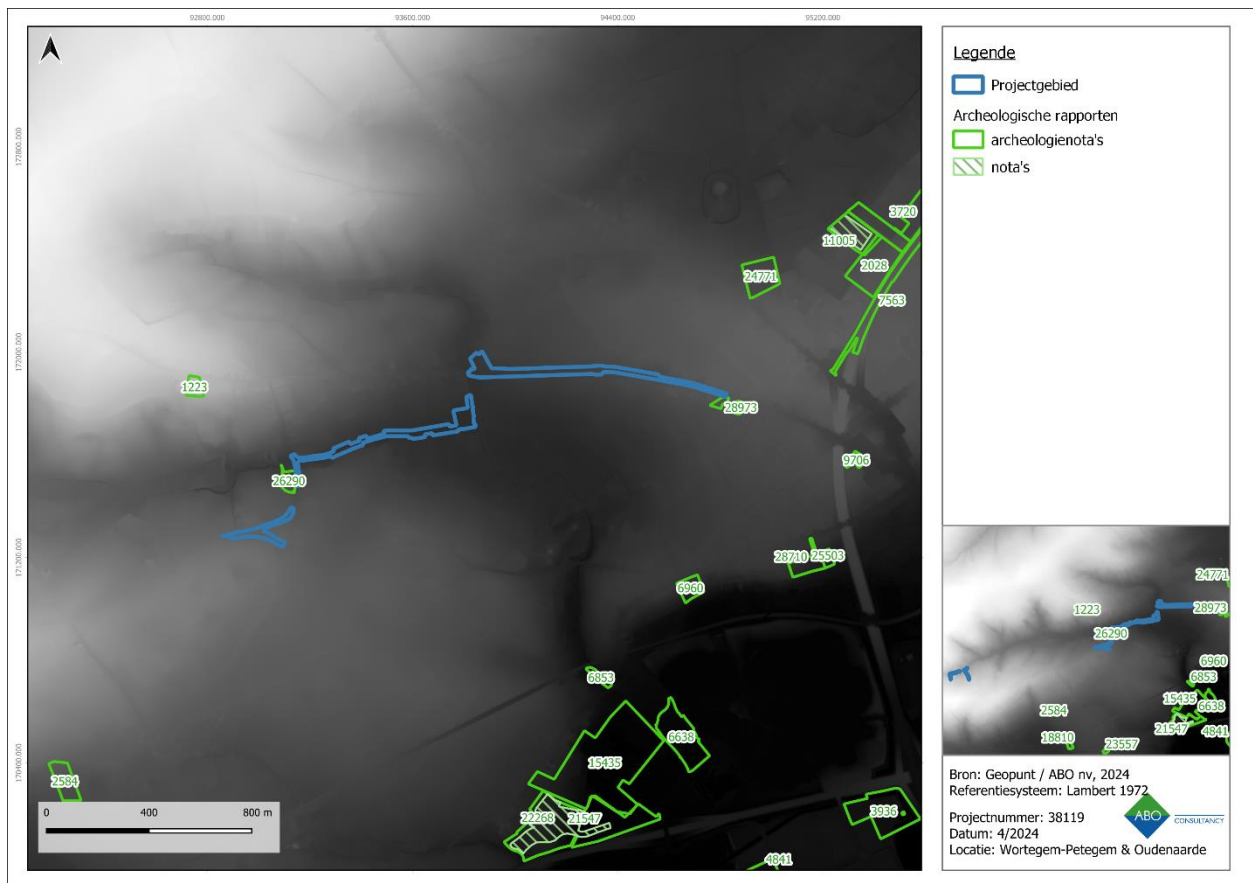
CAI	Naam	Datering	Omschrijving
		Middeleeuwen Nieuwe tijd	Vooronderzoek: Waterkuil Vooronderzoek: Perceelsgreppels
215688	Kortrijkstraat	Nieuwe tijd (18 ^{de} eeuw)	Metaaldetectie: Kruisje
215689	Deinzestraat	Nieuwste tijd (19 ^{de} eeuw) Nieuwste tijd (WO I & WO II)	Metaaldetectie: Musketkogels Metaaldetectie: Militair materiaal
215699	Kortrijkstraat	Middeleeuwen (15 ^{de} eeuw)	Metaaldetectie: Munt
215730	Kortrijkstraat	Nieuwe tijd (17 ^{de} eeuw)	Metaaldetectie: Rekenpenning
215852	Boterstraat	Nieuwe tijd (18 ^{de} eeuw)	Metaaldetectie: Musketkogels
217160	Heerbaan	Onbekend	Metaaldetectie: Onbekend loden object
218008	Bruwaan perceel 120h	Nieuwe tijd Nieuwste tijd (WO I & WO II)	Vooronderzoek: Musketkogels Vooronderzoek: Kogels
218730	Windmolenstraat	Nieuwe tijd	Metaaldetectie: Musketkogels, munten, zegelloodjes
219079	De Bruwaan	Nieuwste tijd (WO I & WO II)	Metaaldetectie: Kogels, munt
219780	Vondelstraat I	Steentijd Nieuwe tijd Nieuwste tijd (19 ^{de} eeuw)	Metaaldetectie: Lithisch artefact Metaaldetectie: Musketkogels Metaaldetectie: munten
219781	Zwartegat	Romeinse tijd Nieuwe tijd	Metaaldetectie: Munt Metaaldetectie: Musketkogels, gewicht, lakenlood
220086	Vauban stadsomwalling	Nieuwe tijd (17 ^{de} eeuw)	Historisch onderzoek: Stadsomwalling
220308	Windmolenstraat	Nieuwe tijd (17 ^{de} & 18 ^{de} eeuw) Nieuwste tijd (19 ^{de} eeuw)	Metaaldetectie: Musketkogels, munt, knopen, speelstuk Metaaldetectie: ring
220310	Bruwaan	Nieuwe tijd	Metaaldetectie: Musketkogels
220462	Vlaamse Ardennenstraat	Nieuwe tijd Nieuwste tijd (19 ^{de} eeuw)	Metaaldetectie: Musketkogels, pijlgewicht Metaaldetectie: Franse legerknoop

CAI	Naam	Datering	Omschrijving
220483	Volkaartsbeekstraat	Nieuwe tijd (17 ^{de} & 18 ^{de} eeuw)	Metaaldetectie: Musketkogels, munt
221119	Galgenveld	Nieuwe tijd	Historische studie: Galg
224992	Vondelstraat II	Nieuwe tijd	Metaaldetectie: Musketkogels
225911	Middel Kauter	Nieuwe tijd	Metaaldetectie: Musketkogels
227007	Bruwaan III	Eigen tijd	Vooronderzoek: Recente verstoringen
500234	Bevere Donk	Steentijd (neolithicum) Romeinse tijd (midden)	Opgraving: Lithische artefacten Opgraving: Houtbouw, gracht, aardewerk
500235	Bevere Bareelhoek	Steentijd (neolithicum) Romeinse tijd	Veldkartering: Lithische artefacten Veldkartering: Bouwmateriaal, aardewerk
500236	Bevere Middel Kauter	Romeinse tijd	Veldkartering: Bouwpuin
500238	Ooike Hemelrijk	Romeinse tijd Middeleeuwen (Merovingisch)	Veldkartering: Aardewerk, bouwmateriaal Veldkartering: Aardewerk
500243	Trompestraat / Deinzestraat	Middeleeuwen (Karolingisch)	Veldkartering: Aardewerk
500244	Brandewijn	Steentijd (neolithicum)	Veldkartering: Lithische artefacten
500245	Pareel 1	Steentijd (neolithicum)	Veldkartering: Lithische artefacten
500246	Manskot	Romeinse tijd	Veldkartering: Aardewerk, bouwmateriaal
500351	Deinzestraat	Romeinse tijd	Evaluerend terreinonderzoek: Brandrestengraf
500357	Bevere Schelde	Steentijd Romeinse tijd Middeleeuwen (vroeg)	Toevalsvondst: Lithische artefacten Toevalsvondst: Munten, aardewerk, bouwmateriaal Toevalsvondst: Wapens, stempel, kam, aardewerk
500367	Eine Melkhoek	Steentijd Romeinse tijd Middeleeuwen (vroeg)	Veldkartering: Onbekend Veldkartering: Onbekend Veldkartering: Onbekend
500368	Vlaamse Ardennenstraat I	Steentijd (neolithicum)	Veldkartering: lithische artefacten
500434	Sint-Pietersstoelkerk	Nieuwe tijd (17 ^{de} eeuw)	Kaartstudie: Kerk
500435	Onze-Lieve-Vrouw ten Doornkapel	Nieuwe tijd (17 ^{de} eeuw)	Kaartstudie: Kapel
501370	De vierschaar	Nieuwe tijd	Erfgoedonderzoek: Leenrechtbank

CAI	Naam	Datering	Omschrijving
501372	Hoeve ter Linden	Nieuwe tijd (18 ^{de} eeuw)	Erfgoedonderzoek: Hoeve
501420	Oudenaarde-Donk (ten N van N60)	Steentijd (mesolithicum, neolithicum) Romeinse tijd	Opgraving: Lithische artefacten, gracht, paalgaten, structuur, bewerkt been Opgraving: Brandrestengraven, aardewerk, greppels
502709	Goede Geburen	Bronstijd	Luchtfotografie: Grafheuvels
502723	Fabriekstraat I	Middeleeuwen	Erfgoedonderzoek: Site met walgracht
502781	Proosdijhoeve	Middeleeuwen	Erfgoedonderzoek: Site met walgracht
502782	Kasteel van Moregem	Nieuwe tijd (16 ^{de} eeuw)	Erfgoedonderzoek: Waterburcht
503475	Bruwaan Hoeve	Middeleeuwen Nieuwe tijd	Erfgoedonderzoek: Motte met walgracht Erfgoedonderzoek: Kasteel
979918	Wortegemstraat I	Nieuwe tijd (17 ^{de} -18 ^{de} eeuw)	Metaaldetectie: Gesp, knoop, kaars, leerbeslag
979919	Wortegemstraat II	Romeinse tijd Nieuwe tijd (18 ^{de} eeuw)	Metaaldetectie: Munt Metaaldetectie: Musketkogels
982071	Bergstraat VIII	Nieuwste tijd (19 ^{de} eeuw)	Metaaldetectie: Musketkogels, munt
982084	Deinzestraat II	Nieuwe tijd (18 ^e eeuw) Nieuwste tijd (18 ^{de} eeuw)	Metaaldetectie: Musketkogels Metaaldetectie: Gesp, munten
982583	Beverestraat 27	Nieuwe tijd	Toevalsvondst: Stadsvesten, brug
990167	Sint-Petruskerk	Middeleeuwen (vroeg)	Kaartstudie: Kerk

Tabel 6: Overzicht van de CAI-locaties in de omgeving van het oostelijk lijntracé (Centrale Archeologische Inventaris 2024).

In de omgeving van het projectgebied werden er sinds de wetswijziging van 2016 verschillende archeologienota's (AN) en nota's (N) maar geen eindverslagen (EV) gepubliceerd. Voor enkele archeologienota's werden op basis van verwachte verstoringen en/of een gebrek aan kenniswinst geen maatregelen aanbevolen (1223, 2028, 2584, 3720, 3936, 4841, 5256, 6638, 6853, 7563, 9706, 15435, 16468, 18719, 21151, 22758, 24771). Voor enkele archeologienota's werd vooronderzoek aanbevolen dat tot op heden echter nog niet werd uitgevoerd (6960, 21408, 23557, 25503, 26290, 28710, 28973). Archeologienota 7724 werd niet besproken: het gaat hier om een lijntracé waarvan de enige zone voor vervolgonderzoek werd aanbevolen zich op meer dan 2,5km van het projectgebied bevindt.

Figuur 6o: Weergave van gepubliceerde archeologienota's in de omgeving van het oostelijk lijntracé.

Voor een terrein op ca. 750m ten noordoosten van het projectgebied werd in 2019 een archeologienota uitgeschreven door ABO nv waarin vooronderzoek werd aanbevolen (11005). Het vooronderzoek werd in hetzelfde jaar door hetzelfde bedrijf uitgevoerd in de vorm van een proefsleuvenonderzoek (12590).³ Er werden geen archeologische sporen aangetroffen en vervolgonderzoek werd niet aanbevolen.

Voor een terrein op ca. 1.050m ten oosten van het projectgebied werd in 2020 een archeologienota opgesteld door Ruben Willaert nv waarin vooronderzoek werd aanbevolen (24096). Het vooronderzoek werd in 2023 door hetzelfde bedrijf uitgevoerd in de vorm van een landschappelijk booronderzoek (27233).⁴ De bodem bleek verstoord en vervolgonderzoek werd niet aanbevolen.

Voor een terrein op ca. 1.375m ten zuiden van het projectgebied werd in 2021 een archeologienota opgesteld door BAAC Vlaanderen bvba waarin vooronderzoek werd aanbevolen (21547). Het vooronderzoek werd in 2022 door hetzelfde bedrijf uitgevoerd in de vorm van een landschappelijk booronderzoek (22268).⁵ De bodem bleek verstoord en vervolgonderzoek werd niet aanbevolen.

Voor een terrein op ca. 1.650m ten noordoosten van het projectgebied werd in 2019 een archeologienota opgesteld door Ghent Archaeological Team bvba waarin vooronderzoek werd aanbevolen (11899). Het vooronderzoek werd in hetzelfde jaar door hetzelfde bedrijf uitgevoerd in de vorm van een landschappelijk booronderzoek (14040).⁶ De bodem bleek verstoord en vervolgonderzoek werd niet aanbevolen.

Samengevat kan gesteld worden dat er sinds 2016 geen enkel archeologisch vooronderzoek werd uitgevoerd waarin archeologische kenniswinst werd geboekt. In het overgrote merendeel van de

³ Pype et al. 2019.

⁴ Cruz & Vergauwe 2023.

⁵ Boudry 2022.

⁶ Cruz et al. 2020.

uitgeschreven archeologienota's was de bureaustudie afdoende om geen maatregelen aan te bevelen. Echter: het grootste deel van die archeologienota's werd uitgeschreven voor terreinen die zich bevinden binnen (de stadsrand) van Oudenaarde. Dit gebied kent sinds de 19de en vooral sinds de 20ste eeuw een snelle urbanisatie die lokaal een grote impact heeft uitgevoerd op de bodem. Van de archeologienota's die raken aan en bijgevolg zeer relevant zijn voor het voorliggend projectgebied (1223, 26290, 28973) werd in de laatste twee gevallen vooronderzoek aanbevolen dat tot op heden niet uitgevoerd werd. De historisch onbebouwde en landelijke aard van (het gebied rondom) het projectgebied zal een positieve invloed hebben op eventueel aanwezige archeologische sites.

ID	Naam	Type	Bedrijf	Conclusie
1223	Vooronderzoek Wortegem-Petegem Oudenaardseweg	AN	Monument - Vandekerckhove	Geen maatregelen
2028	Vooronderzoek Oudenaarde De Bruwaan	AN	ABO nv	Geen maatregelen
2584	Vooronderzoek Wortegem-Petegem Biesbosstraat	AN	Monument - Vandekerckhove	Geen maatregelen
3720	Vooronderzoek Oudenaarde Oudenaarde De Bruwaan	AN	BAAC Vlaanderen bvba	Geen maatregelen
3936	Vooronderzoek Oudenaarde Oudenaarde bedrijvenpark coupure	AN	ABO nv	Geen maatregelen
4841	Vooronderzoek Oudenaarde Oudenaarde bedrijvenpark coupure	AN	ABO nv	Geen maatregelen
5256	Vooronderzoek Oudenaarde Oudenaarde Bruwaan II	AN	BAAC Vlaanderen bvba	Geen maatregelen
6638	Vooronderzoek Oudenaarde Bevere Donk	AN	SOLVA	Geen maatregelen
6853	Vooronderzoek Oudenaarde Oudenaarde Kortrijkstraat 295	AN	BAAC Vlaanderen bvba	Geen maatregelen
6960	Vooronderzoek Oudenaarde Kortrijkstraat	AN	Ruben Willaert bvba	Uitgesteld vooronderzoek
7724	Vooronderzoek Oudenaarde Oudenaarde - Ontdubbeling Rietgracht (22.812)	AN	VUHbs archeologie	Uitgesteld vooronderzoek
7563	Vooronderzoek Oudenaarde N60, Ronde Bruwaan	AN	Vlaams Erfgoed Centrum	Geen maatregelen
9706	Vooronderzoek Oudenaarde Wortegemstraat 30-32-34 Oudenaarde	AN	Raap België bvba	Geen maatregelen
11005	Vooronderzoek Oudenaarde Oudenaarde Bruwaan III	AN	ABO nv	Uitgesteld vooronderzoek
11899	Vooronderzoek Oudenaarde Oudenaarde Serpentstraat	AN	Ghent Archaeological Team bvba	Uitgesteld vooronderzoek
12590	Vooronderzoek Oudenaarde Oudenaarde Bruwaan III	N	ABO nv	Geen maatregelen
14040	Vooronderzoek Oudenaarde Oudenaarde Serpentstraat	N	Ghent Archaeological Team bvba	Geen maatregelen
15435	Vooronderzoek Oudenaarde Oudenaarde Camping Kompas Fase1	AN	BAAC Vlaanderen bvba	Geen maatregelen

16468	Vooronderzoek Oudenaarde Oudenaarde Gentstraat 82-84	AN	Bart Bot Archeologie	Geen maatregelen
18719	Vooronderzoek Oudenaarde Oudenaarde Meersbloem-Leupegem 48-50	AN	Acke & Bracke bvba	Geen maatregelen
21151	Vooronderzoek Oudenaarde Oudenaarde Beverstraat 25-27	AN	Acke & Bracke bvba	Geen maatregelen
21408	Vooronderzoek Oudenaarde Gentstraat 68-74	AN	Ruben Willaert nv	Uitgesteld vooronderzoek
21547	Vooronderzoek Oudenaarde Oudenaarde Donk Camping Kompas Fase 3-4	AN	BAAC Vlaanderen bvba	Uitgesteld vooronderzoek
22268	Vooronderzoek Oudenaarde Oudenaarde Donk Camping Kompas Fase 3-4	N	BAAC Vlaanderen bvba	Geen maatregelen
22758	Vooronderzoek Oudenaarde Meersbloem	AN	ABO nv	Geen maatregelen
23557	Vooronderzoek Wortegem-Petegem Sint- Martinusstraat	AN	Hembyse	Uitgesteld vooronderzoek
24096	Vooronderzoek Oudenaarde Paalstraat 16	AN	Ruben Willaert nv	Uitgesteld vooronderzoek
24771	Vooronderzoek Oudenaarde Bruwaan	AN	Terra Engineering & Consultancy	Geen maatregelen
25503	Vooronderzoek Oudenaarde Oudenaarde Kortrijkstraat	AN	Acke & Bracke bvba	Uitgesteld vooronderzoek
26290	Vooronderzoek Wortegem-Petegem Moregemplein	AN	Atelier Ilse Roovers	Uitgesteld vooronderzoek
27233	Vooronderzoek Oudenaarde Paalstraat 16	AN	Ruben Willaert nv	Geen maatregelen
28710	Vooronderzoek Oudenaarde Oudenaarde Kortrijkstraat	AN	Acke & Bracke bvba	Uitgesteld vooronderzoek
28973	Vooronderzoek Oudenaarde Wortegemstraat	AN	Hembyse	Uitgesteld vooronderzoek

Tabel 7: Overzicht van de publicaties in de omgeving van het oostelijk lijntracé (Inventaris Onroerend Erfgoed, 2024).

4.3 CARTOGRAFISCHE EN ICONOGRAFISCHE BRONNEN

Een belangrijke bron van informatie is historisch kaartmateriaal. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Eventueel eerder aanwezige middeleeuwse structuren zijn mogelijk reeds verdwenen en zijn dus niet meer opgenomen in recentere bronnen.

4.3.1 DE SLAG BIJ OUDENAARDE (1708)⁷

Op 11 juli 1708 vond ten noordwesten van de stad Oudenaarde een veldslag plaats tussen de Geallieerden (Groot-Brittannië, Nederland en keizer Leopold I van het Heilig Roomse Rijk) en Frankrijk & Spanje die kaderde binnen de Spaanse Successieoorlog. De aanzet van deze oorlog was het overlijden van de Spaanse koning Karel II die in zijn testament Filips van Anjou, kleinzoon van de regerende Franse koning Lodewijk XIV, benoemde tot zijn troonopvolger. De Geallieerden wilden beletten dat er een unie tussen Frankrijk en Spanje zou ontstaan. Het treffen op 11 juli bestond voornamelijk uit Nederlandse, Engelse en Franse soldaten: zo'n 90.000 aan elke zijde. De slag werd gewonnen door de Geallieerde troepen.

In 1712 werd een figuratieve kaart opgesteld door ingenieur G.L. Mosburger (Figuur 61). Oudenaarde is onderaan de kaart zichtbaar van waaruit Geallieerde troepen vertrekken richting *Oycke* (Ooike) en hierbij een route nemen die passeert tussen het kasteel van *Moereghem* (Moregem) en het kasteel van *Bruan* (Bruwaan). De Wortegemstraat, die deel uitmaakt van het voorliggend projectgebied, ligt binnen deze zone en parallel aan de geïllustreerde bewegingen van troepen. Bovendien geeft Mosburger te kennen dat de kampementen van de Geallieerden na de veldslag eveneens deze zone doorsnijden.

In 1714 werd een figuratieve kaart opgesteld van deze veldslag door Gilles Brakel die in 1715 een Nederlandse vertaling kreeg. Op deze kaart is de stad Oudenaarde onderaan prominent aanwezig alsook de Schelde en de (niet expliciet benoemde) Volkaartsbeek die door het dorp *Moerghem* loopt. De kerk van Moregem is zichtbaar ten zuiden (links) van de beek. De beweging van Geallieerde troepen vanuit Beveren is zichtbaar: zij bewegen zich in naar het westen om stelling te nemen ten zuiden van Ooike. Ze passeren hierbij aan hun rechterzijde het kasteel van *Broan* (Bruwaan) en aan hun linkerzijde '*C Morghem*', het kasteel van Moregem.

In het kader van deze veldslag vond in 2011-2012 een prospectieonderzoek plaats in opdracht van het Agentschap Onroerend Erfgoed die uitgevoerd werd door het Ename Expertisecentrum voor Erfgoed ontsluiting.⁸ Dit onderzoek stelde dat het slagveld te Oudenaarde een bijzonder grote archeologische waarde had, gezien gelijkaardige grote slagvelden in Europa zelden nog (grotendeels) onbebouwd zijn gebleven. Het veldwerk van het onderzoek bestond uit gerichte veldkarteringen met metaaldetector. Op basis van de resultaten van dit onderzoek konden gerichte onderzoeksvragen betreffende de veldslag beantwoord worden. De synthese van het onderzoek bestond uit een oproep tot het inrichten van een archeologische zone die het grondgebied van de veldslag omvat. Het gedeelte van het huidige projectgebied dat grenst aan de Wortegemstraat, waaronder het terrein voor grondverbetering, valt binnen de grenzen van de voorgestelde archeologische zone (Figuur 63).

Gezien verder historisch kaartonderzoek voor delen van de werkzones en het terrein voor grondverbetering geen verstoringen kunnen aanduiden, kan niet uitgesloten dat er zich nog artefacten daterend uit de tijd van de slag bij Oudenaarde in de ploeglaag aanwezig zijn. Bij metaaldetectie in de nabije omgeving worden geregeld musketkogels aangetroffen. Een systematisch onderzoek van het projectgebied

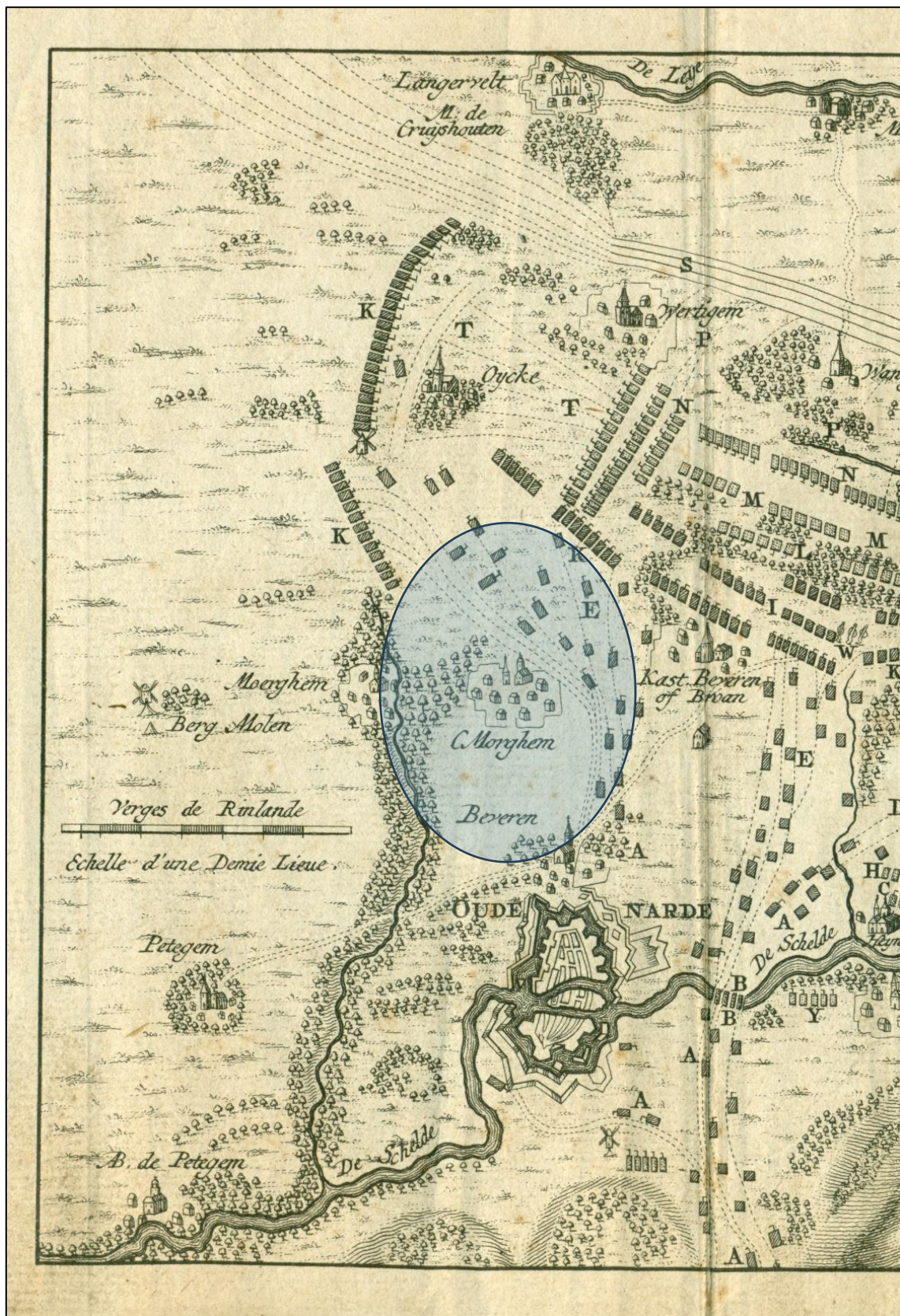
⁷ Foard et al. 2012.

⁸ Foard et al. 2012.

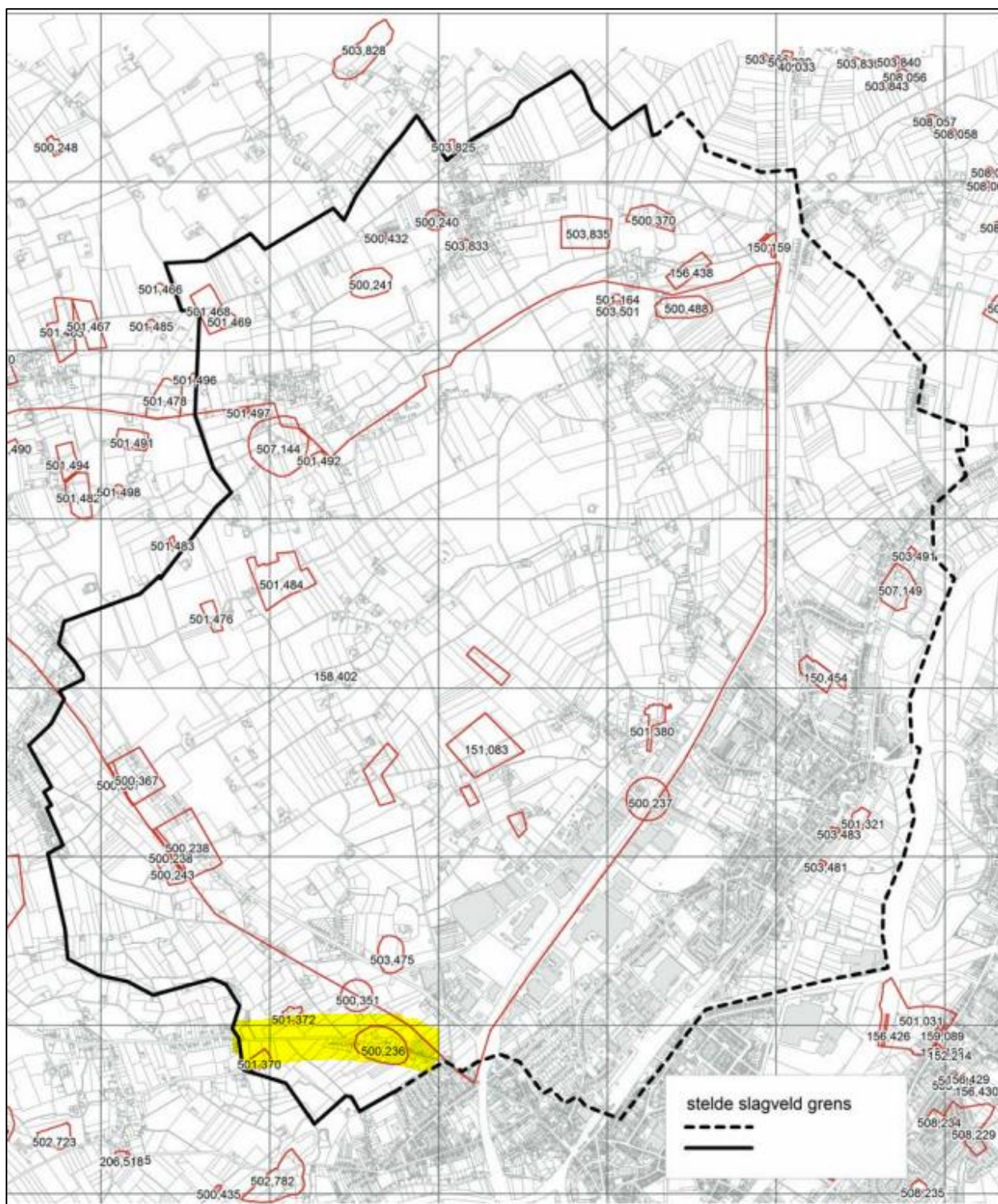
rakende aan de Wortegemstraat kan een bijdrage leveren over de kennis van de veldslag en de opvolgende kampementen op deze locatie.

Figuur 61: Detail van de kaart van de slag bij Oudenaarde door Mosburger (1712) met aanduiding van de locatie van het projectgebied bij benadering. (Mosburger 1712)

Figuur 62: Detail van de kaart van de slag bij Oudenaarde van 1715 met aanduiding van het projectgebied bij benadering. (Brakel 1715)

Figuur 63: Voorgestelde archeologische zone met aanduiding van de Wortegemstraat (geel) en toenmalige CAI-meldingen. (Foard et al. 2012)

4.3.2 OVERIGE CARTOGRAFISCHE BRONNEN

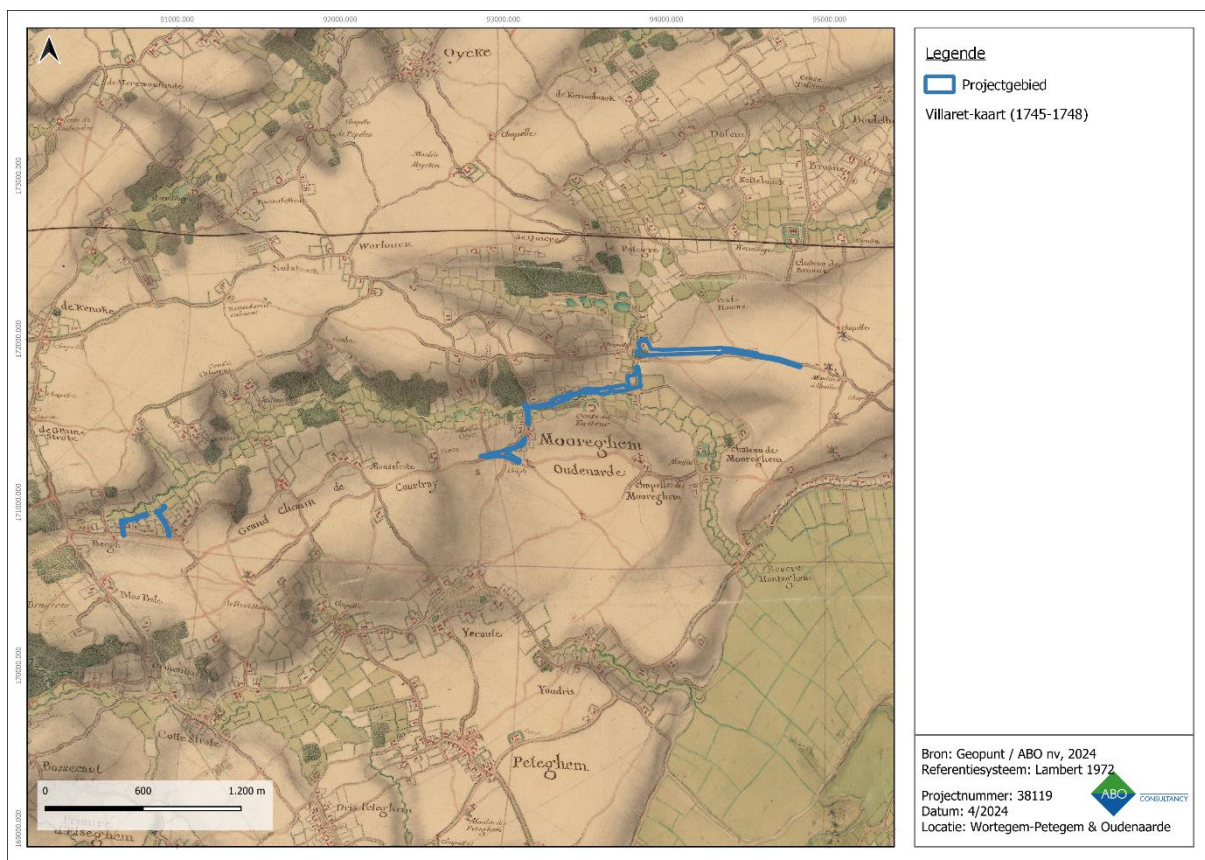
De **Fricxkaart** uit 1712 (Figuur 64) heeft een weinig betrouwbare georeferentie waardoor het projectgebied zich op meer dan 4km ten zuidwesten van de werkelijke positie ter hoogte van Oudenaarde bevindt. De omgeving ten westen van Oudenaarde wordt weergegeven als nat, met enkele bosjes, beken en windmolens. De **Villaretkaart** uit 1745-1748 (Figuur 65) toont al ruwweg een gelijkaardig wegenpatroon voor de huidige lijntracés (Figuur 66, Figuur 67) maar komt niet perfect overeen met de hedendaagse situatie, hetzij door een minder goede referentie of door een later rechte trekken van deze wegen. De Wortegemstraat toont zich aan beide zijden als volledig onbebouwd. Ter hoogte van het bufferbekken is mogelijk sprake van bebouwing in de vorm van hoeven, ter hoogte van het terrein voor grondverbetering is mogelijk een site met walgracht aanwezig. Ter hoogte van de Heerbaan grenzend aan het westelijke lijntracé is opvallend meer bebouwing aanwezig dan vandaag de dag het geval is (Figuur 67). Deze cluster woningen wordt aangeduid met de naam *Bergh*. De ruimere omgeving van beide lijntracés toont voornamelijk velden met wegenis en lintbebouwing.

De georeferentie van de **Ferrariskaart** (1777) (Figuur 68) komt ter hoogte van het oostelijk lijntracé beter overeen met de hedendaagse situatie (Figuur 69): de site met walgracht lijkt zich hier ten westen van het terrein voor grondverbetering te bevinden. Ten oosten van het tracé wordt een windmolen weergegeven. Echter: de georeferentie van de overige straten doet het hier minder goed en de straten komen slecht overeen met het hedendaagse stratenplan. Ter hoogte van het westelijk lijntracé is de georeferentie beter gelukt (Figuur 70). De oost-west georiënteerde delen van het lijntracé komen hier overeen met de ligging van de beek; de noord-zuid georiënteerde delen komen overeen met een wegenis en een dubbele bomerij.

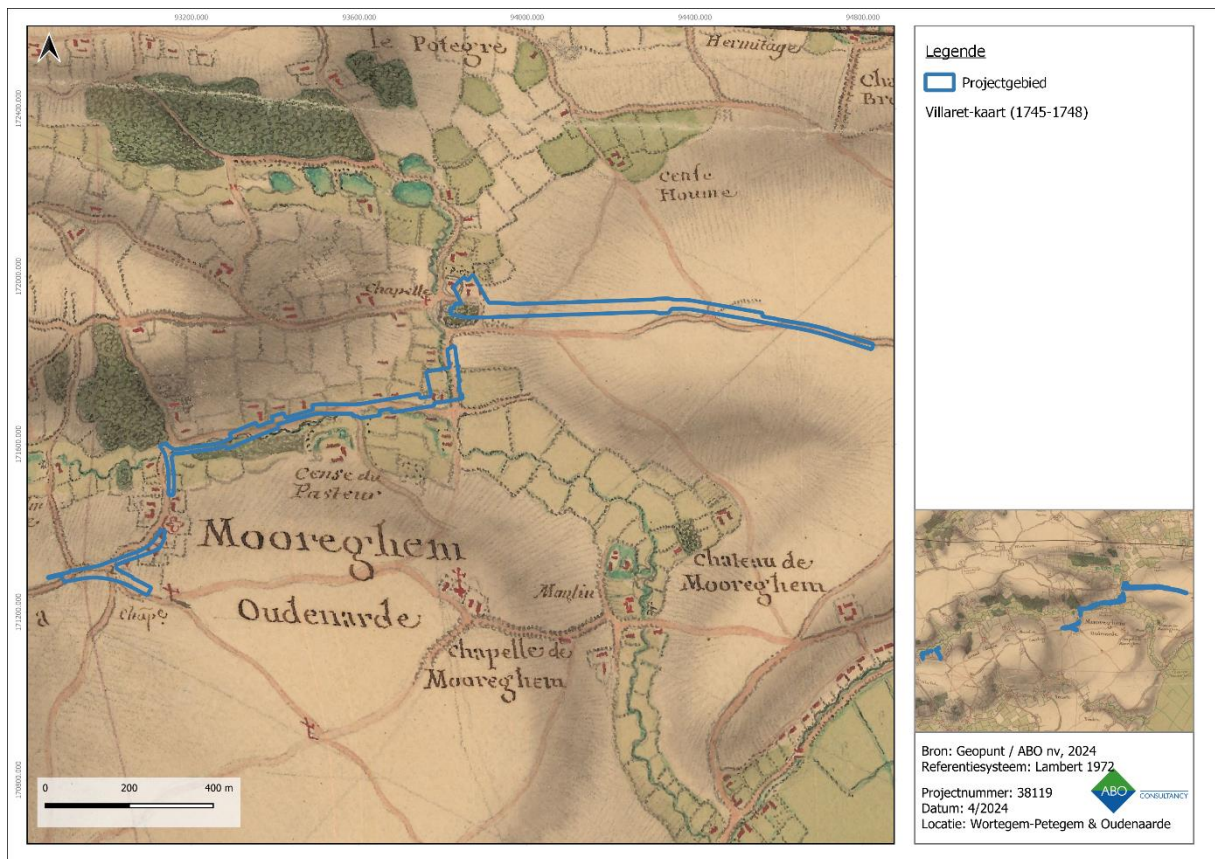
De **Atlas der Buurtwegen** (1840) (Figuur 71, Figuur 72, Figuur 73) en de **Poppkaart** (1842-1879) (Figuur 77, Figuur 78, Figuur 79) tonen voor beide lijntracés geen opvallende veranderingen ten opzichte van de voorgaande kaarten. Wel is voor het eerst de percellering duidelijk en de georeferentie correct. In de Atlas der Buurtwegen wordt voor het eerst de vierschaar weergegeven. Ook de **Vandermaelenkaart** (1846-1854) toont geen wijzigingen, maar helaas wel weer een slechte georeferentie (Figuur 74, Figuur 75, Figuur 76).

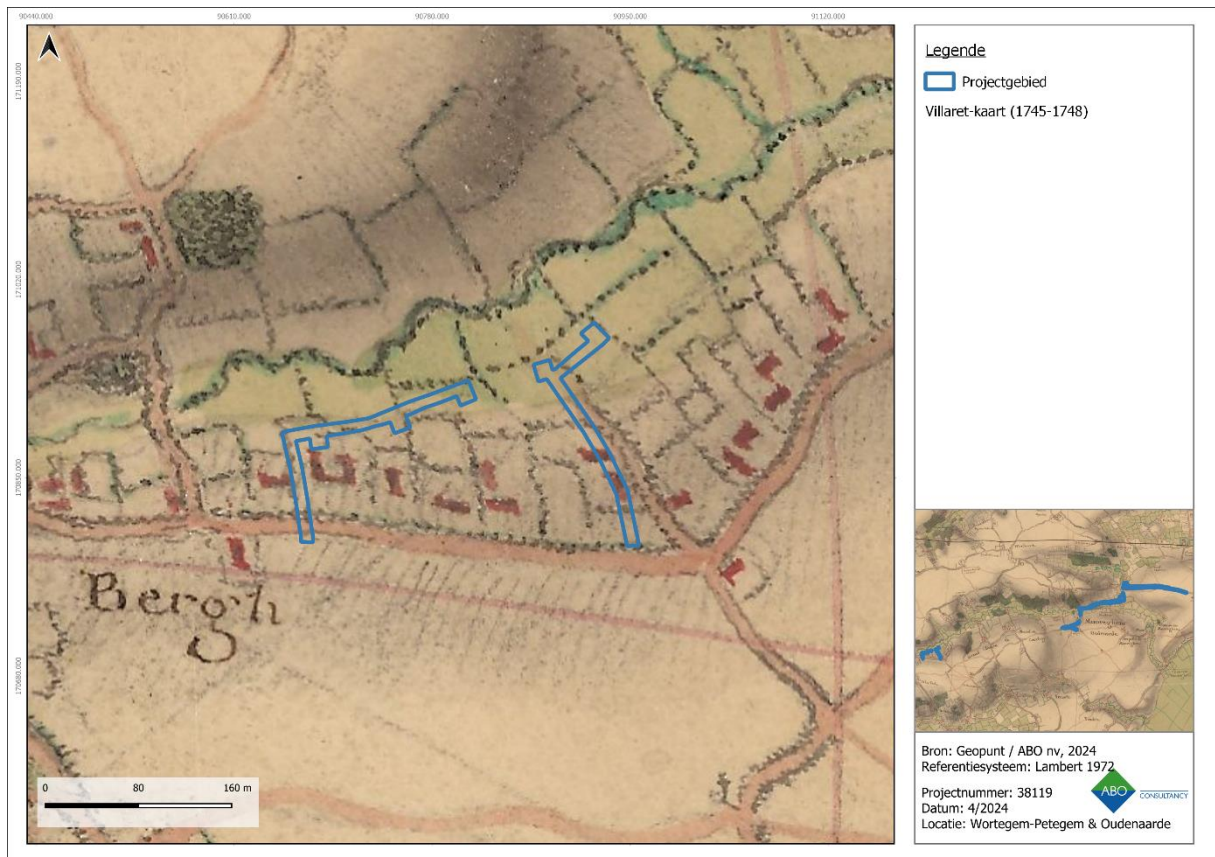
Figuur 64: Fricx-kaart met aanduiding van het projectgebied

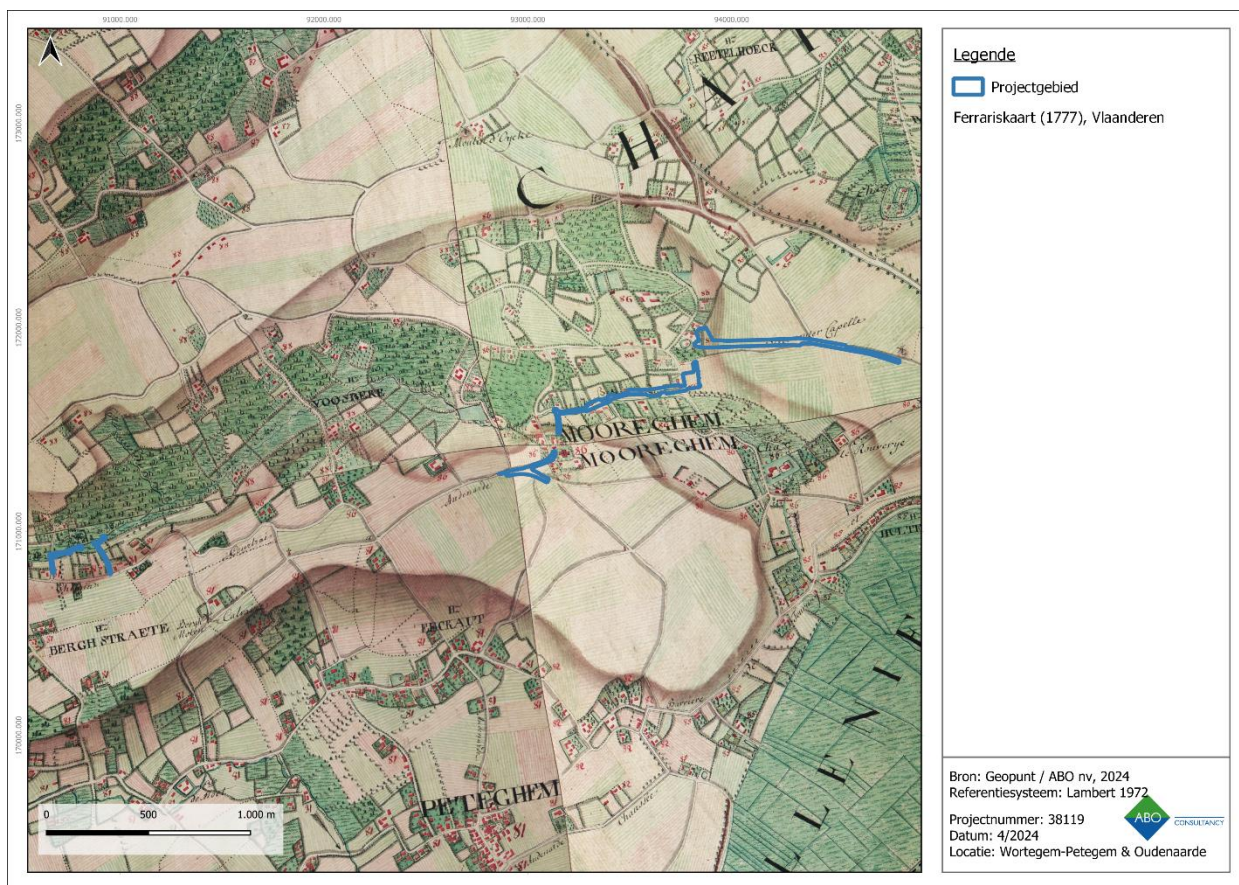
Figuur 65: Villaret-kaart met aanduiding van het projectgebied

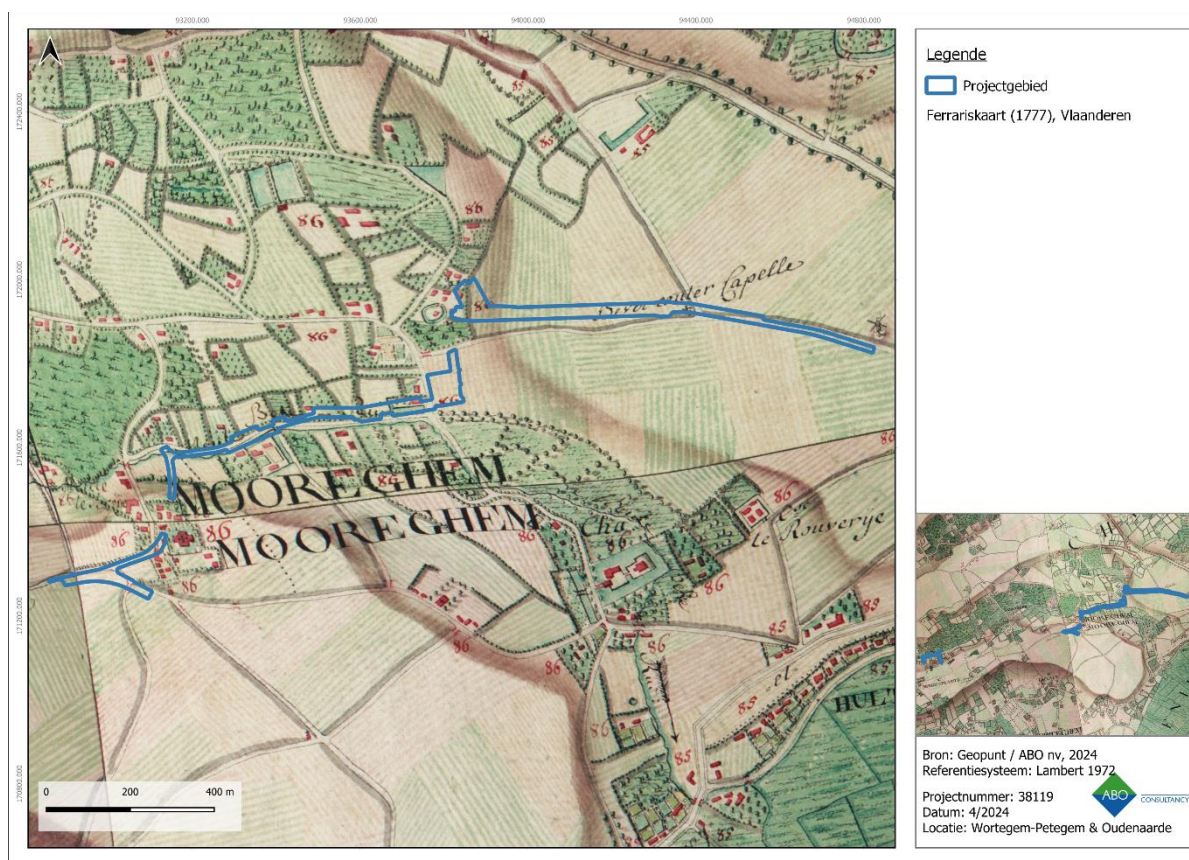
Figuur 66: Villaret-kaart met aanduiding van het oostelijk lijntracé

Figuur 67: Villaret-kaart met aanduiding van het westelijke lijntracé

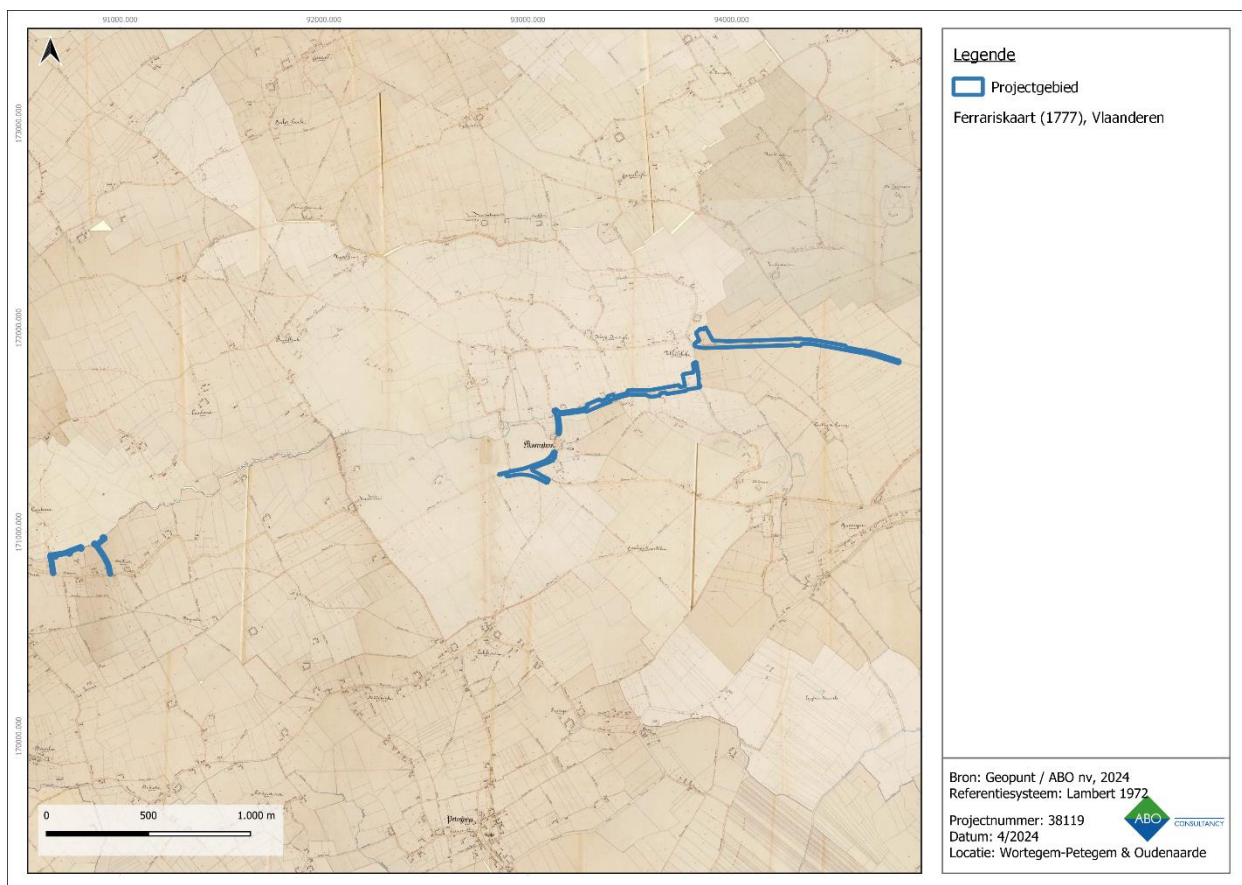
Figuur 68: Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied.

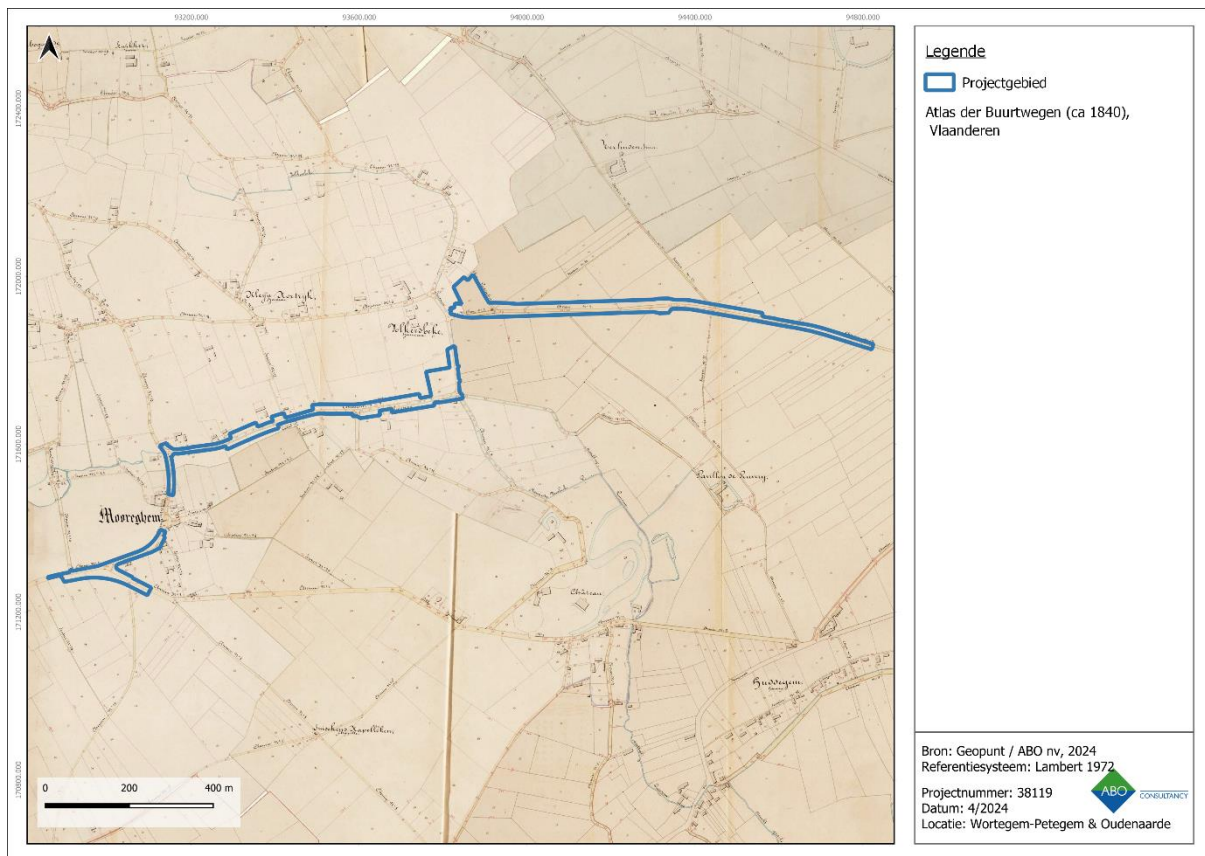
Figuur 69: Ferrariskaart met aanduiding van het oostelijk lijntracé

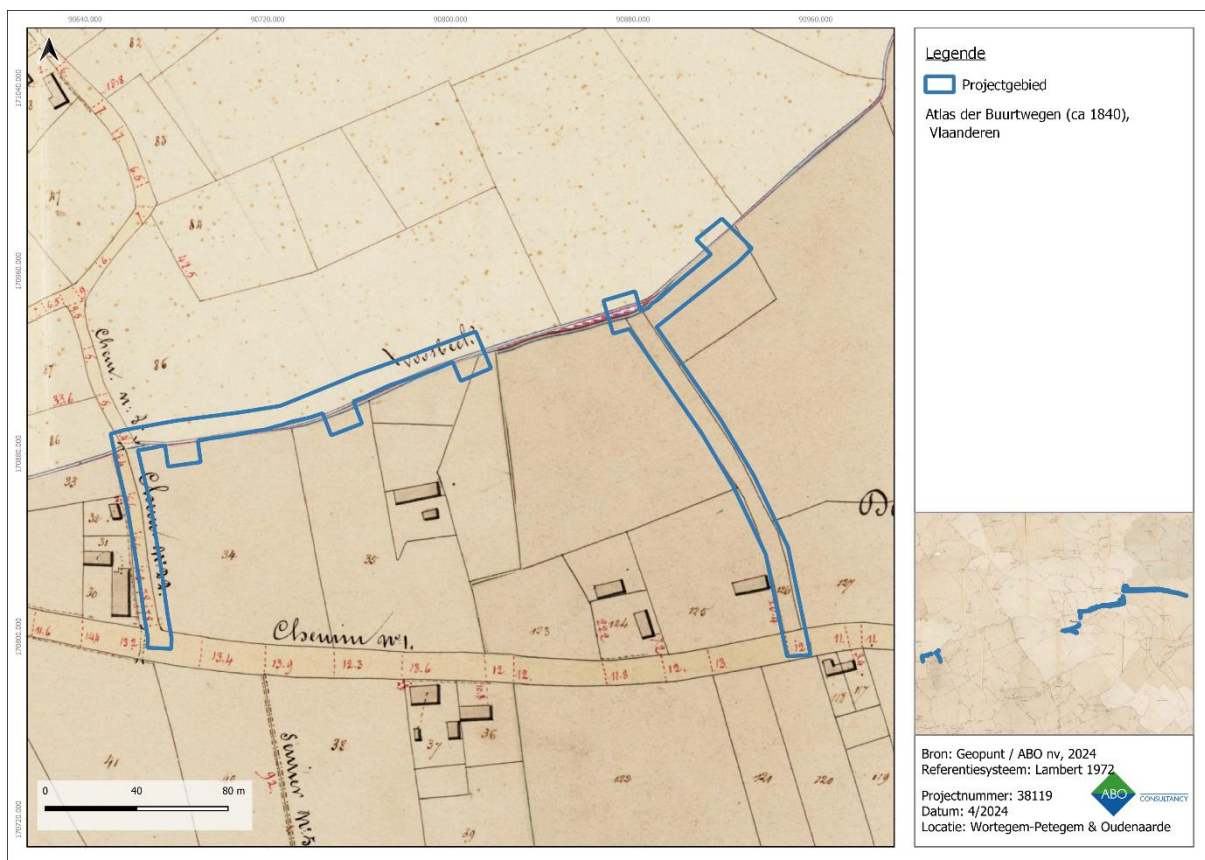
Figuur 70: Ferrariskaart met aanduiding van het westelijk lijntracé

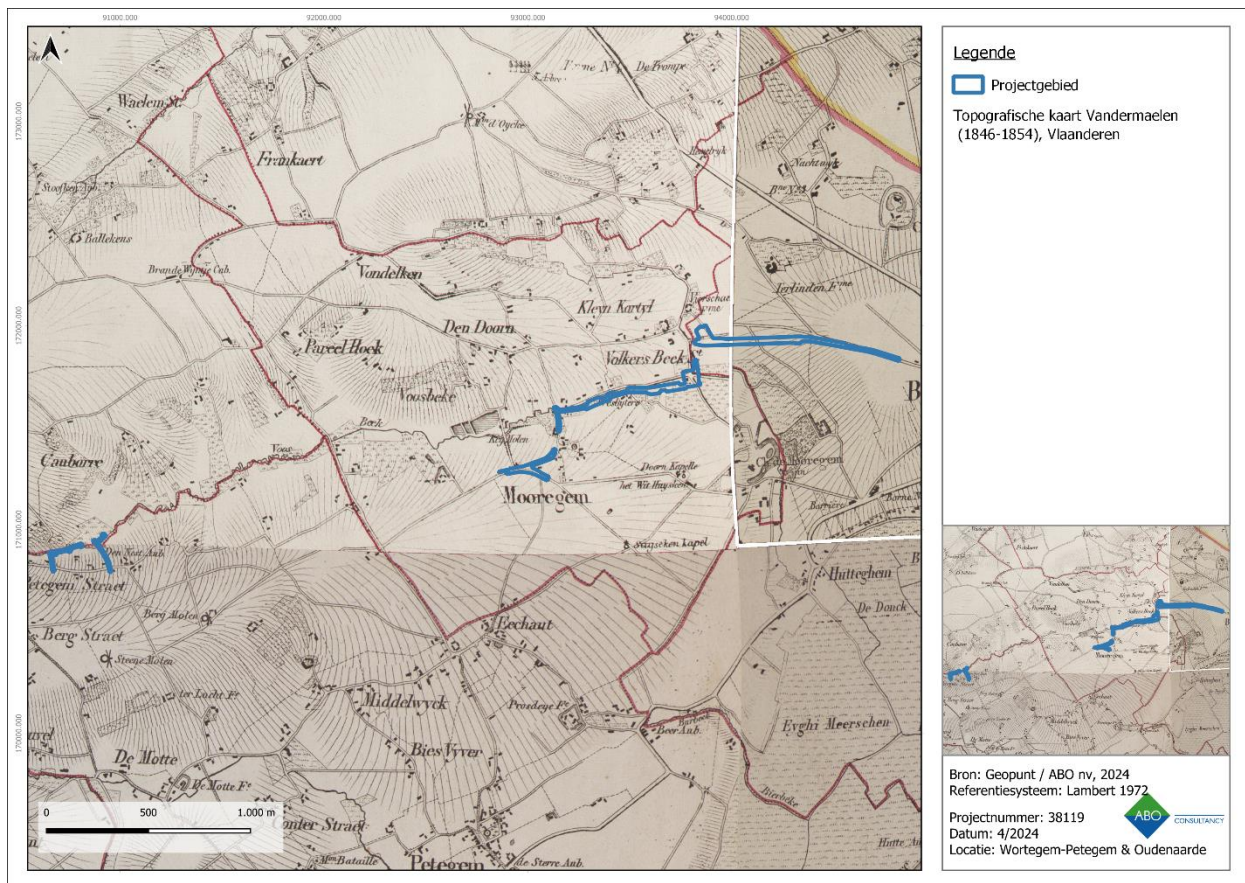
Figuur 71: Atlas der buurtwegen met aanduiding van het projectgebied

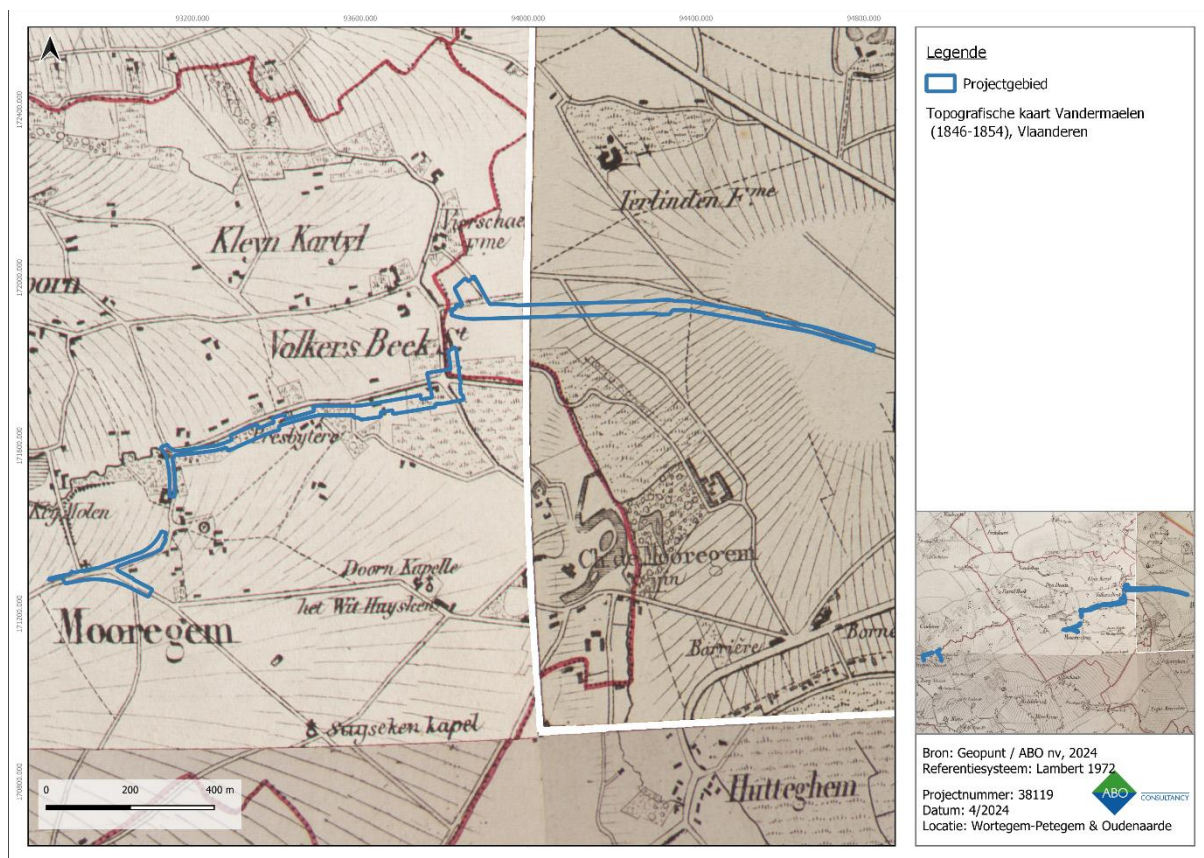
Figuur 72: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het oostelijk lijntracé

Figuur 73: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het westelijk lijntracé

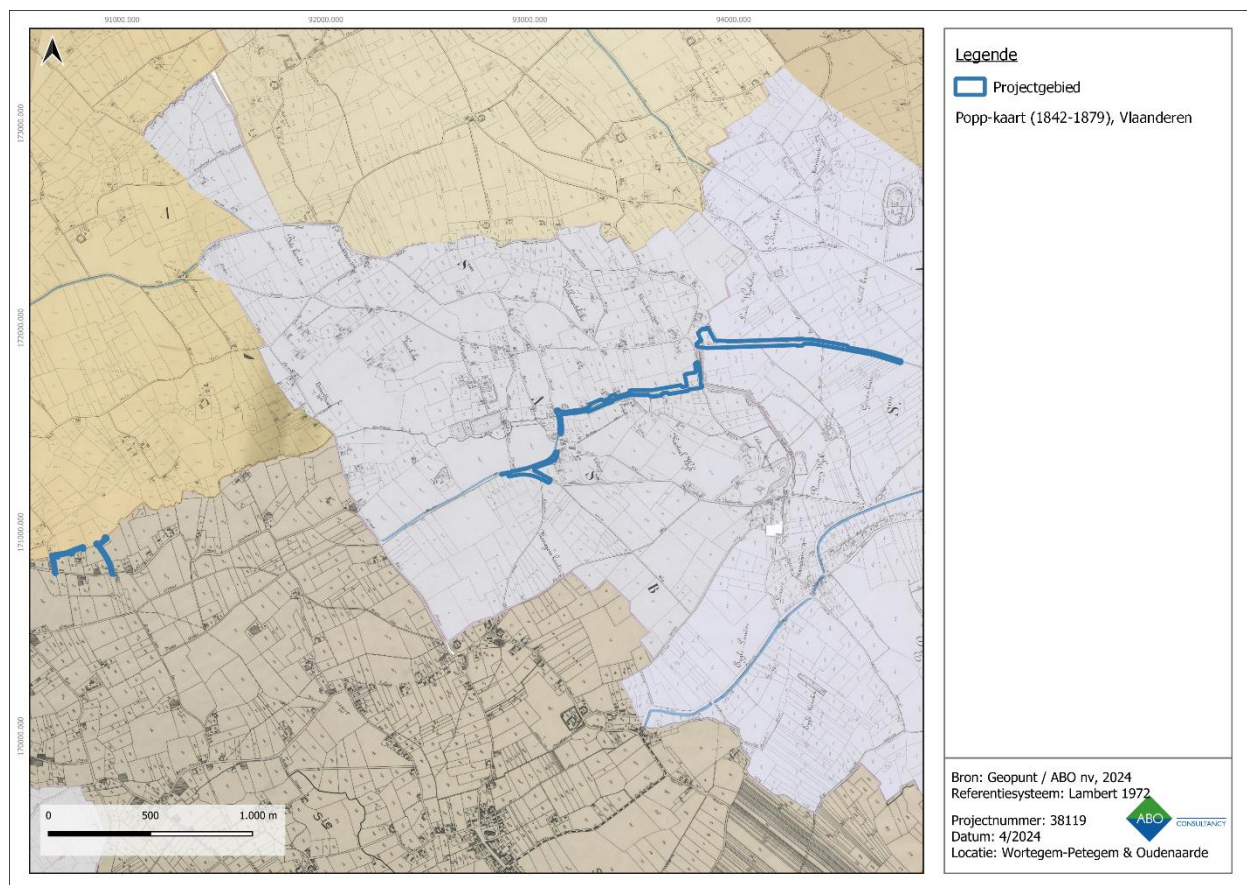
Figuur 74: Vandermaelenkaart met aanduiding van het projectgebied

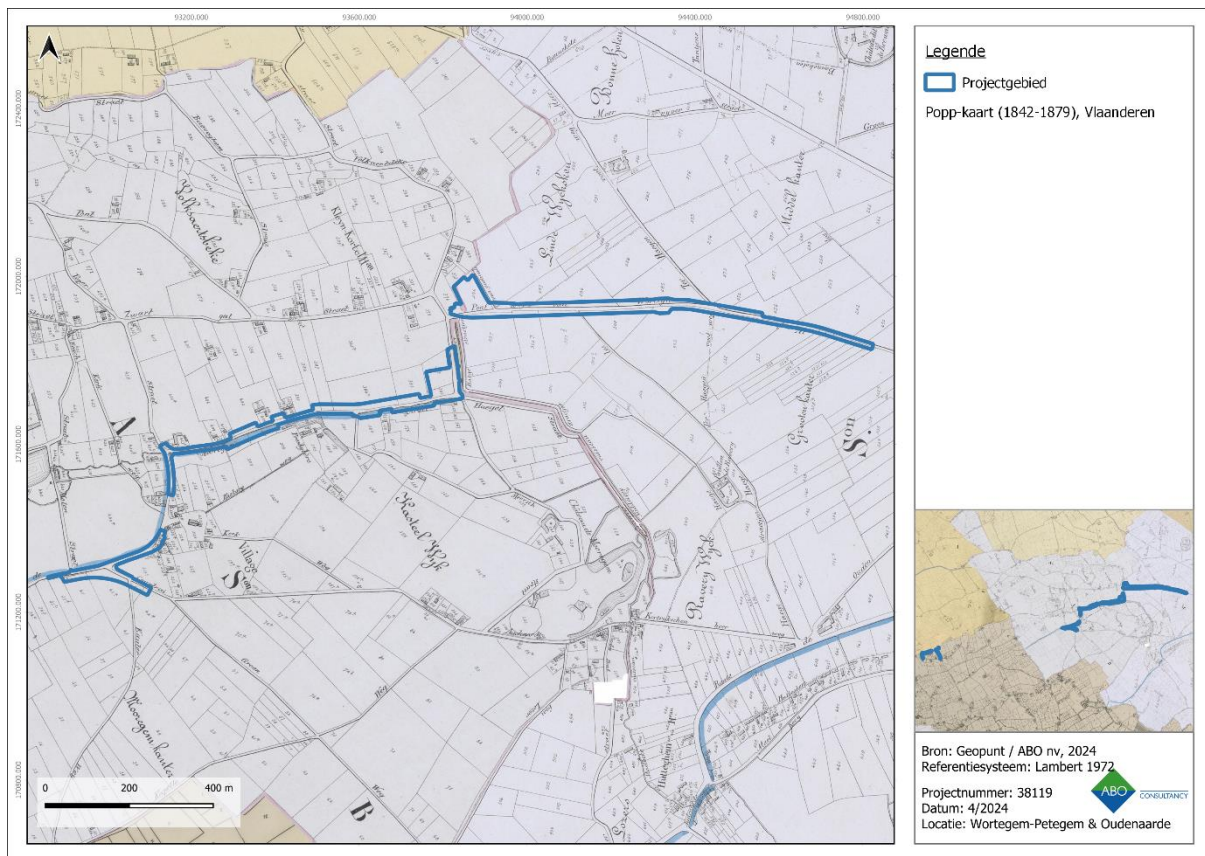
Figuur 75: Vandermaelen-kaart met aanduiding van het oostelijk lijntracé

Figuur 76: Vandermaelen-kaart met aanduiding van het westelijk lijntracé

Figuur 77: Poppkaart met aanduiding van het projectgebied

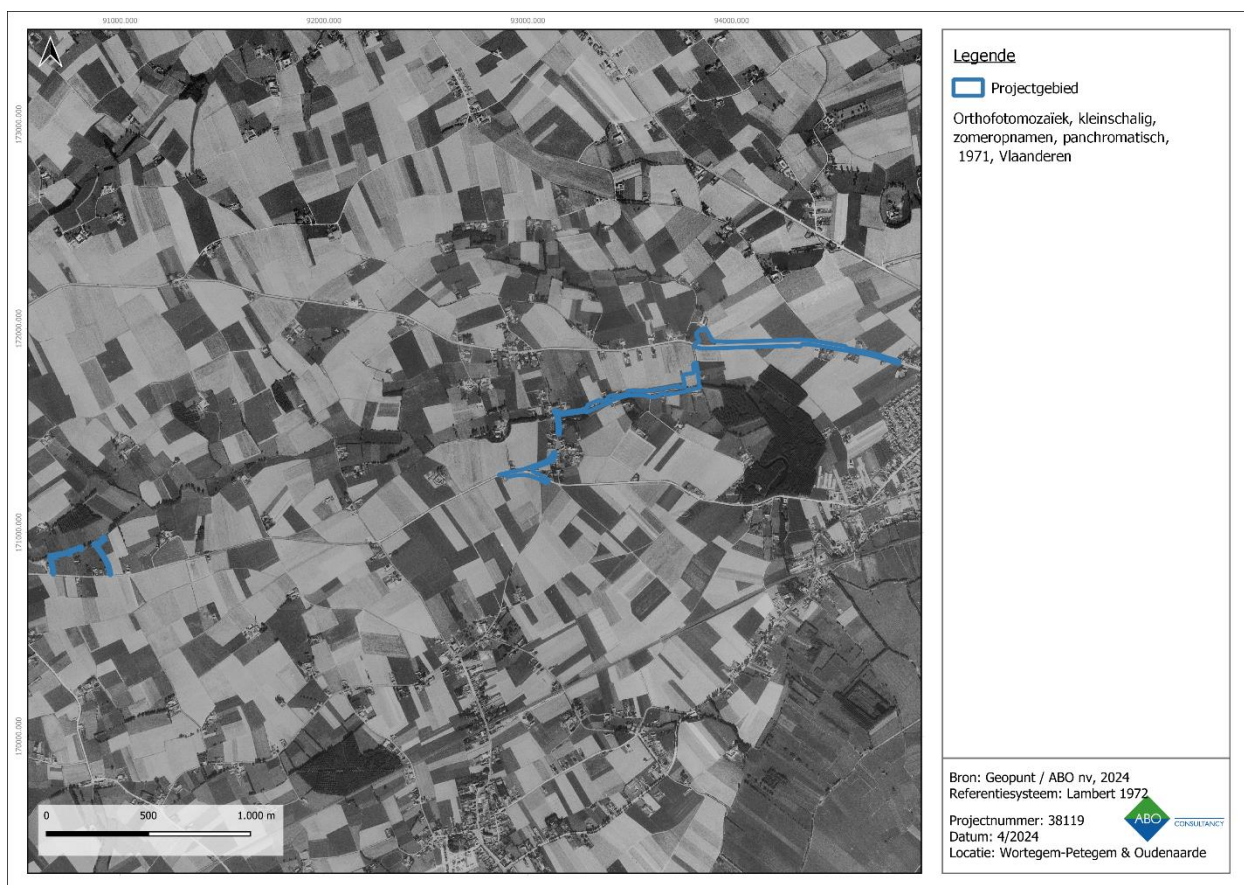
Figuur 78: Popp-kaart met aanduiding van het oostelijk lijntracé (Geopunt, 2042)

Figuur 79: Popp-kaart met aanduiding van het westelijk lijntracé (Geopunt, 2042)

4.4 RECENTE LANDSCHAPSVERANDERINGEN

Recentere landschapsveranderingen tonen aan dat het dorp zijn landelijke uiterlijk steeds heeft weten te behouden. Topografische kaarten uit 1873, 1904, 1939 en 1969 werden geraadpleegd, maar toonden binnen het projectgebied geen wijzigingen. De orthofoto uit 1971 toont ook weinig verschil met de kaarten uit de 19de eeuw en toont enkel lintbebouwing langsheen de wegenis en hierrond akkers en weiden. Zowel het terrein voor grondverbetering als het bufferbekken zijn in gebruik als akker. Deze luchtfoto toont eveneens weinig verschil met die van de huidige situatie (Figuur 83, Figuur 84, Figuur 85). Enkel ter hoogte van het toekomstig terrein voor grondverbetering langs de Wortegemstraat toont de orthofoto van 2017 werkzaamheden (Figuur 86). Er is een graafmachine zichtbaar alsook een vrachtwagen en verschillende grondhopen. Het is onduidelijk wat deze werkzaamheden ingehouden hebben of welke verstoringsdiepte deze met zich mee brachten. Op de orthofoto van 2018 is het terrein als akker hersteld (Figuur 87): in het noorden is de grens van de werkzaamheden nog steeds zichtbaar.

Figuur 8o: Orthofoto uit 1971 met aanduiding van het projectgebied

Figuur 81: Orthofotomozaïek uit 1971 met aanduiding van het oostelijk lijntracé

Figuur 82: Orthofotomozaïek uit 1971 met aanduiding van het westelijk lijntracé

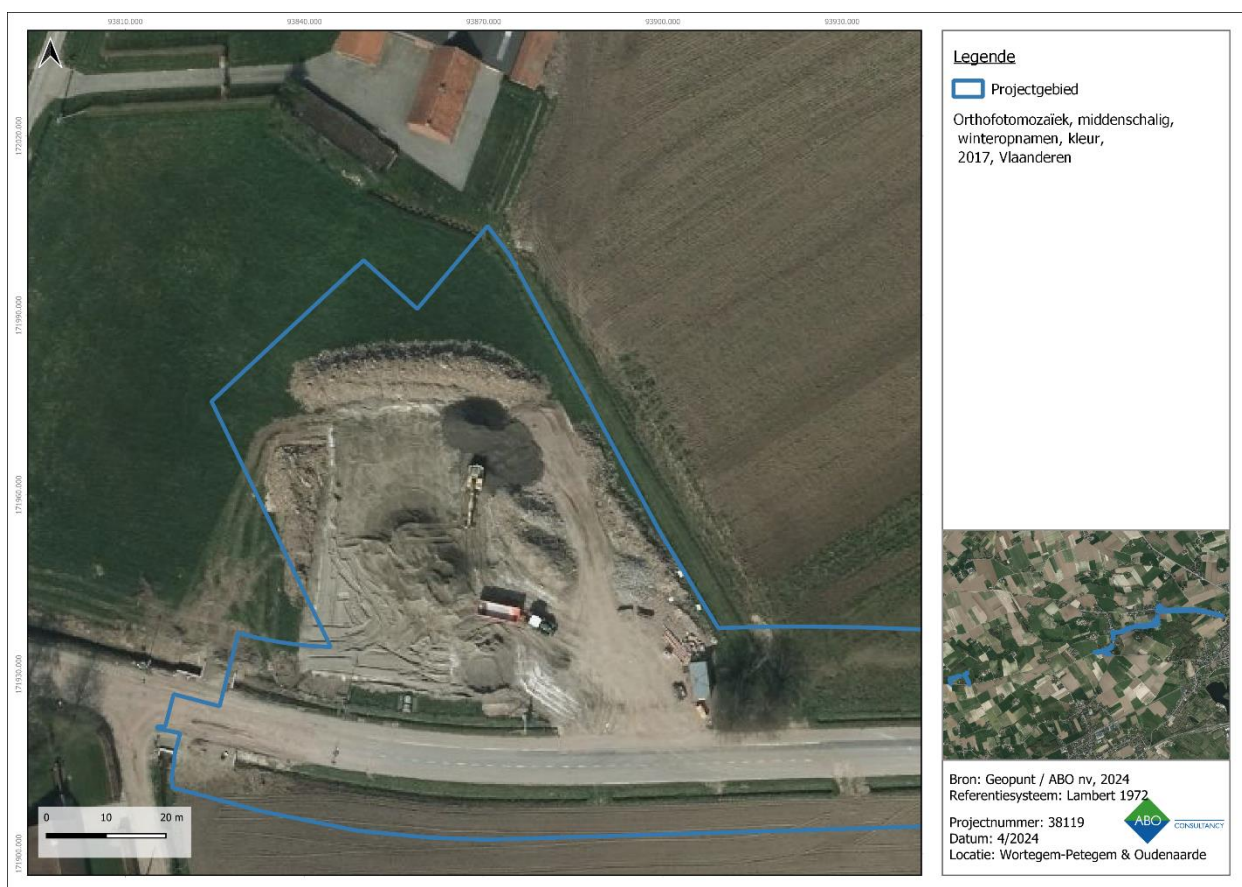
Figuur 83: Meest recente orthofotomozaïek met aanduiding van het projectgebied

Figuur 84: Meest recente orthofotomozaïek met aanduiding van het oostelijk lijntracé

Figuur 85: Meest recente orthofotomosaïek met aanduiding van het westelijk lijntracé

Figuur 86: Orthofoto uit 2017 met aanduiding van het projectgebied ter hoogte van het terrein voor grondverbetering

Figuur 87: Orthofoto uit 2018 met aanduiding van het projectgebied ter hoogte van het terrein voor grondverbetering

5 BESLUIT

Deze archeologienota werd opgemaakt door ABO nv naar aanleiding van de aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel alsook de (her)aanleg van wegenis en grachten, aanleg van een bufferbekken, ingebruikname van een terrein voor grondverbetering en het rooien van bomen ter hoogte van de Wortegemstraat, Vierschaar, Volkaartsbeekstraat, Moregemplein en Heerbaan te Wortegem-Petegem & Oudenaarde. Het doel van dit onderzoek is driedelig. Ten eerste wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Ten tweede wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten bewaard zijn en in hoeverre ze bedreigd zijn door de geplande bouwwerken. Ten derde wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is. Het antwoord op deze onderzoeksvragen luidt als volgt:

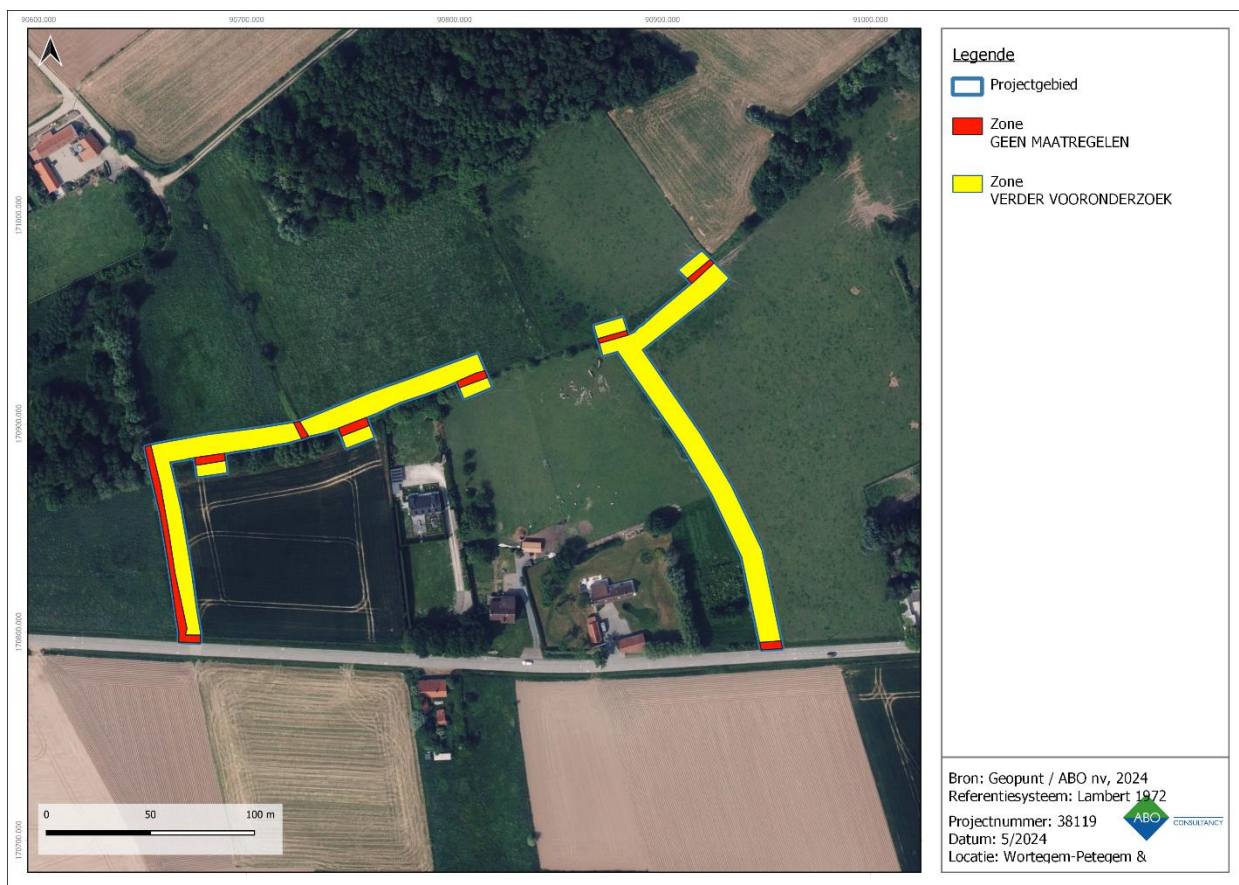
- Er zijn tijdens archeologische vooronderzoeken met ingreep in de bodem in de directe omgeving sporen gevonden uit de steentijden, de Romeinse tijd en de middeleeuwen. Verder zijn er ook enkele locaties gekend uit de middeleeuwen en nieuwe tijd op basis van bijvoorbeeld cartografische bronnen. De aanwezige vierschaar langs het lijntracé vormt in het bijzonder een interessante erfgoedwaarde. Verder wijst ook een aantal veldkarteringen op de aanwezigheid van steentijdartefactensites en verwijst het aantreffen van musketkogels door middel van metaaldetectie op de slag bij Oudenaarde uit 1708. Op basis van deze informatie bestaat de kans om resten en/of sporen van menselijke aanwezigheid uit zeer uiteenlopende perioden aan te treffen ter hoogte van het projectgebied. Het kan op basis van dit bureauonderzoek gesteld worden dat er voornamelijk in het westelijk lijntracé een verhoogde verwachting is voor de steentijden en in het oostelijk lijntracé een verhoogde verwachting voor sites uit de nieuwe tijd alsook de slagveldsite van de slag bij Oudenaarde.
- Uit historisch en landschappelijk onderzoek blijkt dat de lijntracés binnen het projectgebied reeds voor een groot gedeelte in gebruik zijn als wegenis sinds ten laatste de 18de eeuw. De aangrenzende percelen hebben echter sinds die tijd grotendeels hun functie als landbouwgrond behouden. Landschappelijk gezien is het projectgebied gelegen in een beekvallei. Voor het westelijk lijntracé kan gesteld worden dat het zich hoger op de helling bevindt. Bij veldkarteringen op gelijkaardige terreinen in de nabije omgeving van het projectgebied werden lithische artefacten aangetroffen. De landschappelijke ligging van het projectgebied brengt mogelijk een verhoogde archeologische verwachting met betrekking tot de steentijden met zich mee. Hoewel er vaak een hoog risico op bodemerosie geldt voor nabijgelegen percelen wordt de erosie ter hoogte van het projectgebied als lager ingeschat. Verder worden lokaal colluviale gronden gekarteerd. De aanwezigheid van colluvium kan enerzijds betekenen dat archeologisch relevante lagen reeds weg erodeerden. Anderzijds kan deze eroderende grond een afdekkend effect hebben op de ontvangende percelen. Dit heeft een positieve impact op de kans op bewaring van eventueel aanwezig erfgoed uit de steentijden. De huidige toestand van het projectgebied bestaat uit wegenis en omliggende landbouwgronden en beken. De initiatiefnemer plant stedenbouwkundige handelingen in de vorm van de aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel en aanverwante activiteiten. Ter hoogte van de bestaande wegenis wordt de impact van de geplande werkzaamheden als miniem ingeschat: hier worden bestaande nutsleidingen verwijderd en vervangen en bestaande verharding verwijderd en vervangen met gelijkaardige verstoringsdieptes. Ter hoogte van een terrein aan de Wortegemstraat zal een terrein voor grondverbetering ingericht worden. Hoewel dit terrein opgehoogd zal worden, dient rekening gehouden te worden met een buffer ten opzichte van het archeologisch vlak ten oorzaak van compactie door het werken met zware machines. Op een akker in de Vierschaar zal een bufferbekken worden aangelegd (1m-mv) met omringend een verharding (0,61m-mv). Binnen het projectgebied vallen verschillende lijntracés met een geringe breedte van

gemiddeld 10m of minder. Deze smalle zones zouden bij een proefsleuvenonderzoek hoogstens leiden tot fragmentarische en geringe kenniswinst. Verschillende lijntracés bevinden zich bovendien vlak langs een natuurlijke waterloop. Naast de fragmentarische kenniswinst houdt de aanwezigheid van water enerzijds het risico in dat de werkput zou vollopen. Anderzijds veroorzaakt de waterloop ook een verhoogde erosiewerking dat op zijn beurt het natuurlijke bodembestand aantast. Vanuit een oogpunt van een kosten-baten analyse kan gesteld worden dat het uitvoeren van verder onderzoek binnen deze smalle stroken economisch onwenselijk is en ook veiligheidsrisico's met zich meebrengt.

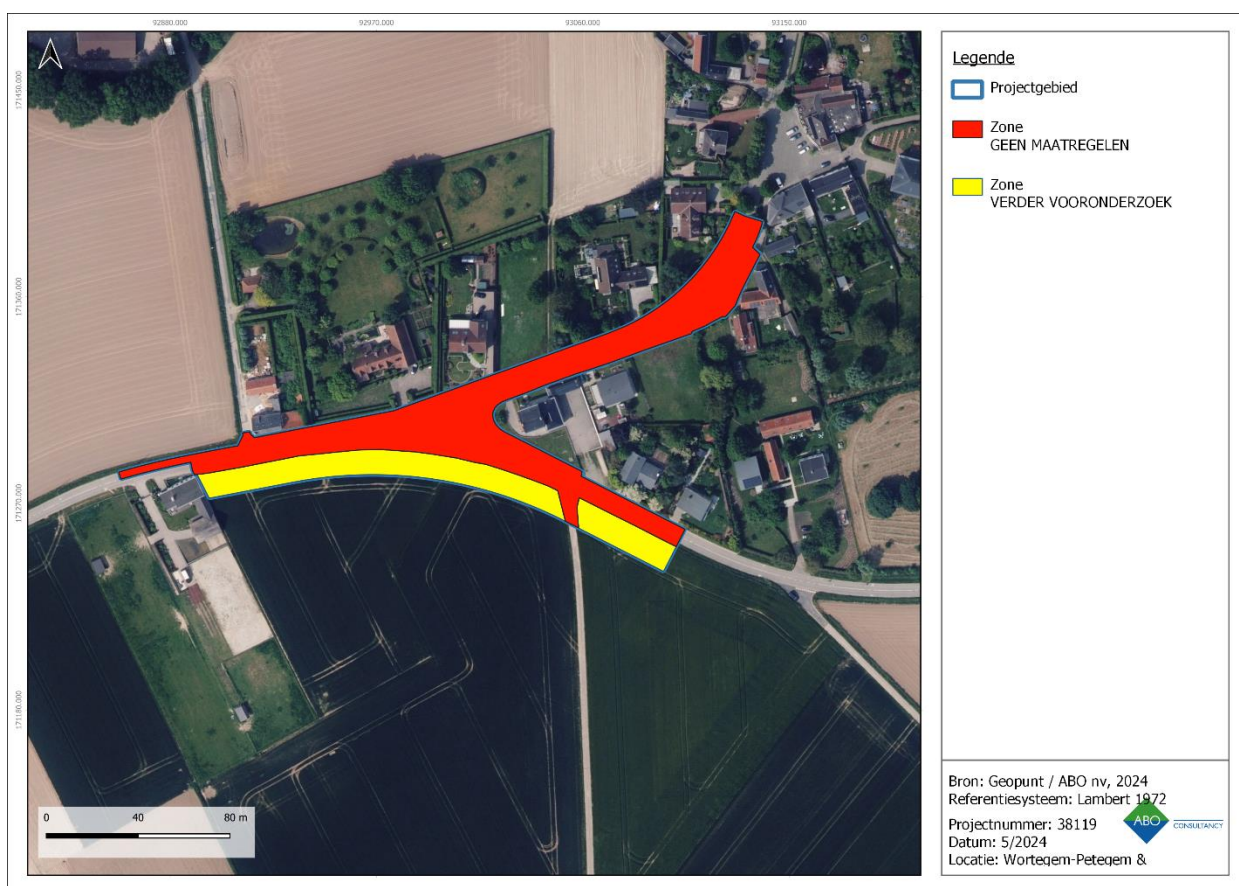
- Op basis van de bovenstaande argumenten wordt besloten dat er een variërend hoog tot beperkt potentieel tot kennisvermeerdering is voor het projectgebied, afhankelijk van de locatie.
 - **BEPERKT TOT GEEN KENNISPOTENTIEEL (31.484 m²)**
 - Ter hoogte van de **huidige wegenis** zijn reeds nutsleidingen aanwezig en zullen de geplande werkzaamheden naar verwachting slechts een **minieme impact** hebben op het bodemarchief.
 - **GEMIDDELD TOT HOOG KENNISPOTENTIEEL (32.066 m²)**
 - Ter hoogte van een groot deel van het **terrein voor grondverbetering** is reeds sprake van een bodemverstoring zoals blijkt uit de orthofoto van 2017. Bovendien grenst het terrein aan de vierschaar. De precieze omvang van deze verstoring, zowel horizontaal als verticaal, is niet gekend. Het terrein behoudt hierdoor een **hoger kennispotentieel**.
 - Ter hoogte van het **bufferbekken** en de **omliggende werkzones** wordt vooronderzoek aanbevolen gezien deze terreinen een **hoger kennispotentieel** hebben.
 - Ter hoogte van de **bestaande grachten en beken** situeert zich een **gemiddeld kennispotentieel specifiek met betrekking tot de steentijden**. Omwille van de oppervlakte van de tracés en de nabijheid van verschillende CAI-waarnemingen uit de steentijden wordt hier een steentijdtraject aanbevolen. Deze werkzones die zich aangrenzend aan de wegenis bevinden bestaan uit stroken van <10m in breedte naast een waterloop met natte bodem zonder profielontwikkeling. Een proefsleuvenonderzoek wordt daardoor vanuit een kosten-baten perspectief weinig opportuun geacht gezien dit hoogstens tot fragmentarische kenniswinst betreffende sporensites kan leiden. **Naast het steentijdtraject worden hier geen verdere maatregelen aanbevolen.**

De huidige bureaustudie is niet afdoende gezien voor een deel van het projectgebied bodemingrepen gepland worden binnen percelen waarvoor op basis van historisch en cartografisch onderzoek geen verstoringen of de afwezigheid van archeologische sites aangetoond kan worden. Deze vaststelling doet ons concluderen dat verder archeologisch onderzoek aan te raden is en wordt er aldus gepleit voor een **archeologisch vooronderzoek** voor het projectgebied zodoende omkaderd in het Programma van Maatregelen.

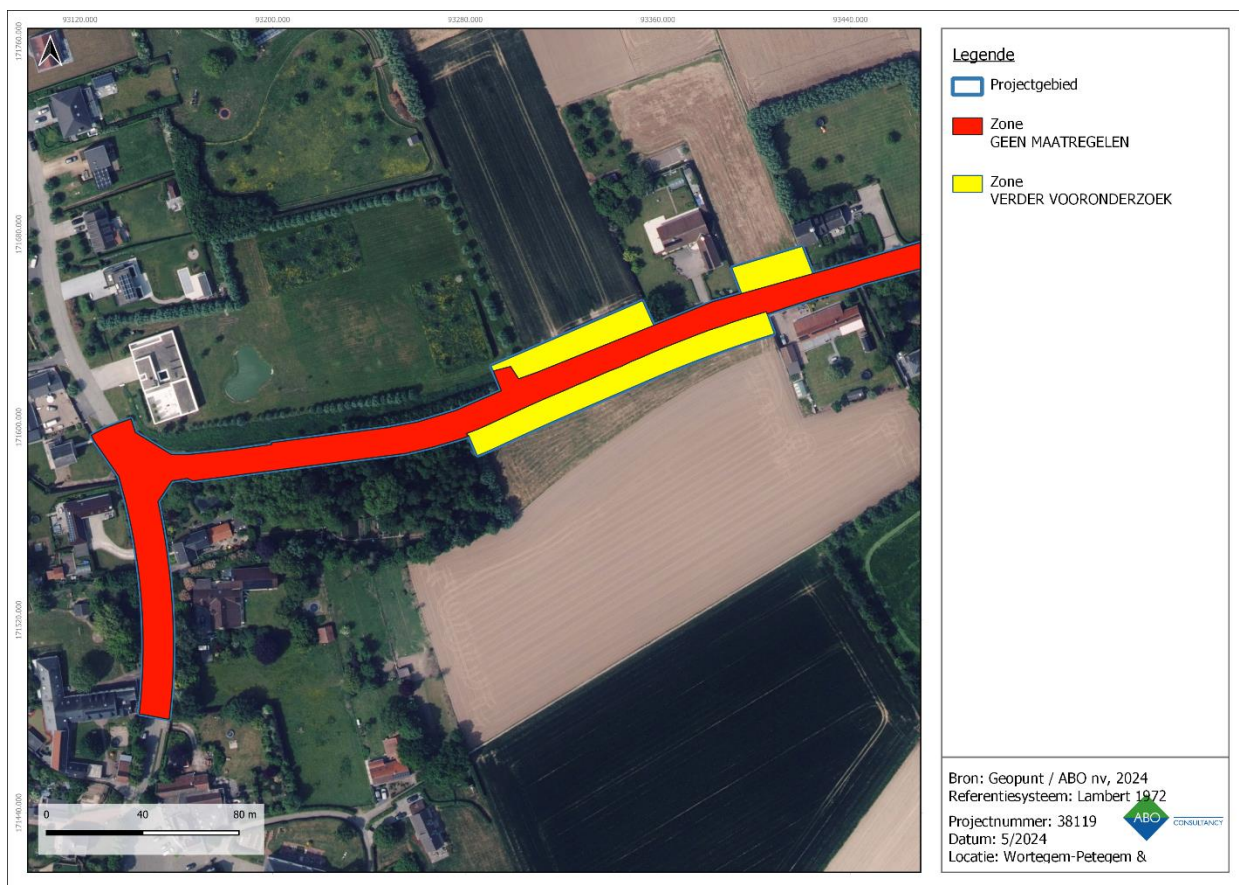
Het gehele onderzoek betreft een traject met uitgesteld onderzoek omwille van juridische redenen daar de opdrachtgever niet de eigenaar is van alle betreffende percelen.

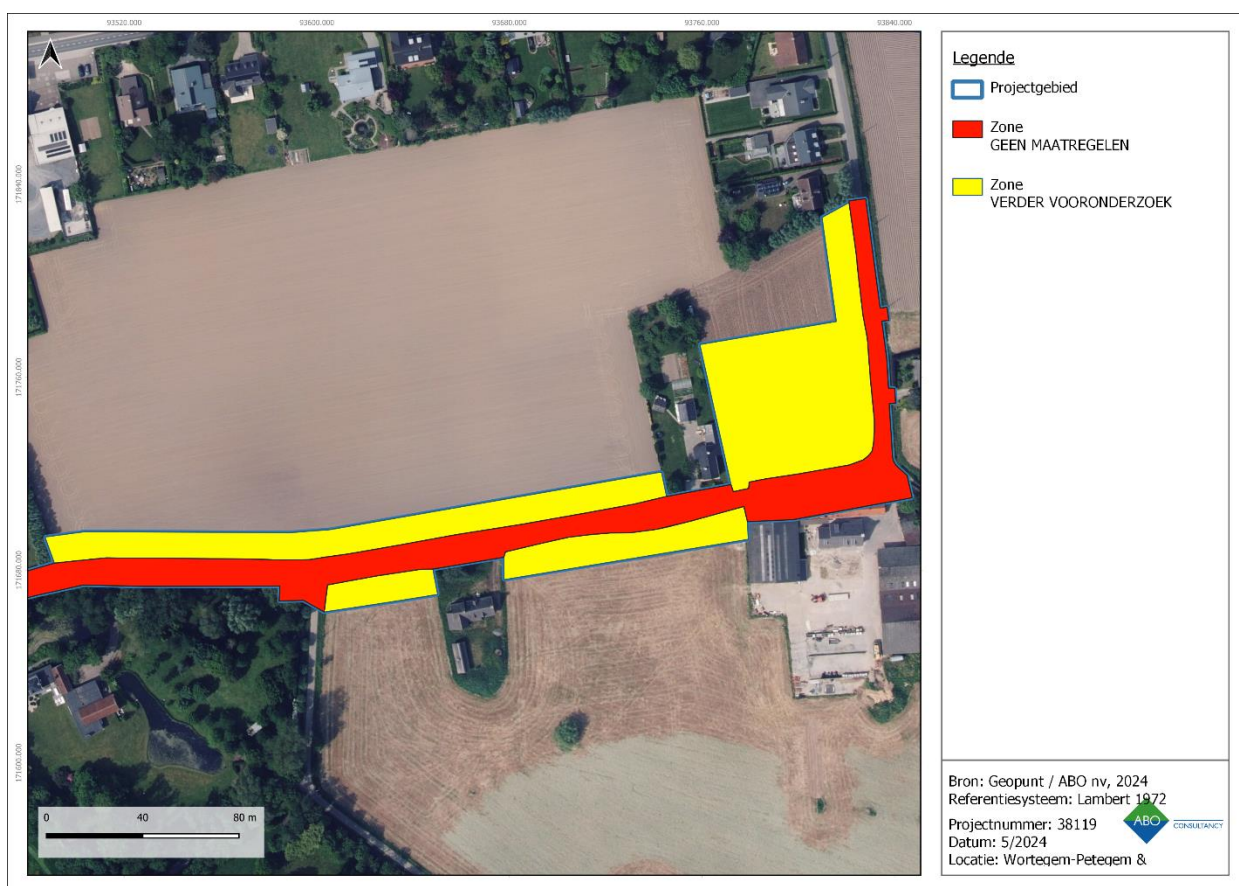
Figuur 88: Overzicht van het archeologisch advies met betrekking tot het westelijk lijntracé.

Figuur 89: Overzicht van het archeologisch advies met betrekking tot het oostelijk lijntracé – deel 1.

Figuur 90: Overzicht van het archeologisch advies met betrekking tot het oostelijk lijntracé – deel 2.

Figuur 91: Overzicht van het archeologisch advies met betrekking tot het oostelijk lijntracé – deel 3.

Figuur 92: Overzicht van het archeologisch advies met betrekking tot het oostelijk lijntracé – deel 4.

Figuur 93: Overzicht van het archeologisch advies met betrekking tot het oostelijk lijntracé – deel 5.

6 BIBLIOGRAFIE

Cartografische bronnen

Atlas Cadastral parcellaire de la Belgique de Flandre Oriental, Philippe-Christian Popp, uitgegeven in 1842-1879, schaal 1:5000.

Atlas van de Buurtwegen, opgesteld naar aanleiding van de wet op de buurtwegen van 10 april 1841, schaal 1:2.500 (overzichtsplannen schaal 1:10.000).

Brakel, Gilles. 'Plan van het hoofdtreffen, bij Oudenaarden, voorgevallen den 11 july 1708'. Histoire du Prince d'Orange et de Nassau. Leeuwarden: J. Lamigue, 1715.

Geopunt Vlaanderen, Orthofoto's 1971, 1979-1990, 2002-2003, 2014, 2015, 2016, 2020, *Wortegemstraat, Oudenaarde* [online], <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 26 maart 2024)

Kaart van Villaret, Institut National de l'Information Géographique et Forestière, Sint-Mande (France), CH 292, uitgegeven in 1745, schaal 1:14.400.

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden voor Zijn Koninklijke Hoogheid de Hertog Karel Alexander van Lotharingen, Jozef Jean François de Ferraris, Koninklijke Bibliotheek van België, uitgegeven in 1770-1778, schaal 1:11.520 herleid naar 1:25.000.

Mosburger, G.L. 'Plan de la Bataille d'Oudenaerde du 11 Juillet 1708'. Brussel: Henry Fricx, 1712.

Topografische kaart van België, Philippe Vandermaelen, uitgegeven in 1846-1854, schaal 1:20.000.

Topografische kaarten, 1873, 1904, 1939, 1969, 1981, 1989, *Wortegemstraat, Oudenaarde* [online], www.cartesius.be, (geraadpleegd op 26 maart 2024)

Digitale bronnen

Inventaris Onroerend Erfgoed. 'Inventaris Onroerend Erfgoed. Geraadpleegd 26 maart 2024. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed. 'Moregem'. Geraadpleegd 26 maart 2024. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/14125>

Inventaris Onroerend Erfgoed. 'Wortegem'. Geraadpleegd 26 maart 2024. <https://inventaris.onroenderfgoed.be/themas/14128>.

Publicaties

Boudry, Tanja. 'Nota Oudenaarde Donk, Camping Kompas fase 3 en 4 Deel 1: Verslag van Resultaten'. BAAC Vlaanderen Rapport. Gent: BAAC Vlaanderen bvba, 20 april 2022. <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/22268>.

Cruz, Frédéric, Joachim Rozek, Luc Allemeersch, en Pieter Laloo. 'Oudenaarde - Eine - Renovatie collector Bruwaan en Serpentsstraat (Aquafin-project 23.219)'. Bredene: Ghent Archaeological Team bv, 2020. <https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/14040>.

Cruz, Frédéric, en Ruben Vergauwe. 'Paalstraat 16 Oudenaarde, Oost-Vlaanderen 2023F237'. Sint-Michiels-Brugge: Ruben Willaert nv, 2023.

Foard, Glenn, Tracey Partida, Jan Vandeburie, Ben De Vriendt, Lien Urmel, en Willem Derde. Een archeologische evaluatie en waardering van het slagveld van Oudenaarde 1708 (Oudenaarde, provincie Oost-Vlaanderen). Oudenaarde: Ename Expertisecentrum voor Erfgoed ontsluiting, 2012.

Pype, Pedro, Jan Coenaerts, en Irene Jansen. 'Archeologische evaluatie door middel van proefsleuven van het bodemarchief ter hoogte van het industriepark de Bruwaan 25 te Oudenaard (Prov. Oost-Vlaanderen)'. ABO Archeologische rapporten. Gent: ABO nv, oktober 2019.
<https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/notas/12590>.